



**T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
ADLİ TIP ANABİLİM DALI**

TÜRKİYE'DE KADIN CİNAYETLERİ

Dr. Gamze DİNÇER

UZMANLIK TEZİ

**ARALIK 2022
BOLU**



**T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
ADLİ TIP ANABİLİM DALI**

TÜRKİYE'DE KADIN CİNAYETLERİ

Dr. Gamze DİNÇER

UZMANLIK TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Zehra Zerrin ERKOL

**ARALIK 2022
BOLU**

TEZ ONAY BELGESİ

	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞI	DOKÜMAN KODU: ASS. FR.08
		YAYIN TARİHİ:29.06.2020
	TIPTA UZMANLIK ÖĞRENCİSİ TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	REVİZYON NO 01
		REVİZYON TARİHİ:28.12.2021
		SAYFA NO:1/1

Öğrencinin Adı Soyadı	Gamze DİNÇER
Doğum Yeri/Tarihi	
Mezun Olduğu Fakülte	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi
Diploma Tarih ve No	17.01.2014 - 2013/04/01/0013
Anabilim Dalı/Uzmanlık Alanı	Adli Tıp Anabilim Dalı / Adli Tıp
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Zehra Zerrin ERKOL
Etik Kurul Onay Tarihi ve Numarası	12/04/2022 – 2022/87
Tez Konusu/Başlığı	Türkiye’de Kadın Cinayetleri

Adayın tez savunmasının, BAŞARILI olduğuna OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

26/ 12 /2022

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

1) Prof. Dr. Zehra Zerrin ERKOL

2) Prof. Dr. Bora BÜKEN

3) Dr. Öğr. Üyesi Erdem HÖSÜKLER

NOT: BU EVRAKTAN 3 (ÜÇ) NÜSHA ISLAK İMZALI OLARAK HAZIRLANACAKTIR.

TEŞEKKÜR

Adli Tıp Anabilim Dalı'na geldiğim ilk günden beri her konuda yardımcı olan, hem eğitim hem de manevi anlamda yanımda olarak yol gösteren, tez dönemimde tüm samimiyeti ve sabrı ile arkamda duran ve çalışmalarına yoğun katkıda bulunan, asistanı olmaktan gurur duyduğum saygıdeğer hocam, tez danışmanım Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Zehra Zerrin ERKOL'a,

Edindiği bilgi ve tecrübeyi aktarmak için çabalayan, tez sürecimde de yardımını esirgemeyen hocam Dr. Öğr. Üyesi Erdem HÖSÜKLER'e,

Birlikte çalışma fırsatı bulduğum ve çalışırken keyif aldığım ağabeylerim Uzm. Dr. Veyis GÜNDOĞDU, Uzm. Dr. Hakan SAMURCU, Uzm. Dr. Semih Alper KUREŞ, Uzm. Dr. Yücel OKTAR, Uzm. Dr. Tolga TURAN, Uzm. Dr. Aziz YILMAZ ile arkadaşlarım Dr. Buğra Kaan YAZGI, Dr. Leman Damla KOKARAĞAÇ, Dr. Ebru ŞEN, Dr. İsmet TEMİZ ve Adli Tıp Teknikeri Ulaş Mert BAĞDEMİR'e,

Beni bugünlere sevgiyle getirerek her anımda varlıklarını yanımda hissettiğim babam Sadullah DİNÇER, annem Zeliha DİNÇER ve ablam Gizem DİNÇER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Dr. Gamze DİNÇER

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
KISALTMALAR	vii
ÖZET	1
SUMMARY	3
1.GİRİŞ VE AMAÇ	4
2. KADIN, TOPLUMSAL CİNSİYET VE TÜRKİYE’DE AİLE YAPISI	5
2.1. Toplumsal Cinsiyet ve Kadın	5
2.2. Türkiye’de Aile Yapısı	6
3. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN VE KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELENİN TARİHİNE GENEL BAKIŞ	8
4. KADINA YÖNELİK ŞİDDET	13
4.1. Şiddet Kavramı ve Kadına Yönelik Şiddet	13
4.2. Kadına Yönelik Şiddetin Türleri	15
4.3. Kadına Yönelik Şiddeti Etkileyen Faktörler	17
4.4. Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri	18
4.4.1 Şiddetin kadın sağlığı üzerindeki ölümcül olmayan sonuçları	18
4.4.2 Şiddetin kadın sağlığı üzerindeki ölümcül sonuçları	19
4.5. Kadına Yönelik Şiddet Hakkındaki Hukuksal Düzenlemeler	21
4.5.1 4320 Sayılı Kanun	21
4.5.2. İstanbul Sözleşmesi	21
4.5.3. 6248 Sayılı Kanun	22
4.6. Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet Olgularında Sağlık Personelinin Yasal Sorumlulukları (İhbar Yükümlülüğü)	23
4.7. Türkiye’de ve Dünyada Kadına Yönelik Şiddet	25
5. TÜRKİYE’DE VE DÜNYADA KADIN CİNAYETLERİ	28
5.1. Kadın Cinayeti (Femisid) Kavramı	28
5.2. Kadın Cinayetlerinin Nedenleri	30
5.2.1. Ekonomik faktörler	30
5.2.2. Kültürel faktörler	31

5.2.3. Psikolojik faktörler	33
5.2.4. Aile Faktörü	35
5.3. Kadın Cinayetlerinde Risk Faktörleri	35
5.4. Namus ve Töre Cinayetleri	38
5.5. Kadınların Boşanma Sürecinde Yaşadığı Sorunlar	40
5.6. Eş Tarafından İşlenen Kadın Cinayeti Sonrası Çocuklar	42
5.7. Türkiye’de Kadın Cinayetleri Verileri	45
5.7.1. Mağdur Yaş	48
5.7.2. Mağdur Çalışma Durumu	48
5.7.3. Mağdur Eğitim Durumu	49
5.7.4. Mağdur Medeni Durum	50
5.7.5. Mağdur Gebelik	51
5.7.6. Fail Mağdur İlişkisi	51
5.7.7. Cinayet Gerekçesi	52
5.7.8. Cinayette Kullanılan Yöntem	53
5.7.9. Mağdurların Yaralanma Bölgeleri ve Ölüm Nedenleri	55
5.7.10. Olay Yeri	55
5.7.11. Şiddet Öyküsü	56
5.7.12. Fail Yaş	57
5.7.13. Fail Çalışma Durumu	57
5.7.14. Fail Eğitim Durumu	58
5.7.15. Fail Sabıka Kaydı ve Alkol-Madde Kullanımı Öyküsü	59
5.7.16. Fail Psikiyatrik Hastalık Öyküsü	59
5.7.17. Cinayet Sonrası Fail İntiharı	60
5.7.18. Ek Mağdur	60
5.8. Dünyada Kadın Cinayeti Verileri	62
5.8.1. Cinayet Gerekçesi	63
5.8.2. Olay Yeri	64
5.8.3. Mağdur Yaş	65
5.8.4. Mağdur Eğitim Durumu	66
5.8.5. Mağdur Çalışma Durumu	66
5.8.6. Mağdur Medeni Durum	67
5.8.7. Mağdur Hastalık	67
5.8.8. Mağdur Gebelik Durumu	68
5.8.9. Fail Mağdur İlişkisi	68

5.8.10. Fail Yaş	70
5.8.11. Fail Çalışma Durumu	70
5.8.12. Fail Sabıka Kaydı	71
5.8.13. Fail Hastalık/Madde Kullanımı	71
5.8.14. Failin Önceki Şiddet Öyküsü	71
5.8.15. Cinayet Sonrası Fail İntiharı	71
5.8.16. Öldürme Yöntemi	72
5.8.17. Ölüm Nedeni/Yaralanma Bölgesi	74
5.8.18. Şehir-Kırsal	75
5.9. Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Cinayetlerinde Sivil Toplum Kuruluşları	78
6. MEDYADA VE İNTERNET HABERCİLİĞİNDE KADIN CİNAYETLERİ	79
6.1. Basın Tarihi	79
6.2. Medya Haberciliğinde Kadın Cinayet Haberleri Sunumuna İlişkin Dikkat Edilmesi Gereken Etik Kurallar	80
6.3. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Basının Rolü	83
6.4. Werther Etkisi (Taklit Etkisi) ve Kadın Cinayetleri	84
7. BASINDA YER ALAN KADIN CİNAYETLERİ	87
7.1. Maktulün Yaş Aralığına İlişkin Bulgular	87
7.2. Faillerin Kadınlara Yakınlığına İlişkin Bulgular	90
7.3. Cinayet Aletine İlişkin Bulgular	94
7.4. Koruma Kararına İlişkin Bulgular	96
7.5. Kadınların Birliktelik Durumlarına Yönelik Bulgular	97
7.6. Kadınların Çocuk Durumlarına İlişkin Bulgular	99
7.7. Kadınların Çalışma Durumuna İlişkin Bulgular	100
7.8. Kadın Cinayetlerinin Güncel Durumu	101
8. KADIN CİNAYETLERİNE YÖNELİK ÖNERİLER	102
9. SONUÇ	104
10. KAYNAKLAR	107

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Kadına karşı şiddeti etkileyen faktörler.....	17
Tablo 2. Türkiye’de kadın cinayetleri verileri.....	61
Tablo 3. Dünyada kadın cinayetleri verileri.....	76
Tablo 4. Maktulün yaş aralığına ilişkin bulgular.....	88
Tablo 5. Faillerin kadınlara yakınlığına ilişkin bulgular.....	91
Tablo 6. Cinayet aletine ilişkin bulgular	94
Tablo 7. Koruma kararına ilişkin bulgular	96
Tablo 8. Kadınların birliktelik durumlarına yönelik bulgular.	98
Tablo 9. Kadınların çocuk durumlarına ilişkin bulgular.....	99
Tablo 10. Kadınların çalışma durumuna ilişkin bulgular	100
Tablo 11. Anıt Savaş’ta yıllara göre kadın cinayeti vaka sayıları	102
Tablo 12. Kadın cinayetlerine yönelik öneriler	103

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1. Türkiye’de ve yurt dışında 15-99 yaş grubundaki kadınlara yönelik yakın partner şiddetinin tahmini verileri (2000-2018)28**
- Şekil 2. Türkiye’de yıllara göre kadın cinayeti sayıları.....47**
- Şekil 3. Küresel ve bölgelere göre yakın partner cinayeti yüzdeleri (2017)77**



KISALTMALAR

AIDS	: Acquired Immune Deficiency Syndrome
b.t.	: bilinmeyen tarih
KCDP	: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UN	: United Nations (Birleşmiş Milletler)
UNODC	: United Nations Office on Drugs and Crime
ve ark.	: ve arkadaşları

ÖZET

Dünya çapında neredeyse her üç kadından birinin, hayatlarının bir noktasında şiddete maruz kaldığı düşünülmektedir. Kadınların maruz kaldığı şiddet durdurulmadıkça, şiddetin en kötü sonuçlarından olan kadın cinayetlerinin de artacağı bilinmektedir. Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri, üzerinde durulması gereken çok önemli bir konu olup, bu alanda pek çok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada da Türkiye’de kadın cinayeti ile ilgili olarak yayımlanan ulusal ve uluslararası makalelerin, bakanlık ve sivil toplum kuruluşları tarafından yayımlanan verilerin incelenmesi, Türkiye’de kadın cinayetleri hakkındaki güncel verilerin araştırılması, elde edilen veriler de değerlendirilerek kadın cinayetlerinin azaltılması için çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır.

Türkiye’de kadın cinayeti verilerine bakıldığında, bakanlık ve sivil toplum kuruluşları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu tutarsızlık, kadın cinayetlerinin durumunun açıkça ortaya konulmasının önünde bir engeldir. Kadın cinayetlerini etkileyen ekonomik, psikolojik veya kültürel pek çok risk faktörü vardır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, öldürülen kadınların faillerle yakınlık ilişkisi dikkat çekmektedir. Aynı zamanda bireysel silahlanma da kadın cinayetlerinin artmasının en büyük etkenlerinden biridir. Kadın cinayetlerinin temelinde yatan toplumsal cinsiyet eşitsizliği, namus gibi kavramların üzerinde daha fazla durulması gerektiği düşünülmektedir.

Kadın cinayetleri konusunda gerçek önlemlerin alınabilmesi için; ataerkil ideolojinin ivedilikle terk edilmesi, toplum genelinin kadına bakış açısının değişmesi, namus kavramının kadının yaşamı ve özgürlüğü üzerine kurgulanması yaklaşımının acilen bırakılması gerekmektedir. Mağdurların yanında cinayeti işleyen failler üzerinde de daha fazla çalışma yapılması, yapılan çalışmaların ortak bir havuzda toplanmasının, cinayetleri işlemeye teşvik eden faktörlerin ortadan kaldırılabilmesi yönünden faydalı olacağı düşünülmektedir. Kadın cinayeti olgularının yargılama sürecinde, hangi nedenle olursa olsun, ceza indirimi

uygulamasının kaldırılması da cezanın caydırıcılık özelliğini güçlendirecektir.

Anahtar Kelimeler: kadın, kadına yönelik şiddet, kadın cinayetleri, aile içi şiddet; ev içi şiddet; aile içi cinayetler; Adli Tıp



SUMMARY

Worldwide, nearly one in three women is thought to have experienced violence at some point in their lives. It is known that as long as the violence against women is not stopped, femicides, one of the worst consequences of violence, will increase. Violence against women and femicide is a very important issue that needs to be emphasized, and many studies have been conducted in this area. In this study, it is aimed to examine the national and international articles published on femicide in Turkey, the data published by the ministry and non-governmental organizations, and to research current data on femicide in Turkey, and to offer solutions for reducing femicide by evaluating the obtained data.

Considering the femicide data in Turkey, there are differences between the ministry and non-governmental organizations. This inconsistency is an obstacle to revealing the situation of femicides clearly. There are many economic, psychological or cultural risk factors affecting femicide. When the studies are examined, the close relationship between the murdered women and the perpetrators draws attention. At the same time, individual armament is one of the biggest factors in the increase in femicides. It is thought that concepts such as gender inequality and honor underlying femicide should be emphasized more.

In order to take real measures on femicides; It is urgently necessary to abandon the patriarchal ideology, change the general view of the society towards women, and the approach of constructing the concept of honor on the life and freedom of women should be abandoned immediately. It is thought that it would be beneficial to carry out more studies on the perpetrators of the murder as well as the victims, and to collect these studies in a common pool, in terms of eliminating the factors that encourage committing the murders. In the trial process of femicide cases, for whatever reason, the abolition of the penalty reduction will also strengthen the deterrent feature of the punishment.

Keywords: women, violence against women, femicides, family violence; domestic violence; domestic murders; Forensic Medicine

1. GİRİŞ VE AMAÇ

İnsanın sahip olduğu bütün haklardan yararlanabilmesi, en temel hakkı olan yaşama hakkının mevcudiyetini gerektirmektedir (Çiftçioğlu, 2012). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 Kasım 1950 tarihinde imzalanmış ve 18 Mayıs 1954 tarihinde Türkiye tarafından onaylanmış olup Sözleşmenin ikinci maddesinde yaşama hakkına yer verilmiş, herkesin yaşam hakkının yasayla korunduğu belirtilmiştir (Vikipedi, b.t.; Council of Europe, b.t.). Bu sözleşmeye göre kişilerin yaşam hakkı, devletin koruması altındadır. Nitekim 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. Maddesi'nde *“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”* hükmüne yer verilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Anayasa ve uluslararası sözleşmeler ile güvence altına alınan yaşama hakkına zarar verici her türlü olumsuz eylem, suç olarak kabul edilmektedir.

Dünya çapında neredeyse her üç kadından birinin, yaşamları boyunca en az bir defa fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığı tahmin edilmekte olup, bu şiddetin genellikle mevcut veya eski eşleri ya da partnerleri tarafından gerçekleştirildiği bildirilmektedir (United Nations [UN] Women, 2022). Kadına yönelik şiddet önlenemediği sürece, şiddetin en ağır sonucu olan kadın cinayeti vakalarının da artacağı bilinmektedir (Şen, 2021; Erden ve Akdur, 2018). 2020 yılı içerisinde, dünya çapında, yaklaşık %58'i yakın partner veya aile üyesi tarafından olmak üzere, toplam 81.000 kadın ve kız çocuğunun öldürüldüğü belirtilmektedir (UN Women, 2022). Ülkemizde 10 yıllık zaman diliminde işlenen kadın cinayetlerine yönelik yapılan bir çalışmada; en sık ateşli silah kullanıldığı, diğer öldürme yöntemlerinin sırasıyla kesici alet ile yaralama, boğma ve darp etme olduğu, en çok rastlanan cinayet gerekçelerinin tartışma, boşanma/boşanma talep etme ve reddetme olarak belirlendiği, kadınların çok büyük

bir çoğunluğunun eşleri başta olmak üzere, akrabaları ve tanıdıkları tarafından öldürüldüğü görülmektedir (Yıldırım, 2018).

Aile içi şiddet ve kadın cinayetleri konusunda dünyadaki ve ülkemizdeki istatistikler incelenerek yapılan bir çalışmada; kadınların genellikle resmi makamlara başvurmamaları, uluslararası kuruluşlara iletilen verilerin yetersizliği, bütçe kısıtlılığı, şüpheli kadın ölümlerinin bildirilmemesi gibi nedenlerle, bu konuda gerçek bilgilere ulaşamadığı görüşü savunulmaktadır (Şen, 2021).

Bu çalışmada; Türkiye’de kadın cinayetleri ile ilgili olarak yayımlanan ulusal ve uluslararası makalelerin, bakanlık ve sivil toplum kuruluşları tarafından yayımlanan verilerin incelenmesi, Türkiye’de kadın cinayetleri hakkındaki güncel verilerin araştırılması, uluslararası literatür ile karşılaştırılması, elde edilen veriler de değerlendirilerek kadın cinayetlerinin önlenmesine yönelik tedbirlerin tartışılması amaçlanmıştır.

2. KADIN, TOPLUMSAL CİNSİYET VE TÜRKİYE’DE AİLE YAPISI

2.1. TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN

Her toplum tarihini yazarken heterojen bir yapı oluşturur. Heterojenlik oldukça karmaşıktır ve bu nedenle toplumsal karmaşıklığın ortaya çıkmasına neden olur. Heterojen yapı içerisinde her bir insanın belirli rolleri bulunur. Bu roller sayesinde toplumsal görev dağılımı olduğu varsayılsa da sonuç beklenen gibi olmamıştır. Toplum içinde kadına verilen roller ile erkeğe verilen roller giderek ayrım yaratmış, kısa süre içinde bu roller kendini belli etmeye başlamıştır. Toplumun cinsiyet rollerinden beklentiler, kadın ve erkeği kendi bünyesine almıştır (Usta, 2018). Aile, toplumsal cinsiyet rollerinin oluşmasının temeli olarak kabul edilmektedir. Toplum içinde kadınlar ikincil konumlandırmalara maruz kalmış, bedenleri ile toplum içinde

yer almıştır. Özellikle eril toplumlarda kadınlar, amaca giderken kullanılan araç konumuna gelmiştir. Kadınlar giderek sosyal, kültürel, politik ve ekonomik alanlarda hayatlarına düşük düzeyde devam etmeye başlamıştır (Karakaş, 2018). Toplumu oluşturan bireylerin kişisel yetenekleri birbirinden farklıdır. Kişisel becerileri ve yetenekleri daha iyi olan bireylerin toplum içinde daha kabul gören bir konumda olması oldukça doğaldır. Toplum içinde kadının ikincil konumda yer almasının temel nedenleri arasında kişisel yetenek ve beceri düzeylerinin düşük olması yer almamaktadır. Daha çok biyolojik durum etkisi nedeni ile kadınlar toplumda ikincil konumda bulunmaktadır (Geçit, 2013).

Geçmişte ve günümüzde sosyal cinsiyet ayrımı kendini göstermektedir. Kadın ile erkek arasındaki bu ayrım bir denge içerisinde. Toplum içinde erkekler kadınları geri planda tutmakta, böylelikle erkek gücü ortaya çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınların evlilik uyumlarını direkt olarak etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeni ile kadınlar toplumsal, ekonomik ve siyasi alanlarda temel hak ve özgürlüklerini diledikleri gibi kullanamamaktadır (Karakaş, 2018). Liberal feminizme göre kadın, konumunu belirleyebilmek için entelektüel bilgisini geliştirmelidir. Bu entelektüel gelişim annelik ve ev işleri kapsamında da gereklidir (Altınbaş, 2006). Entelektüel açıdan kendini geliştirebilen kadınların sayısı günümüzde oldukça fazladır. Ancak, entelektüel gelişimlerinde yüksek konumda olan kadınların yöneticileri de yine erkeklerdir. Kadınlar karar alma mekanizmalarında üst makamlarda yer alamamakta, siyasete katılım konusunda da geri kalmaktadır. Kadınlar hem güç hem de otorite açısından yoksundur, toplum tarafından da yoksun bırakılmaya devam edilmektedir (Öztürk, 2012).

2.2. TÜRKİYE’DE AİLE YAPISI

Türkiye’de aile yapısına bakıldığında, bu yapının zaman içinde evrimleştiği ve modern aile yapısına dönüştüğü görülmektedir. Göç hareketleri zaman içinde Türk aile yapısını

şehirlileştirmiş, modern hale getirmiştir (Canatan ve Yıldırım, 2016). Modern yapı kadınlar için bazı avantaj ve dezavantajlar ortaya çıkarmıştır. Özellikle eşit rol dağılımları, meslek ve eğitim artışı avantajlarının yanında boşanma oranlarındaki artışlar, dayanışmanın azalması gibi dezavantajlarla kendini göstermiştir (Canatan ve Yıldırım, 2016). İş istihdamının artması ile birlikte ev içinde çocuklara ve yaşlılara bakan kadınlar ev dışında çalışmaya başlamış, bu durum kreşleri, bakımevlerini ortaya çıkarmıştır (Epik, Çiçek ve Altay, 2017).

Türkiye’de aile yapılarının geniş, çekirdek ve geçiş ailesi olarak üç grupta ele alındığı görülmektedir (Taylan, 2009). Geçiş ailesi özellik olarak geleneksel aileye benzerdir, ancak çekirdek aileye evrimleşmeye başlamıştır. Çekirdek aileler ise kırsaldan kentlere göçler ile ortaya çıkmıştır. Çekirdek aile anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşmakta, eşit otoriter yapı barındırmaktadır (Tosun, 2018).

Taylan’a (Taylan, 2009) göre aile yapısı köy ailesi, kent ailesi, gecekondü ailesi olarak üç grupta incelenmelidir. Ataerkil yapısı ile ön plana çıkan köy ailesi geleneksel özelliklerini ortaya koymaktadır. Genel olarak geçimini tarımdan sağlayan köy ailesi, geniş aile yapısına uygundur. Kent ailesi, geleneksel özellikleri terk ederek modern yaşama adapte olmuştur. Kent ailesi oluşturma konusunda başarılı olamayan aileler ise kentlerin yakınlarında kendilerine barınacak yer oluşturmuş ve gecekondü ailesi ortaya çıkmıştır. Bu ailelerin kendilerine özgü bir kültürel yapısı da zaman içinde oluşturmuştur (Soyyığıt, 2002). Kentleşme ile birlikte kadın-erkek rolleri değişmiş, kırsal alanlara dahi bu roller etki etmiş, toplumsal değişim eril rollerde çatışma haline geçmiştir.

3. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN VE KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELENİN TARİHİNE GENEL BAKIŞ

Şiddetin insanlık tarihi boyunca değişmez bir olgu olduğu ileri sürülmüş ve ölümcül veya ölümcül olmayan şiddet davranışlarının kemiklerde meydana getirdiği değişiklikler ile ilgili yapılan antropoloji çalışmalarıyla ortaya konulmuştur. Ancak yaralanmalara ne zaman, nerede ve kimin neden olduğunu belirlemek imkansız bulunmaktadır. Bu durum da aile içi cinsiyete dayalı şiddeti biyoarkeolojik kayıtlarda tanımlamayı zorlaştırmaktadır (Martin ve Harrod, 2015). Bununla birlikte, 3000 yıl öncesine ait olduğu düşünülen buluntularda yapılan bir çalışmada erkek mumyalarda %9-20 oranında kemik kırığı mevcut iken, kadın mumyalardaki kırık oranı %30-50 olarak tespit edilmiş ve bu farka neden olan kafa kemiği kırıklarının savaştan çok, kadına yönelik bireysel şiddetin bir sonucu olduğu varsayılmıştır (Yıldız, Bal ve Binbir, 2015).

Eski ve büyük uygarlıkların doğduğu Mezopotamya’da kadının toplumdaki yeri hakkındaki bilgiler, tarihin en eski yazılı kanunlarından biri olan Hammurabi Kanunları incelenerek elde edilebilmektedir. Gürgen’e (Gürgen, 2018) göre, diğer kanun metinlerinin birçoğunda olduğu gibi, bu toplumlarda da kanun koyucular erkekler olduğu için yasaların yine erkeklerin lehine düzenlenmiş olması beklenebilir bir durum olmaktadır. Bir erkek borcunu ödeyemezse karısını veya çocuklarını borçlu olduğu erkeğe hizmet etmesi amacıyla verebileceği maddesi Hammurabi Kanunları’nda yer almaktadır. Bu maddeden de anlaşılacağı üzere erkek ailenin sahibi, kadın ise erkeğin ticari eşyası konumundadır. Ayrıca evlenilecek olan kadının babasına ödenmesi gereken başlık parası da bu toplumlarda kadının sahibinin erkek olduğunu göstermektedir (Gürgen, 2018).

Eski yazılı belgeler incelendiğinde, Antik Roma’da kadınların, doğası gereği tek başlarına karar verme kapasitesinde olmayan, zayıf varlıklar olarak kabul edildiği bilgisine rastlanılmakta iken (Dikyol ve İşbilen, 2018), Orta Çağ Avrupası’na bakıldığında da din

adamları tarafından kadın bedenlerinin tehlikeli ve yozlaştırıcı olduğu ileri sürülerek, kadınları yönetme ve cezalandırma sorumluluğunun erkeklere verildiği görülmektedir (Ündücü, 2016).

İngiltere’de 17. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar olan dönemde kadın ölüm oranının erkeklerinkinden daha yüksek olmasının nedenlerinin araştırıldığı bir çalışmada, bu ölüm oranı eşitsizliğinin ne kadarının toplumsal değişkenlerden, özellikle de kadınların düşük statüsünden kaynaklandığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda ölüm oranlarındaki coğrafi farklılıkların cinsiyete göre ölüm oranlarındaki eşitsizliklerden daha önemli olduğu belirtilmiş ise de, kız çocukların ihmal edildiğine dair bazı kanıtlar da elde edilmiştir (Wall, 1981).

Afrika kıtası ülkeleri başta olmak üzere çeşitli ülkelerde uygulanmış olan kadın sünnetinin, kadınların sosyal kabulünün ve hayatta kalmasının evlilik ve annelikle güvence altına alındığı toplumlarda yapıldığı görülmektedir. Bu toplumlarda sünnet olmadan kadının evlenemediği, bunun sonucunda da statüsünün olamayacağı, yani vücudunun kadının tek sermaye biçimi olduğu bilinmektedir. Kadın sünneti, psikoseksüel bir bakış açısıyla, kadınların cinselliğinin kontrol edilmesi gereken ve eşit olmayan cinsiyet etkileşimlerinin kabul gördüğü ataerkil toplumlarda mümkün kılınan bir prosedür olarak görülmektedir (Andersson, 2001).

Stone (Stone, 2012), Avrupa’da yaygın olan korse kullanımının ve Çin’deki ayak bağlama geleneğinin neden olduğu iskelet deformasyonlarını analiz ederek, ataerkil değerleri yücelten toplumsal yapıları destekleyen kültürel ideolojinin bir sonucu olarak, kadınların nasıl ezildiğini ve zarar gördüğünü vurgulamıştır. Kronik stres yaratan ve kadın bedenini hareketsiz kılan kültürel uygulamaların bu örneklerini, 1800’lü yıllarda milyonlarca kadını etkileyen bir tür kadın şiddeti olarak tanımlamıştır.

Çok uzun zamandır katı kurallara ve kısıtlamalara tabi tutulan kadınlar, 18. yüzyılda bu sınırlara, eşitsizliğe son vermek için çözüm yolları aramaya başlamışlardır (Ündücü, 2016). Yeni bir çağ başlatan Fransız İhtilali’nde kadınların, örgütlenerek devrime katkıda bulundukları ve kadın hakları açısından çok sayıda çalışma yaptıkları bilinmektedir (Yıldırım, 2017; Heper,

2014). 1789 yılında yayınlanan “İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi” temel hak ve özgürlüklerden, herkesin yasalar karşısında eşit olması gerektiğinden bahsetse de, bildirgenin yazıldığı sırada yalnızca erkeklerin bu vatandaşlık haklarından yararlanabileceği belirtilmektedir. Bu nedenle Olympe de Gouges önderliğindeki bir grup kadın bu bildirgeyi eleştirerek, 1791 yılında “Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları Bildirgesi”ni yayınlamış, kadın ile erkek eşitsizliğinin kültür açısından olduğunu ve kadınların erkekler gibi özgür doğdukları için her anlamda eşit muamele görmeleri gerektiğini savunmuştur (Öztürk, 2012).

Yıldırım (Yıldırım, 2017), Sanayi Devrimi ile meydana gelen gelişmelerle birlikte, az ücretle ağır şartlarda çalıştırılmış olsalar da, kadınların çalışma hayatında yer almaya başladıklarını, savaşların erkek nüfusu üzerindeki negatif etkisi nedeniyle iş gücü talebinin arttığını ve böylece kadınların hak kazanma mücadelesinin hızlandığını bildirmektedir. 19. yüzyılda Almanya’da kurulan, kadın eğitimini ve istihdamını önemseyen kadın dernekleri de bu açıdan büyük önem taşımaktadır (Heper, 2014). 19. yüzyılda ayrıca, en temel vatandaşlık haklarından biri olan seçimlerde oy kullanma hakkına kadınların da sahip olması gerektiği fikrinin gündeme geldiği, Avrupa ülkelerinde ve Amerika Birleşik Devletleri’nde bu anlamda pek çok protesto eylemi yapıldığı görülmektedir (Öztürk, 2012). Parlamentolar Arası Birlik’in (Inter-Parliamentary Union, b.t.) arşivinde, çeşitli sınırlamalarla olsa da Amerika Birleşik Devletleri (1788), Yeni Zelanda (1893), Avustralya (1902), Finlandiya (1906) ve Norveç (1907) başta olmak üzere pek çok ülkede kadınların seçimlerde yer almaya başladığı, Türk kadınlarının ilk defa 1930 yılında oy kullandığı bilgisi yer almaktadır.

Kadına yönelik şiddeti yasaklayan ilk yasanın 1883 yılında Maryland’de çıkartıldığı bildirilmektedir (Dişsiz ve Şahin, 2008). Ündücü’nün (Ündücü, 2016) makalesinde, kadına yönelik şiddetin toplumsal düzeyde ele alınmasının, 1980’li yıllardan sonra başladığı ve kadınların siyasete ve sosyal hayatın diğer alanlarına girmesinin bir sonucu olduğu belirtilmektedir.

Birleşmiş Milletler 1945 yılında kurulduğunda toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi henüz ilk aşamasında olmakla birlikte, aynı yıl imzalanan “Birleşmiş Milletler Antlaşması (Charter of the United Nations)” ile tüm insanların eşitliği ilk defa uluslararası yasal bir belgede açıkça beyan edilmiş ve cinsiyet ayrımcılığı özel bir şekilde ele alınmıştır. Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu tarafından 1967 yılında hazırlanan “Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Bildirgesi (Declaration on the Elimination of Discrimination against Women-DEDAW)” içeriğinde kadın hakları konusundaki görüşler bildirilmiş, kadınlara karşı ayrımcılığın insanlık onuruna karşı bir suç olduğu, bu yöndeki yasaların, geleneklerin ve uygulamaların kaldırılması ve kadın erkek eşitliğinin kanunla güvence altına alınması gerektiği belirtilmiştir. Kadının statüsüne ilişkin ilk dünya konferansı, kadın ayrımcılığının dünyanın büyük bir bölümünde yaygın bir sorun olduğu konusunda küresel nüfusta farkındalık yaratmak amacıyla, 1975 yılında Mexico City’de düzenlenmiştir. Bu konferans ile kadınların ortak sorunları belirlenmiş ve çözüm için iş birliği yapma fırsatı verilmiştir. Konferansın teşvikiyle, konferanstan beş ay sonra “Birleşmiş Milletler Kadın On Yılı (1976-1985)” ilan edilmiş ve böylece toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda küresel çapta kadınları ilerletme girişimlerinde yeni bir dönem açılmıştır. On yıl boyunca devletlere ve uluslararası toplumlara uymaları için talimatlar veren bir belge olan Dünya Eylem Planı ile kadınların eğitimi, sağlığı, çalışma hayatı ve siyasi katılımı, aile planlaması gibi kaynaklara eşit erişimleri için temel hedefler belirlenmiştir (UN Women, 2000; Rehof, 1993).

Kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması yönündeki önemli dönüm noktalarından biri de 1979 yılında imzalanan ve 1981 yılında yürürlüğe giren “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women-CEDAW)” olmuştur (UN Women, 2000). Uluslararası hukuk kapsamında taraf devletlerin uymakla yükümlü oldukları bu sözleşme (Öztürk, 2012), devletlere “kadınlara karşı ayrımcılığı ortadan kaldıran bir politika izleme ve bu yönde yasal

düzenlemeler yapma” sorumluluğu yüklemiştir. Bu sözleşmeye göre cinsiyet eşitsizliğini savunan geleneksel ve diğer tüm uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlama, ayrıca oy kullanma, seçilme, sivil toplum kuruluşlarına ve derneklere katılma, eğitim, kariyer, istihdam, terfi, iş güvenliği, izin kullanma, maaş, sağlık, eğlence faaliyetlerine, spora ve kültürel yaşamın her alanına katılma, hukuki ehliyet, ikamet, eş seçme, mal sahibi olma gibi pek çok konuda erkekler ile kadınlara aynı imkânları tanıma görevi devletlere verilmiştir (United Nations General Assembly, 1979). Aralık 2022 itibariyle 189 ülkenin taraf olduğu bu sözleşmeye, Türkiye 1985 yılından beri taraftır (United Nations Treaty Collection, 2022).

Cinsiyete dayalı şiddetin ne olduğunu kapsamlı olarak ele alan ilk uluslararası belge olan “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Bildirge (Declaration on the Elimination of Violence Against Women-DEVAW)”, 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir (Venis ve Horton, 2002). Bu bildirge, “ailede, toplumda meydana gelen ve/veya hükümet tarafından tolere edilen, kadınlar ve kız çocuklarına yönelik her türlü fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet veya bu tür şiddet tehdidi” olarak tanımlanan kadına yönelik şiddeti özel olarak ele alan ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin uluslararası barış ve ilerlemeye yönelik bir tehdit olarak gören ilk uluslararası belge özelliğinde olması nedeniyle büyük önem taşımaktadır (King, 2019). Ertesi yıl Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu tarafından, kadına yönelik şiddeti özel olarak ele alacak bir raportör atanmasına karar verilmiştir (Ündücü, 2016).

Toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinde yeni bir dönem başlattığı düşünülen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı (Pekin-1995), temel noktanın kadınlardan çok, toplumsal cinsiyet kavramına çevrilmesi ve toplumun tüm yapısı ile kadın-erkek ilişkilerinin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini, ayrıca kadınların hayatın her alanında erkeklerle eşit ortaklar olarak hak ettikleri konumlarda yer almalarının ancak bu şekilde sağlanabileceğini vurgulamıştır. Türkiye’nin de içinde bulunduğu 189 hükümet temsilcisi dahil, toplam 17.000

kişinin katılımıyla o güne kadarki en kapsamlı hükümet ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri toplantısı olan bu konferansta, yirmi birinci yüzyılda kadının güçlenmesi için bir dönüm noktası olan “Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu (Beijing Declaration and Platform for Action)” oybirliğiyle kabul edilmiştir. Hükümetler tüm kurumlarına, politikalarına ve karar alma süreçlerine toplumsal cinsiyet perspektifini etkili bir şekilde entegre etme taahhüdünde bulunmuşlardır (UN Women, 2000).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 2000 yılında düzenlenen özel oturumda, “Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu”nda verilen taahhütlerin devletler tarafından uygulanma durumları incelenmiş, kadına yönelik şiddet ve diğer alanlarda gelecekteki eylemler için yeni kararlar verilmiştir. Türkiye’nin teklifi sayesinde ilk defa uluslararası düzeydeki bir anlaşma metninde resmi olarak “namus suçları” ve “zorla evlendirilme” konuları yer almıştır (Ündücü, 2016; UN Women, b.t.).

Halen Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ve Kadının Statüsü Komisyonu tarafından, ülkelerin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi konularında kaydedilen ilerlemeler ve ileride yapılacaklar ile ilgili belirli aralıklarla oturumlar düzenlenmektedir (UN Women, b.t.).

4. KADINA YÖNELİK ŞİDDET

4.1. ŞİDDET KAVRAMI VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddetin en uç noktası olduğundan öncelikle şiddet kavramından bahsetmek uygun olacaktır. Şiddet, Türk Dil Kurumu’na göre “bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik; kaba güç; duygu veya davranışta aşırılık” şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, b.t.). Dünya Sağlık Örgütü ise şiddeti “kendine, başka bir kişiye veya bir grup veya topluluğa karşı yaralanma, ölüm, psikolojik zarar,

gelişme geriliği veya yoksunlukla sonuçlanan veya bunlarla sonuçlanma olasılığı yüksek olan, tehdit veya fiilen fiziksel kuvvet veya gücün kasıtlı olarak kullanılması” olarak ifade etmektedir (World Health Organization, 2002).

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu tarafından 2019 yılında düzenlenen Şiddetin Önlenmesi Çalıştayı’nın sonuç bildirisinde “Şiddet, insanın onuruna, yaşam hakkına, özgürlük ve güvenliğine, özel hayatına ve aile hayatına, sağlık hakkına, sosyal yaşamına zarar vermektedir. Çok çeşitli olumsuz etkileri ve sonuçları olan şiddet insan haklarını ihlal ve tehdit etmektedir.” ifadesi yer almaktadır (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, 2019).

Şiddeti sınıflandırmak, hem şiddeti anlama hem de şiddetle mücadele etme açısından önemlidir. Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu’nda şiddet, şiddet eylemini kimin gerçekleştirdiğine göre üç ana kategoriye ayrılır: 1) Kendine yönelik şiddet (kişinin kendisine uyguladığı şiddet), 2) Kişiler arası şiddet (başka bir kişi veya küçük bir grup tarafından uygulanan şiddet), 3) Kolektif şiddet (devletler, organize siyasi gruplar, milis kuvvetleri ve terör örgütleri gibi daha büyük grupların uyguladığı şiddet). Bu üç ana kategorinin her biri de alt kategorilere ayrılmıştır (World Health Organization, 2002).

Kadına yönelik şiddet, Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu’nda yer alan şiddet tipolojisinin “Kişiler arası şiddet” başlığı altına uymaktadır. “Kişiler arası şiddet” kategorisi iki alt kategoride tanımlanmaktadır. Bunlardan ilki “aile içi ve yakın partner şiddeti” olup büyük ölçüde aile üyeleri ve yakın partnerler arasında, her zaman olmasa da genellikle evde meydana gelen şiddeti içermektedir. İkinci alt kategori olan “topluluk şiddeti” ise akraba olmayan, birbirini tanıyan ya da tanımayan kişiler arasında, genellikle evin dışında meydana gelen şiddeti kapsamaktadır. Bahsi geçen raporun sınıflandırmasında ayrıca fiziksel, cinsel veya psikolojik olabilen ya da yoksunluk veya ihmal içerebilen şiddet eylemlerinin doğasından da söz edilmekte, bunların tümünün kadına yönelik şiddette görüldüğü belirtilmektedir (World Health

Organization, 2002).

4.2. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN TÜRLERİ

Fiziksel şiddet, kadına yönelik şiddetin en belirgin türü olarak kabul edilmekte olup etkileri çok daha fazla gözle görülür özelliktedir. Fiziksel şiddet tokatlama, yumruklama, tekmeleme, ısırma gibi uzuvların kullanılmasıyla yapılabilmekle birlikte, künt, kesici delici veya ateşli silahla da gerçekleştirilebilmektedir. Cinayetlerin ise fiziksel şiddetin en ciddi boyutu olduğu belirtilmektedir (Polat ve Yıldız, 2019).

Psikolojik şiddet de kadın yönelik şiddetin sık görülen tiplerindendir. Ancak çoğu kadın psikolojik şiddeti algılamakta zorlanmakta, onu bir şiddet türü olarak kabul etmemektedir. Korkutma, aşağılama, hakaret etme, tehdit etme, duygu ve düşünceleri ifade etmeyi engelleme, sosyal çevre ile iletişimi kısıtlama gibi davranışlar, psikolojik şiddete örnek oluşturmaktadır. Psikolojik şiddet, genellikle somut belirtilerinin olmayışı ve diğer şiddet türlerine sıklıkla eşlik etmesi ile ayrı bir özelliğe sahiptir (Polat, 2016).

Cinsel şiddet, kadına yönelik şiddetin başka bir türüdür. Kadının rızası olmadan herhangi bir cinsel davranış sergilenmesi cinsel şiddet olarak kabul edilmektedir. Organ veya sair cismin cinsel organlara penetrasyonu akla ilk gelen cinsel şiddet şekli olmakla birlikte, öpme, sürtünme, dokunma, teşhir, cinsel içerikli görsel izletme gibi davranışlar da bu kapsamda yer almaktadır. Polat ve Yıldız (Polat ve Yıldız, 2019), cinsel şiddet vakalarında fiziksel bulguların yanı sıra cinsel şiddetin psikolojik sonuçlarının da göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ekonomik şiddet yine sık görülen bir kadına yönelik şiddet biçimi olmasına karşın, bu konuda daha az veri barındırmaktadır. Kadının çalışmasının engellenmesi veya zorla çalıştırılması, çalışarak elde ettiği kazancına el konulması, aynı iş yerinde aynı işi yaptığı halde

erkeklerden daha az ücret alması, miras ve mülkiyet haklarından yararlandırılmaması, kadınlara yönelik ekonomik şiddetin sık görülen örnekleri olarak sayılabilmektedir (Fawole, 2008). Aynı sektörde (örneğin; eğitim, perakende sektörü), kadınların egemen olduğu işlerde bile, genellikle maaş ve hiyerarşi açısından daha yüksek pozisyonlarda erkeklerin yer aldığı, daha düşük mevkilere ise kadınların verildiği görülmektedir (Council of Europe, b.t.).

Eğitim seviyesi olarak gelişim gösteremeyen kadınlar, iş piyasalarında ucuz işgücü olarak görülmekte, emeklerinin karşılığını ise alamamaktadır. Öğretim düzeyi düşük olan kadınların elde edebilecekleri imkanlar sınırlıdır. Genel olarak bu kadınlar ücret karşılığında ev hizmetlerinde ya da çocuk bakımında kendilerine yer bulmaya çalışmaktadır. Söz konusu iş kollarında sabit ücret olmadığı gibi sosyal güvence de genel olarak sağlanmamaktadır (Kara ve Gürhan, 2013).

Türk toplumu ele alındığında kadınların ekonomik açıdan erkeğe bağımlı olduğu görülmektedir. Boşanma durumunda kadın daha yoksul hale geleceği endişesi yaşamakta, bu nedenle erkeğin güç ilişkisine katlanmaktadır. Çocuğu olan kadınlarda bu durum psikolojik açıdan çok daha zordur. Yoksulluk yaşayan ailelerde kadının daha sık şiddet görmesinin temel nedeni içinde bulunulan olumsuz durum sayısının fazla olması, ekonomik sıkıntılar yaşanması, bu sıkıntıların “erkeklik” üzerinde zayıflatıcı bir etkisinin bulunması olduğu görüşü savunulmaktadır (Yarar, 2015).

Flört şiddeti, kadına yönelik şiddetin bir türüdür. Ancak, flört şiddetini anlayabilmek için önce flört kavramının açıklanması gerekir. Psikolojik, duygusal ve cinsel çekim nedeni ile ilişki kurulan durumlar flört olarak kabul edilmektedir. Flört şiddeti, içerisinde psikolojik, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddet türlerini barındırmaktadır. Genel olarak görmezden gelinen ve fark edilmeyen bir şiddet türü olduğu ifade edilmektedir (Sünetçi ve ark., 2016).

Kadına karşı şiddetin bileşenlerinden biri de sosyal şiddettir. Kadını kontrol altına almak

isteyen erkekler sosyal şiddete başvurmaktadır. Küçük düşürmek, alay etmek, diğer sosyal gruplar ile olan ilişkiye müdahale etmek, iş hayatını kısıtlamak, aşırı kıskançlık göstermek sosyal şiddetin unsurları arasındadır (Tathoğlu ve Küçükköse, 2015).

4.3. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Kadına yönelik şiddetin türü ve yapısı toplumlar farklılaştıkça değişse de, şiddeti ortaya çıkaran etmenler genellikle aynıdır (Oluk, 2019).

Tablo 1. Kadına karşı şiddeti etkileyen faktörler (Karayel, 2019)

GENEL FAKTÖRLER	BİREYSEL FAKTÖRLER
➤ Kadına yönelik şiddetin normalleştirilmesi	➤ Eğitim seviyesinin düşüklüğü
➤ Şiddetin güç ve otorite gösterme aracı olarak kabul edilmesi	➤ Sorun çözme becerilerinde eksiklik
➤ Eğitim düzeyi	➤ Öfke kontrolünü sağlayamama
➤ Alkol ve madde bağımlılığı	➤ Eksiklik hissi
➤ Ekonomik durumlar ve sıkıntılar	➤ Alınganlık
➤ Televizyon ekranlarında güçlü, kaba erkek modelleri	➤ Özgüven eksikliği
➤ İletişim eksiklikleri	➤ Yanlış disiplin yaklaşımı
➤ Sosyal çevre	

Kadına şiddet vakalarında faillerin genellikle erkek oluşu nedeni ile erkekler üzerinde yapılan çalışmada yaşın ilerlemesi ile birlikte saldırganlığın azaldığı, erkeklik hormonu ile şiddet davranışı arasında bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur (Çalışkan ve Çevik, 2018).

Arabacı ve Uygun (Arabacı ve Uygun, 2022) tarafından 2022 yılında yapılan bir derleme çalışmasının sonucunda; şiddete uğrama riski olan kadınların özellikleri arasında ekonomik endişeler, ebeveynleri içinde veya ebeveynleri tarafından şiddet maruziyeti öyküsü, içe dönük, bağımlı, itaatkar, kaygılı kişilik özelliklerine sahip olma, sosyal destek eksikliği gibi

nedenler sayılırken, şiddet uygulama riski olan erkeklerin özellikleri arasında da eğitim düzeyi düşüklüğü, fakirlik, agresif, kıskanç kişilik özelliklerine sahip olma, empati yoksunluğu, alkol ve madde alışkanlığı, ataerkil çevrede yetişme, daha önceden şiddet maruziyeti veya tanıklığı gibi sebepler sıralanmıştır.

4.4. ŞİDDETİN KADINLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Kyriacou ve ark. (Kyriacou ve ark., 1999), aile içi şiddetin Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan kadınların ölümcül olmayan yaralanmalarının en yaygın nedeni olduğunu, aile şiddeti nedeniyle kadınların yaşam boyu ağır yaralanma riskinin %9, normal yaralanma riskinin ise %22 olarak tahmin edildiğini belirtmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan başka bir çalışma sonucunda kadına yönelik şiddete maruz kalan bireylerin sağlık harcamalarının normale göre 2,5 kat arttığı, hastaneye başvuru oranlarının ise 2 katına çıktığı tespit edilmiştir (Subaşı ve Akın, 2003). Kadına yönelik şiddetin ölümcül ve ölümcül olmayan etkileri bulunmaktadır.

4.4.1. Şiddetin kadın sağlığı üzerindeki ölümcül olmayan sonuçları

Fiziksel şiddet kadınların vücudunda sıyrık, ekimoz veya laserasyonlardan kemik kırıklarına, iç organ veya tendon hasarlarına kadar pek çok türde yaralanmaya neden olabilmekte, şiddete maruz kalmış kadınların tanımladıkları kronik baş ağrılarının, görme, işitme veya konsantrasyon problemlerinin, travmanın neden olduğu nörolojik hasardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir (Campbell ve Lewandovski, 1997). Ayrıca omurilik yaralanması veya uzuv kaybı gibi hasarlar ile kalıcı sakatlıklar görülebilmektedir (World Health Organization, 2002). Fibromiyalji, çeşitli kronik ağrı sendromları, irritabl bağırsak sendromu veya diğer gastrointestinal semptomlar gibi belirlenebilir bir tıbbi nedeni olmayan ve tanı konulması zor olan fonksiyonel bozukluklara da sıkça rastlanılmaktadır (Chisholm, Bullock ve Ferguson, 2017). Aile içi şiddet ve istismarın, daha önce semptom öyküsü olmayan kadınlarda

depresyon riskini artırdığı bildirilmektedir (Devries ve ark., 2013). Bir sistematik inceleme ve meta-analize göre şiddete maruz kalan kadınlarda depresif bozukluk görülme olasılığının üç kat, anksiyete bozukluğu görülme olasılığının dört kat ve travma sonrası stres bozukluğu görülme olasılığının yedi kat arttığı belirtilmekle birlikte, yeme bozuklukları, madde bağımlılığı ve psikotik semptomlar ile yakın partner şiddeti arasında da anlamlı ilişki bulunduğu ifade edilmektedir (Trevillion ve ark., 2012). Cinsel saldırılar, maruz kalan kadınlarda vajinal ve/veya anal yırtılma, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, pelvik inflamatuvar hastalık, postkoital kanama, dispareni, mesane enfeksiyonları, hematüri, noktüri gibi problemlere, istenmeyen gebeliklere, travma sonra stres bozukluğu, anksiyete, somatizasyon, depresyon gibi psikiyatrik sorunlara yol açabilmekte, ayrıca alkol ve madde bağımlılığı, yeme bozuklukları görülme olasılığını artırmaktadır (Campbell ve Lewandovski, 1997; Wadsworth ve Records, 2013).

Hamilelik sırasında uygulanan şiddet, annenin yanında bebeğin sağlığı için de risk oluşturmakta, erken doğum ve düşük doğum ağırlığı gibi olumsuz gebelik sonuçlarının görülme olasılığında artışa neden olmaktadır. Uğradığı şiddet nedeniyle annenin sigara, alkol veya madde kullanımının artması, zayıf kilo alımı, kaçırılan doğum öncesi kontroller gibi faktörler, bebeğin sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir (Chisholm, Bullock ve Ferguson, 2017). Karın bölgesine alınan travma ile uterus kasılmaları, plasenta hasarı veya erken membran rüptürü arasında direkt nedensel bir bağ olabileceği ve özellikle cinsel saldırı ile ilişkili enfeksiyon ya da travma nedeniyle annenin hipertansiyon, diabetes mellitus gibi hastalıklarının alevlenmesi gibi sonuçların görülebileceği belirtilmektedir (Campbell ve Lewandovski, 1997).

4.4.2. Şiddetin kadın sağlığı üzerindeki ölümcül sonuçları

Kadına yönelik şiddetin ölümcül etkileri arasında intihara sürüklenme ve cinayete kurban gitme sayılabilmektedir. Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasında yapılan adli otopsilerin analizinde, kadın vakaların %23,8 oranında görüldüğü, kadın

otopsilerinde en sık ölüm sebeplerinin cinayetler (%29,4) ile intiharlar (%26,7) olduğu bildirilmektedir (Tütüncüler ve ark., 2015). Şiddetin kadınlarda yol açtığı yüksek düzeyde depresif ruh hali gibi psikolojik etkiler, intihar düşüncelerine ve intihar girişimlerine neden olmaktadır (Chisholm, Bullock ve Ferguson, 2017). Kadınların maruz kaldığı yakın partner şiddeti ve intihar girişimlerini inceleyen çalışmalarda da aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (Devries ve ark., 2013).

Avustralya'nın Victoria eyaletinde, 2009-2012 arası yıllarda intihar sonucu ölen kadınların %42'sinin kişiler arası şiddete uğrama öyküsünün bulunduğu, %23,0'ının fiziksel şiddete, %18,4'ünün psikolojik şiddete, %16,2'sinin cinsel şiddete, %6,6'sının sözel şiddete, %2,1'inin ihmal veya kötü muameleye maruz kaldığı belirlenmiştir (MacIsaac ve ark., 2018). Palladino ve ark. (Palladino ve ark., 2011) tarafından yapılan çalışmada, gebelikle ilişkili intiharların %54,3'ünde yakın partner çatışmasının bir faktör olduğu görülmüş, ayrıca yakın partner şiddeti hamilelikle ilgili cinayetlerin %45,3'ü ile bağlantılı bulunmuştur.

Kadına yönelik şiddetin son noktası olan kadın cinayetleri verilerinin incelendiği araştırmalarda da kadınların öldürülmeden önce şiddete maruz kaldığı ortaya konulmuştur. Eskişehir ilinde partneri veya eski partneri tarafından öldürülen kadınların analizinde, cinayetten önce kadınların %31,1'ine failer tarafından şiddet uygulandığı belirlenmiştir (Karbeyaz ve ark., 2018). Benzer bir çalışma İtalya'da yapılmış, yakın partner cinayeti vakalarının %38,5'inde daha önceden fail tarafından şiddet uygulanma öyküsünün bulunduğu tespit edilmiştir (Sorrentino, Cinquegrana ve Guida, 2022). Tosun Altınöz ve ark. (Tosun Altınöz ve ark., 2018) tarafından yürütülen araştırmada da, Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkek ile görüşülmüş, failerin %41,5'inin daha önceden aynı mağdura şiddet uyguladığını, %7,3'ünün de daha önceden mağdura yönelik cinayet girişimlerinin olduğunu beyan ettiği belirtilmiştir.

4.5. KADINA YÖNELİK ŞİDDET HAKKINDAKİ HUKUKSAL DÜZENLEMELER

Kadına yönelik şiddet hakkındaki hukuksal düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir.

4.5.1. 4320 Sayılı Kanun

4320 sayılı Kanun 1998 yılında kadına yönelik şiddetin toplumsal bir problemler olarak kabul edilmesi ile birlikte yürürlüğe girmiştir. Kanun'un 1. maddesi şu şekildedir: “eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını ...”. 1. maddeye göre kadının bildirim yapması halinde Aile Mahkemesi tarafından tedbirler uygulanması beklenmektedir. 4320 Sayılı Kanun günümüzde kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin önüne geçmede yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle 2012 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 23. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

4.5.2. İstanbul Sözleşmesi

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) kadına şiddete yönelik bağlayıcılığı bulunan ilk ve uluslararası bir sözleşme olarak kabul edilmektedir (Tekçe, 2019).

İstanbul Sözleşmesi'nin en önemli amaçlarından biri kadınları tüm şiddet eylemlerinden korumaktır. Aynı zamanda kadına yönelik şiddet eylemlerini kovuşturmak, şiddet gösterenleri cezalandırmak, kadın ve erkek arasındaki eşitliği sağlamak, şiddet mağdurlarına destek olunması amacı ile politikaların belirlenmesini sağlamak gibi çeşitli amaçları da vardır (Bayraktar, 2018).

Avrupa Konseyi ilk olarak kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet üzerindeki

alışmalarına 2002 yılında başlamıştır. Daha sonra 11 Mayıs 2011 tarihinde Sözleşme İstanbul’da imzaya açılmıştır. Bu sözleşmeyi ilk imzalayan ülke de Türkiye’dir. Her ne kadar sözleşme 2011 yılında imzalanmış olsa da yürürlüğe giriş tarihi 1 Ağustos 2014’tür (Tekçe, 2019).

“İstanbul sözleşmesi” olarak da adlandırılan Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin nlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 20 Mart 2021 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanmış olan karar ile birlikte Türkiye tarafından feshedilmiştir (www.resmigazete.gov.tr).

4.5.3. 6248 Sayılı Kanun

6284 sayılı Kanun 8 Mart 2012 tarihinde kabul edilmiş olup, şiddet gören ya da şiddet görme ihtimali olan kadınları, çocukları, aile bireylerini ya da direkt olarak bireyleri korumayı hedeflemektedir. Bu kanun kapsamında fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, cinsel şiddet ve ekonomik şiddet de yer almaktadır. Nahide Opuz davası nedeni ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Türkiye’ye verilen ceza, bu kanunun hazırlanmasını ve yürürlüğe girmesini hızlandırmıştır.

Kanun’un 1. maddesi “*Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir*”. Kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere kanun sadece aile içi şiddeti değil, tüm mağdur kadınları kapsamaktadır.

Kanun’un 2. maddesi “*Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyf engellenmesini de içeren, toplumsal,*

kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı” ile şiddet kavramını açıklamıştır. Bu madde içinde yer alan tüm şiddet türleri ceza kapsamındadır.

4.6. AİLE İÇİ VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET OLGULARINDA SAĞLIK PERSONELİNİN YASAL SORUMLULUKLARI (İHBAR YÜKÜMLÜLÜĞÜ)

Aile içi veya kadına yönelik şiddet durumlarında başvurulabilecek ve destek alınabilecek yerler arasında; polis veya jandarma karakolları, Cumhuriyet Başsavcılıkları, Aile Mahkemesi Hakimlikleri, Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlükleri, Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı (Alo 183), Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM), Kadın Dayanışma Merkezleri ve Sığınmaevleri, Kadın Sivil Toplum Kuruluşları ve sağlık kuruluşları sayılabilmektedir.

Tüm bu yerler içerisinde sağlık kuruluşları ayrı bir öneme sahiptir. Gizlenen veya gizlenmek zorunda bırakılan fiziksel şiddet mağdurlarının düşme, yanık veya herhangi bir ev kazası öyküsü ile sağlık kuruluşlarına başvurmaları mümkündür. Bu vakalarda olayın öyküsü ile meydana gelen fiziksel travmanın niteliği, sürekliliği gibi durumlar arasındaki uyumsuzluklarda veya travma dışı başvuru nedenlerinde yapılan genel beden muayenesinde tespit edilen travma bulgularında sağlık personeli tarafından şiddet maruziyetinden şüphelenilmesi son derece önemlidir. Ayrıca, şiddet mağduru ile yapılan kısa görüşmelerde bile mağdurun yaşadığı şiddetin psikolojik etkileri de sağlık personeli tarafından fark edilebilmektedir.

Suçu bildirmemek de bir suç olarak kabul edilmiş ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun “Adliyeye Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiştir. Buna göre; TCK madde 278’de tüm kişilerin, TCK madde 279’da kamu görevlilerinin ve TCK madde 280’de sağlık mesleği mensuplarının suç bildirim zorunlulukları belirtilmiştir. Sağlık çalışanlarının suç vakalarıyla

karşılaşma olasılıkları, yaptıkları işin doğası gereği diğer meslek gruplarına kıyasla daha yüksektir. Bu bağlamda, sağlık çalışanlarının görevleri esnasında, herhangi bir suç işlendiğine dair bir belirtiyle karşılaşmaları halinde ilgili makamlara bildirim yapma yükümlülükleri ayrı bir kanun maddesi ile düzenlenmiştir (Karahan, 2019).

TCK madde 279’da (Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi); “(1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Suçun, adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.” ve TCK madde 280’de (Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi); “(1) Görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubu, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Sağlık mesleği mensubu deyiminden tabip, diş tabibi, eczacı, ebe, hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişiler anlaşılır.” denilmektedir. Suçu bildirmeyen sağlık çalışanları hakkında hangi yasa maddesinin uygulanacağı, sağlık çalışanının kamuda veya özelde çalışmasına, bildirilmeyen suçun ise resen soruşturulan ve kovuşturulan suçlardan mı yoksa şikayete tabi suçlardan mı olduğuna göre değişiklik göstermektedir (Karahan, 2019).

Suçu bildirmeme suçu ile meslek sırrı kavramının çeliştiği düşünülebilmektedir. Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi’nin 4. maddesinde; “Tabip ve diş tabibi, meslek ve sanatının icrası vesilesiyle muttali olduğu sırları, kanuni mecburiyet olmadıkça, ifşa edemez. Tıbbi toplantılarda takdim edilen veya yayınlarda bahis konusu olan vakalarda, hastanın hüviyeti açıklanamaz.” ifadesi yer almaktadır (Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi, 1960). Hekimlik Meslek Etiği Kuralları’nın 9. maddesinde “Sır Saklama Yükümlülüğü”ne yer verilmekte ve “Hekim, hastasından mesleğini uygularken öğrendiği sırları açıklayamaz. Hastanın ölmesi ya da o

hekimle ilişkisinin sona ermesi, hekimin bu yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Hastanın onam vermesi ya da sırrın saklanması hasta ya da öteki insanların yaşamını tehlikeye sokması durumunda, hastanın kişilik haklarının zedelenmemesi koşuluyla, hekim bu sırrı saklamakla yükümlü değildir. Yasal zorunluluk durumlarında hekimin rapor düzenlemesi de, meslek sırrının açıklanması anlamına gelmez. Hekim, tanık ya da bilirkişi olarak mahkemeye çağrıldığında olayın meslek sırrı olduğunu ileri sürerek bu görevlerinden çekilebilir.” denilmektedir (Hekimlik Meslek Etiği Kuralları, 2012). Ayrıca Hasta Hakları Yönetmeliği’nin 5. maddesinde “f) Kanun ile müsaade edilen haller ile tıbbi zorunluluklar dışında, hastanın özel hayatının ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.”, 20. maddesinde “İlgili mevzuat hükümleri ve/veya yetkili mercilerce alınacak tedbirlerin gerektirdiği haller dışında; kişi, sağlık durumu hakkında kendisinin, yakınlarının ya da hiç kimsenin bilgilendirilmemesini talep edebilir.” ve 23. maddesinde “Sağlık hizmetinin verilmesi sebebiyle edinilen bilgiler, kanun ile müsaade edilen haller dışında, hiçbir şekilde açıklanamaz.” ifadeleri bulunmaktadır (Hasta Hakları Yönetmeliği, 1998). Belirtilen maddelerden de anlaşılacağı üzere sır saklama yükümlülüğünün istisnası “yasal zorunluluk durumları”, “kanun ile müsaade edilen haller”, yani ihbar yükümlülüğüdür. Suçu bildirmenin, sırrı saklama yükümlülüğünü ihlal etmediği ve hukuka uymanın gerekçesi olduğu hususunda pek çok yazar da hemfikirdir (Hızal, 2006).

4.7. TÜRKİYE’DE VE DÜNYADA KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Hem Türkiye’de hem de dünya çapında kadına yönelik şiddet toplumsal bir problem olarak kabul edilmektedir. Dünya genelinde kadına yönelik şiddet kavramı ile ilgili çalışmalar 1960’lı yıllarda, Türkiye’de ise 1980’li yıllarda ortaya çıkmıştır. 1980’li yıllar itibarı ile Türkiye gündemine kadın hareketleri ve feminizm ile ilgili konular girmeye başlamıştır. Dolayısı ile kadına yönelik şiddet ile ilgili çalışmalarda hızlanma gözlenmiştir (Öz, 2018).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün desteği ile Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen Türkiye’de Kadına

Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın sonuçlarında; kadınların %38'inin hayatlarının herhangi bir döneminde, özellikle eşleri ya da nişanlı/sözlü/erkek arkadaşları olmak üzere, baba, ağabey ve diğer akrabaları tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete uğradığı, kadınların eşleri ya da partnerleri haricindeki erkeklerden %22 oranında duygusal istismar, %14 oranında fiziksel şiddet ve %3 oranında cinsel şiddet gördüğü, kadınların %9'unun 15 yaşından önce cinsel istismara maruz kaldığı belirtilmektedir (Kaptanoğlu ve ark., 2014). Tütüncüler ve ark. (Tütüncüler ve ark., 2015) tarafından Antalya ilinde yapılan çalışmada, kadınların %8,5'inin öldürülmeden önce tecavüze uğradığı, bu vakaların yaş ortalamasının 21,2 bulunduğu, mağdur yaş aralığının 7 ile 64 arasında olduğu belirlenmiştir.

Anadolu Ajansı'nın 27.05.2021 tarihli, "İçişleri Bakanı Soylu, Meclis'te, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyi anlattı" başlıklı haberinde; "KADES uygulamasının 24 Mart 2018 tarihinde hayata geçirildiğini hatırlatan Soylu, uygulamayı indiren kişi sayısının geçen yıla göre yüzde 317 arttığını ve 2 milyon 293 bin 289 kişiye ulaştığını, gelen ihbar sayısının da geçen yıla göre yüzde 194 artışla 138 bin 978 olduğunu, bu ihbarların hepsine gidildiğini ve bunlardan 73 bin 417'sinin gerçek bir tehdit içeren asıllı ihbar olduğunu, kayıtlara girdiğini ve bunlara o anda müdahale edildiğini söyledi." ifadesi yer almaktadır (Anadolu Ajansı, 2021). Bu açıklamaya dayanarak ihbar sayısının büyük oranda arttığı, bu ihbarlardan yaklaşık %52,82'sinin gerçek tehdit olarak değerlendirildiği sonuçları çıkarılabilmekte ve kadınların Kadın Acil Destek (KADES) uygulamasını indirmeye iten korkularının arttığı yorumu yapılabilmektedir.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women, 2022) tarafından yapılan çalışmaya göre;

- Kadına yönelik şiddette, şiddetin kaynağı genellikle eşler, eski eşler ya da birlikte oldukları partnerlerdir.

- 2018 yılında 15-49 yaş arası kadınların %13'ünün son bir yıl içerisinde yakın partneri

veya kocası tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığı tahmin edilmektedir.

- Şiddete maruz kalan kadınların %40'ından azı yardım istemiş, yardım isteyenlerin en fazla %10'u polise başvurmuştur.

- Covid-19 nedeni ile şiddet oranları ve yardım çağrısı sayılarında beş kat artış meydana gelmiştir.

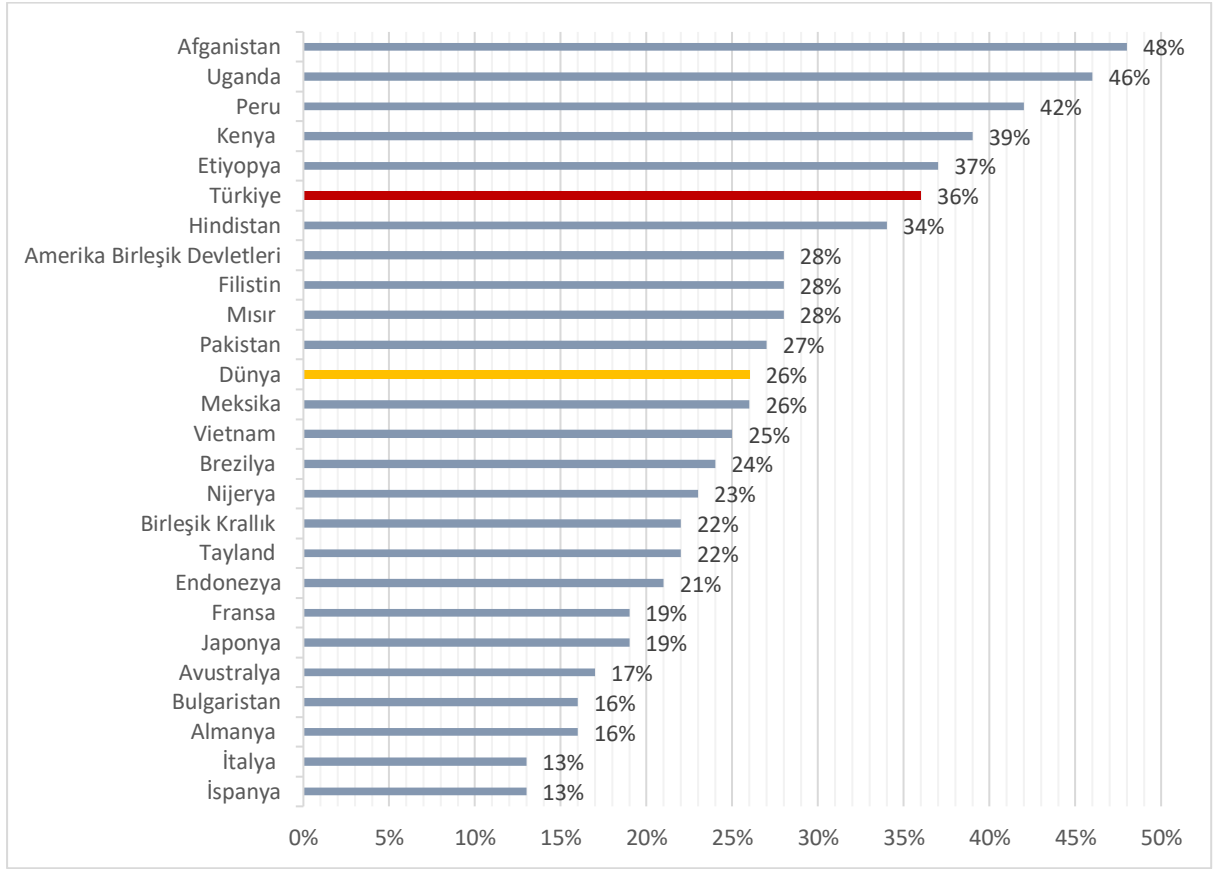
- Dünya çapında kadınların %6'sı eşleri ya da partnerleri dışında kalan bireylerden cinsel şiddete uğramıştır.

- 15 ile 19 yaş aralığında yer alan 15 milyon kadın istek dışı cinsel ilişkiye girmek durumunda kalmıştır.

- Avrupa Birliği ülkelerinde her 10 kadından biri, 15 yaşından sonra siber tacize maruz kalmıştır.

- Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da kadınların yaklaşık %50'si sokakta cinsel tacize maruz kalmıştır.

Şekil 1. Türkiye’de ve yurt dışında 15-99 yaş grubundaki kadınlara yönelik yakın partner şiddetinin tahmini verileri (2000-2018) (World Health Organization, 2021)



5. TÜRKİYE’DE VE DÜNYADA KADIN CİNAYETLERİ

5.1. KADIN CİNAYETİ (FEMİSİD) KAVRAMI

İlk olarak 1801 yılında İngilizce bir yayında “bir kadının öldürülmesi” anlamında ifade edilen “femisid (femicide)” kavramının kullanılması sayesinde, öldürülen kişinin cinsiyeti temel alınan bir sözcük literatüre kazandırılmıştır (Gazioğlu, 2013). “Femisid” ya da “kadın cinayeti” kavramları Türk Dil Kurumu’nun sözlüğünde henüz yer almamakla birlikte, Dünya Sağlık Örgütü tarafından “kadınların, kadın oldukları için kasten öldürülmesi” olarak tanımlanmaktadır (Garcia-Moreno ve ark., 2012).

Russell (Russell, 2008), Afrika kökenli Amerikalıların öldürülmesi olaylarının ırkçı olan veya olmayan şeklinde ya da eşcinsel bireylerin öldürülmesi olaylarının homofobik olan veya olmayan şeklinde sınıflandırılması gibi, kadınları hedef alan cinayetlerin de “femisid” olan veya olmayan olarak ayrımının yapılması gerektiğini vurgulamakta, mağdurun cinsiyetinin, fail için önemli olmadığı vakaların (örneğin, silahlı bir erkek soyguncunun marketin kadın ve erkek çalışanlarını öldürmesi veya bir erkeğin işlediği suçun görgü tanığı olan kadını öldürmesi gibi), “femisid olmayan” olaylar olduğunu belirtmektedir.

Radford ve Russell’a (Radford ve Russell, 1992) göre femisid “erkeklerin kadınları kadın düşmanlığı ile öldürmesi” anlamına gelirken, Radford özellikle cinsel şiddetin bir türü olarak ifade etmiştir. Campbell ve Runyan (Campbell ve Runyan, 1998) ise femisidi “cinayetin saiki veya failin durumu ne olursa olsun tüm kadın cinayetleri” olarak tanımlamış, mağdur-fail ilişkisinin doğasını açık hale getirmek için “yakın partner kadın cinayeti (intimate partner femicide)” terimini uyarlamıştır.

Kadın cinayeti hakkında yapılan çalışmaların çoğunda mağdurların büyük bir kısmının erkek yakın partnerler tarafından öldürüldüğü gösterildiği için genellikle bu tür kadın cinayeti vakaları üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca, kadın cinayetlerinde kadın failleri de çalışmaya dahil eden, aile üyelerinin işlediği kadın cinayetlerini ek olarak “yakın kadın cinayeti (intimate femicide)” olarak tanımlayan, erkeklerin hakimiyet davranışlarından kaynaklanan AIDS, kadın sünneti veya silahlı çatışma gibi nedenlerle ölen ya da maruz kaldıkları şiddet sebebiyle intihara sürüklenen kadın vakaların da kadın cinayeti başlığı altında toplanması gerektiğini savunan araştırmacılar da mevcuttur. (Widyono, 2008; Öztürk ve Ayan, 2019). “Kadın cinayeti (femisid)” kavramının tanımında, kapsamında ve sınıflandırılmasındaki farklılıklar sonucunda; aynı bölgede farklı çalışmacılar tarafından elde edilen bilgiler, istatistikler arasında tutarsızlıklar görülebilmekte, tespit edilen veriler bölgeler veya ülkeler arasında karşılaştırılamayacak düzeyde olabilmektedir (Widyono, 2008).

5.2. KADIN CİNAYETLERİNİN NEDENLERİ

5.2.1. Ekonomik faktörler

Ekonominin kadın cinayetlerinin ortaya çıkmasında büyük bir etken olduğu düşünülmektedir. Ancak Türkiye kapsamında yapılan çalışmalara bakıldığında kadın cinayetlerini sadece ekonomik veriler ile açıklayan çalışma sayısı oldukça azdır. Ele alınan çalışmalarda genel olarak maktulün ya da failin çalışıp çalışmadığı, hangi işte çalıştığı, meslek grupları ön plana çıkmaktadır.

İşsizlik bir kadının ekonomik şiddet görmesindeki en önemli etkenlerdendir. TÜİK verilerine göre 2021 yılında kadınların işgücüne katılma oranı %32,8 ve istihdam oranı %28,0 iken, işsizlik oranının %14,7 olduğu görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022). Kadınların ekonomik yapı içerisinde aktif rol alması karar verebilme gücü sağlarken, aynı zamanda kadının kendine güvenmesinde rol oynamaktadır. Erkeklerde işsizliğin artışı da şiddeti de arttıran bir unsurdur. Çünkü işsiz kalan erkek, “erkek olmadığını”, “ailesini geçindiremediğini” düşünmekte ve kendini aciz hissederek şiddete başvurmaktadır. İşsizlik ve işsizlik nedeni ile oluşan yoksulluk ile kadına yönelik şiddet arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yoksulluk kadına yönelik şiddetin nedeni olabileceği gibi kadına yönelik şiddet neticesinde yoksulluk da ortaya çıkabilir (Terry, 2004).

Şenol ve Yıldız (Şenol ve Yıldız, 2013) tarafından ekonomik nedenler ile şiddete uğrayan kadınların oranının yüksek olduğu belirtilmiştir. Ekonomik nedenler sebebi ile şiddet gören kadınlar, eşlerinin şiddeti isteyerek uygulamadığını dile getirmiştir. Ekonomik nedenlerden ötürü eşlerinin şiddet gösterdiğini eklemişlerdir. Taştan ve Yıldız (Taştan ve Yıldız, 2019) tarafından yapılan ve 2016-2017-2018 yıllarında işlenen kadın cinayetlerini konu alan çalışmada kadın cinayetlerinin %7,7 oranında ekonomik nedenlerden ötürü işlendiği belirtilmiş, aynı zamanda kadın cinayeti işleyen failerin %26,9'unun da işsiz olduğu

saptanmıştır.

Kadınlar hem iş hayatında hem sosyal hayatta hem de ev hayatında birbirinden farklı değer üretebilecek etkinlikler gösterebilmektedir. Kadının göstermiş olduğu emeğe saygısızlık yapmak, ev içinde yapılan işleri küçümsemek, el işçiliği ile elde edilmiş olan kazanca el koymak, sadece ev içinde çalışmasına izin vermek, iş ile ilgili bireysel tercihlere müdahalede bulunmak ekonomik nedenler arasında yer almaktadır. Aynı zamanda miras hakkına el koymak, ekonomik paydan yoksun bırakmak, kariyer hedefi önüne engel koymak, eğitim haklarını kısıtlamak ya da tamamen elinden almak da kadın cinayetlerinde ekonomik nedenler arasındadır (Işık, 2007).

Ekonomik etkinlikler, bir bireyin yaşam koşullarını iyileştirebilmesi, toplumsal bölüşümün şekillenebilmesi için çok önemlidir. Üretim süreci içerisinde yer alan birey, toplumsal statüsünü de arttırmaktadır. Bir şeyler üreten bireyler, elde etmiş oldukları kazanımlar sayesinde refah payından çok daha yüksek oranda yararlanmaktadır. Söz konusu ekonomik etkinliklerdeki başarı, yoksul ve zengin ayrımının oluşmasına etki etmektedir. Genele bakıldığında ekonomik nedenler, kadının çalışma hayatındaki yerinden toplumdaki iş bölümüne kadar pek çok unsura etki etmekte, dolayısı ile kadın cinayetlerine bir zemin oluşturmaktadır.

5.2.2. Kültürel faktörler

İnsanlar tarafından üretilen hem maddi hem de manevi unsurların bütünü kültürü oluşturmaktadır. Ancak tek bir tanımlama ile kültürü ele almak mümkün değildir (Marshall, 1999). Kültür bazen farklılaştırılarak, bazen yenilenerek, bazen ise hiç değiştirilmeden sonraki kuşaklara aktarılmaktadır. Önceki kuşaklardan aktarılan kültürün oranı, yenilenen ya da özgün olarak ortaya çıkan kültür oranından çok daha yüksektir (Wells, 1994). Toplumların kadınlara yüklemiş oldukları toplumsal roller, normlar ve değerler kadın cinayetlerinde kültür etkisi

olarak değerdendirilebilir.

Kadının tanımı kùltùrel bakış açısından etkilenmektedir. Kadın bazen biyolojik bir tür olarak algılanmakta, bazen erkek egemen dünyada erkeğı tamamlayan bir unsur olarak kabul görmektedir. Kadın kimliğı söz konusu olduğunda akla gelen ilk kavramlardan biri “namus”tur. Kadın cinayetlerinin en önemli nedenleri arasında yer alan namus kelimesi, Eski Yunanda kullanılan “nomos” kelimesinden gelmektedir. “Nomos”un anlamı ise iktidar, kanun ya da kuraldır (Doğın, 2016).

Namus, cinsel davranışlar ile ilgili gelenek ve görenekleri feyz alan, kural olarak da cinsel sakınmaya odaklanan anlamına gelmektedir (Aksoy ve Yılmaz, 2019). Namus söz konusu olduğunda kadın cinselliğinin korunması ön plana çıkmaktadır. Ataerki toplumlarda kadınların kùltùrel rolü ile namus arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Kadın kocasına ve çocuklarına karşı tüm görevlerini yerine getirmek zorundadır. Aynı zamanda erkeğinin otoritesini sarsmamalı, cinsellik içeren her türlü hareketten kaçınmalıdır. Erkekler için namus ise onur ve dürüstlük anlamını taşımaktadır. Kadın ile erkek arasında namus kavramı ise toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir göstergesidir.

Erkeklerin kadınlar üzerinde bir otoritesinin bulunduğı ve erkeklerin bu otoriteyi de töreden aldığı düşünölmektedir. Topluluk içinde belirli kuralların ve davranışların, yaşam biçimlerine gelenek ve görenek olarak adapte edilmesi ve ortak alışkanlıkların ortaya çıkması töre kavramını oluşturmuştur. Toplamların geçmiş yaşantıları töreye yansımaktadır (Atan, 2016). Kadının aile içindeki namusunu korumak adına namus cinayetleri işlenmektedir (Göl ve Altındal, 2015). Namus cinayetleri sayesinde erkekler bir sınırlama gücü kazanmaktadır. Kadın ne kadar namuslu ise erkek o kadar saygındır. Kadın, erkek tarafından sadece yeni nesillerin oluşmasındaki kaynak olarak algılanmaktadır (Doğın, 2016).

Dünyanın her yerinde namus ve töre cinayetleri görölebilmektedir. Birleşmiş Milletler

Nüfus Fonu'na göre dünya çapında her yıl 5 bin kadın namus nedeni ile öldürülmektedir. Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Asya'daki verilere ulaşmak oldukça zordur. Çünkü katı kültürel normlar bu alanlarda veri girişini saptırmaktadır. Brezilya'dan, Ekvator'a, İtalya'dan İngiltere'ye, Türkiye'den Fas'a kadar pek çok ülkede yüksek oranda namus cinayeti işlenmektedir. Namus kavramı bu aşamada sadece Doğu ve Müslüman ülkelerinde değil, her toplumda kendini göstermektedir (TBMM Komisyon Raporu, 2006).

5.2.3. Psikolojik faktörler

Her geçen gün kadına yönelik şiddet olaylarının artış göstermesi ve kadın cinayetlerinin meydana gelmesi, konunun psikolojik yanının ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bireylerin suça ya da şiddete, sonrasında cinayete yöneliminde göstermiş olduğu davranış normalleri ya da anormalleri psikolojik unsurlar kapsamında ele alınmalıdır. Birey davranışlarının gözlenmesi, bu davranışların tutarlı ya da tutarsız olup olmadığının değerlendirilmesi çok önemlidir. Kişilerin kendileri ile yüzleşmeleri ya da toplum içinde varlıklarını devam ettirmeleri, dengeli bir yaşam için gereklidir. Bazen bireyler normal bir hayat yaşarken karşılaşmış oldukları zorluklar ve problemler onların davranışlarında farklılıklar meydana getirebilmektedir. Aynı zamanda bireylerin kalıtsal özellikleri de yine normalin dışında davranışların ortaya çıkmasını tetikleyebilmektedir. Normalin dışında davranış ortaya çıkaran durumlarda savunma mekanizması ön plana çıkabilmektedir. Ancak bu savunma mekanizmaları bireylerin öfkelerini, kültürel gerçekliklerini, yaşadıkları toplumsal baskıları neticelendirememektedir (Köroğlu, 2004).

Her bir toplum içinde birey yetiştirme şekilleri, kültürel değerler ve cinsiyet rolleri farklıdır. Bu farklar kadın cinayetlerinin psikolojik nedenlerinin temelini oluşturmaktadır. Her ne kadar kadın cinayeti bireysel bir eylem olsa da, etkilerinin toplumsal olduğu bir gerçektir. Gelişmekte olan ülkelerde yeni bir toplumsal yaşantının benimsenmesi sırasında yaşanan uyum

problemleri kadın cinayetlerinin kapılarını aralamaktadır. Özellikle yerleşik düzene alışmış olan toplumların sosyal değişimi hemen algılaması ve anlamlandırması çok zordur. Çocukluk döneminde cinsel gelişimde bir sorunun oluşması, cinsiyet ayrımcılığının ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir (Bacanlı, 2006).

Kadın cinayetlerinde en önemli unsurlardan olan psikolojik nedenler pek çok olgu barındırmaktadır. Bir erkeğin kadına aşırı tutku beslemesi, erkeklik algısını içermiş olan roller, partnere karşı aşırı kıskançlık durumu, aldatmaların meydana gelmesi, madde kullanımı ve saplantılı hareketler psikolojik nedenler olarak sıralanabilir. Kadın cinayetlerinin faillerinin çok büyük bölümü öldürülen kadının eşinden oluşmakta olup söz konusu cinayetler tutku cinayetleri olarak da kabul edilmektedir. Türkiye’deki kadın cinayetlerinin özellikle kıskançlık, boşanma isteği ya da reddedilme sebeplerine bağlı olduğu görülmektedir (Çetin, 2015).

Sosyal söylemlerin birçok psikolojik etkisi olabilmekte, bu etkiler erken yaşta ortaya çıkabilmektedir. Cinsiyetle ilgili olan sosyal kazanımlar ahlaki yönden gelişime farklı şekillerde etki edebilmektedir. Toplumlarda erkek çocuğu ayrıcalıklı olarak kabul edilmekte, kız çocukları ise pasifleştirilmektedir. Yaş dönemlerinde ilerleme meydana geldikçe bu farklılıklar uç noktalara ulaşmaktadır. Bireylerin gelişim süreçlerinde, gerekli olan sosyal desteği alması gerekmektedir. Ergenlik döneminde pek çok genç, ebeveynlerinden gereken sosyal desteği alamamaktadır. Dolayısı ile ailesinden destek alamayan genç bireyler boşlukları farklı toplumsal dinamikler ile kapatmaya çalışmaktadır. Bir bireyin sağlıklı bir ruh haline sahip olması, kendi ile barışık, iç huzuru sağlayabilmesi, iç dengesini kurabilmesi, her türlü sorunda çözüm üretebilmesi kadın cinayetlerinin engellenmesinde büyük bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda bireylerin psikolojik ve sosyal alanda alacakları destek hizmeti, şiddetten uzaklaşmalarına, karşılaştıkları sorunlarda çözüme ulaşabilmelerine yardımcı olmaktadır.

5.2.4. Aile Faktörü

Sosyolojik değerlendirmeler söz konusu olduğunda aile önemli bir yere sahiptir. Toplumu oluşturan en küçük birim ailedir ve bireysel gelişimin büyük bir bölümü aile içerisinde gerçekleşmektedir. Öğrenim ilk olarak ailede başlamakta ve ailede başlayan öğrenme hayat boyu devam etmektedir. Bireyler, aile içerisinde saldırganlık ve şiddet davranışını da öğrenebilmektedir (Balcıoğlu, 2011).

Aile ortamında bireylere sağlıklı, sevgi dolu ve saygı barındıran bir ortam sunulması bireylerin daha sağlıklı ve olumlu davranışlar geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Aileden uzak, sevgi ve saygı unsurlarının olmadığı alanlarda kendini geliştiren bireylerde saldırganlık, şiddet ve intihar meyli olduğu görülmektedir. Ailelerde kontrol mekanizmaları bulunmakta, aileler bu kontrol mekanizması sayesinde bireylerin davranışlarını şekillendirmektedir. Aynı zamanda denetim ile kontrol sağlayabilmektedir (Özpolat, 2010). Toplumlara göre evlilik şekilleri ve ilişkileri birbirinden farklı olabilmektedir. Evlilik içinde yaşanan her bir durum, aile içi şiddetin temellerini oluşturan nedenleri ortaya çıkarabilmektedir.

5.3. KADIN CİNAYETLERİNDE RİSK FAKTÖRLERİ

Kadın cinayetlerinin kavramlaştırılması, kadın cinayetlerinin türlerinin anlaşılması ve nedenlerinin ortaya çıkarılması açısından çok önemlidir. Kadın cinayetlerinin önlenmesi için kadın cinayetlerinin risk faktörlerine odaklanılmalıdır. Böylelikle kadın cinayetlerinin önüne geçilmesi için gerekli olan adımlar ön plana çıkacaktır.

Failin işsiz olması, herhangi bir silaha sahip olması, elinde bulundurduğu silah üzerinden tehdit unsuru oluşturması, cinsel ilişkiye zorlama davranışını göstermesi, madde kullanımı ve alkol alışkanlığı, ruh sağlığı problemleri, cinayet işleme potansiyelini arttıran unsurlardır. Bir kadının hamile olması, hamilelik sürecinde istismara uğramış olması, cinayete

kurban gitme riskini ortaya çıkarmaktadır. Yukarıda sayılan risk faktörleri, bireysel risk faktörleri olarak kabul edilmektedir. Daha önce ilişki içerisinde erkek, eşine şiddet uygulamışsa, bu durum kadın cinayetlerinin potansiyelini gösteren bir risk faktörüdür. Kadının daha önce eşinden şiddet görmüş olması, başka birinden çocuğunun olması, kendini eşten uzak hissetmesi, ayrılma ya da boşanma girişiminde bulunması da cinayete kurban gitme riskini arttırmaktadır. Yukarıda sayılan risk faktörleri aile/ilişki faktörleri olarak kabul edilmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, hükümet tarafından eğitim ve sağlık alanlarında yapılan sosyal harcamaların yetersiz olması, kadın cinayetlerinin oluşmasında etkilidir. Bu faktörler de toplumsal/yapısal faktörler olarak geçmektedir (Garcia-Moreno ve ark., 2012). Campbell ve ark. (Campbell ve ark., 2003) tarafından yapılan, polis ve tıbbi kaynaklardan yararlanılan çalışmada cinayet öncesinde aile içerisinde şiddet olma durumunun çok önemli bir risk faktörü olduğu belirlenmiştir. Yabancılaşma, silah barındırma ve kullanma, tehdit, madde kullanımı, işsizlik ve ekonomik zorluk, zorla cinsel ilişki risk faktörü olarak saptanmıştır. Kadının önceki ilişkisinden çocuğunun olması da cinayet riskini arttırmıştır. Kadınlar genel olarak eşleri ya da birlikte oldukları erkek tarafından öldürülmektedir. Bu nedenle eş ve birlikte olunan erkek cinayet kapsamında risk grubunda kabul edilmelidir. Israrlı takip, ayrılma ya da boşanma isteği, eş şiddeti ya da şiddet tehdidi, aşırı kontrol risk faktörleri arasındadır (Johnson ve Hotton, 2003).

İtalya’da 15 ile 93 yaş aralığındaki 1207 femisid olgusunu içeren bir çalışmada kıskançlık, kavga, çatışmalar ve ilişkinin sonlanması kabullenmemenin yetişkin mağdurlar arasında, fail veya mağdurda fiziksel veya ruhsal bir hastalık bulunmasının ise yaşlı mağdurlar arasında cinayet olasılığını arttıran ölümcül risk faktörleri olduğu belirlenmiştir (Sorrentione ve ark., 2020).

Kadın cinayetlerinin neredeyse %50’sinin ilişkinin bitişinden sonraki iki ay içerisinde gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla boşanma ya da ayrılma kararları cinayet açısından

risk faktörü oluşturmaktadır. Kadınların boşanma, ayrılma kararlarını bildirme süreçleri kadın cinayetlerinin en riskli dönemlerinden biridir (Hotton, 2001; Garcia- Moreno ve ark., 2012).

Erükçü Akbaş (2018) tarafından yapılan ve kadın cinayetleri risk faktörleri üzerine olan çalışmada ele alınan risk faktörleri şunlardır: kadınların herhangi bir nedenden ötürü eğitim hayatlarına devam edememiş olması, aile içinde toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesi, kadınların evliliğe zorlanması, kısa sürede evlilik kararının verilmesi, erken yaşta evlilik, kadının ailesinin ekonomik açıdan zorlanması, evliliğin bir çıkış yolu olarak görülmesi, aileden sosyal destek görülmemesi, aile içinde fiziksel şiddetin kendini göstermesi, hamilelik süresince istismar, ölüm tehdidi, kadının ekonomik başarısızlığı, boşanma girişiminden sonra eşe geri dönme, ısrarlı takip, devletin yeterli takipte bulunmaması. Hizmet sağlayıcılarının karşı karşıya geldikleri riskli durumlarda farkındalık yaşamaları, şüpheli bir durumda kadınların durumları ile ilgili çalışma yapmaları gerekmektedir. Daha önce şiddet gören bir kadının yeniden şiddet ortamına geri dönmesi ya da o ortamda kalmaya devam etmesi çok büyük bir risk faktörü oluşturmaktadır. Boşanma dönemlerinde “riskli boşanma kategorisi” oluşturulmalı, bu sürecin takibinin yapılması gerekmektedir. Böylelikle kadın cinayetlerinin risk faktörleri azaltılabilir. McFarlane ve ark. (McFarlane ve ark., 2005), yakın partnerin işlediği kadın cinayetlerinde, yakın partneri tarafından daha öncesinde cinsel saldırıya uğrayan kadınların, yalnızca fiziksel istismara uğrayan kadınlara kıyasla kadın cinayeti mağduru olma olasılığının önemli ölçüde yüksek olduğunu belirtmiştir.

Risk faktörleri kadar koruyucu faktörler de önem teşkil etmektedir. Failin eğitim düzeyinin yüksek olması, kadının ayrı bir yerde yaşaması gibi faktörler bireysel açıdan koruyucu faktörler olarak kabul edilmektedir (Garcia-Moreno ve ark., 2012, Campbell ve ark., 2003). Kolluk kuvvetlerinin sayılarının arttırılması, silaha erişimin devlet tarafından kısıtlanması, kadın cinayetlerinde caydırıcı cezaların öngörülmesi toplumsal/yapısal açıdan koruyucu faktörleri oluşturmaktadır (Garcia-Moreno ve ark., 2012).

Kadın cinayetleri söz konusu olduğunda fail ve kurban açısından farklı risk faktörleri ele alınmaktadır. Yukarıda ele alınan tüm faktörler değerlendirildiğinde evlilik öncesi risk faktörleri, evlilik anındaki risk faktörleri ve evlilik sonrası risk faktörleri varlığı kabul edilmelidir. Kadın cinayetlerinin engellenebilmesi için hem fail hem kurban için evlilik öncesi, evlilik sırası ve evlilik sonrası durumları ele alınmalıdır. Şiddet uygulanan alanda kadının kalmaya devam etmesi ya da boşanma kararı verdikten sonra yine eşine geri dönmesi en riskli anlardan biridir. Yardıma ihtiyacı olan kadınların yardım kaynaklarına başvurmaması ya da başvuramaması kadın cinayetlerine giden yolda çok önemlidir.

5.4. NAMUS VE TÖRE CİNAYETLERİ

Namus cinayetleri, ailenin kadının sosyal veya cinsel davranışlarını onaylamamasıyla bağlantılı görülmekte ve genellikle aileden biri veya üyeleri tarafından işlenmektedir (Dayan, 2021). Namus cinayetleri sadece ülkemizde değil, Afganistan, Bangladeş, Brezilya, Ekvador, Mısır, Almanya, Hindistan, İran, İsrail, İtalya, Ürdün, Lübnan, Nijerya, Norveç, Fas, Pakistan, Fisilitin, Peru, İsveç, Uganda, Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık gibi çok çeşitli ülkelerde de belgelenmiştir (Elakkary ve ark., 2014). Görüldüğü gibi kadının cinselliğine ve namusuna ilişkin algılar, Batı toplumlarında da kadın cinayetine neden olabilmektedir (Dayan, 2021). Pakistan'ın Sindh eyaletinde sadece 2002 yılında 245 kadın namus cinayetine kurban gitmiştir (Haqqi, 2008). Töre ve namus cinayetleri etnik köken, sınıf ve dinin ötesine geçmektedir. Namus cinayetleri Müslümanlar, Dürziler, Hristiyanlar ve zaman zaman da Yahudiler tarafından işlenmektedir. Bunlar bir şekilde bu kültürleri yöneten yasal sistemler tarafından desteklenme eğiliminde olan temelde kültüre dayalı uygulamalardır (Elakkary ve ark., 2014). Günümüzde de töre ve namus cinayetleri varlığını devam ettirmekte ve yıkıcı bir sorun olmaya devam etmektedir. Ülkemiz açısından bakıldığında da durum hiç iç açıcı görülmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan “Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin

Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu” içerisinde, 2000 ile 2005 yılları arasında işlenmiş olan kadın cinayetleri ile ilgili resmi veriler içermektedir. Kadın cinayeti sorununun büyüklüğü ve niteliği hakkında net şekilde veriler sunmaktadır. Raporda Emniyet Genel Müdürlüğü verilerinden yararlanılmıştır. 2000-2005 yılları arasında Türkiye genelinde töre ve namus nedeni ile işlenmiş kadın cinayeti sayısı 1091’dir. Bu cinayetlerin 322’sinin namus, 318’inin uyuşmazlık, 159’unun yasak ilişki, 109’unun kan davası, 95’inin cinsel taciz, 36’sının tecavüz, 33’ünün kız alıp verme ve 19’unun diğer nedenlerle işlendiği gözler önüne serilmiştir (TBMM Komisyon Raporu, 2006).

Töre ve namus cinayetlerinin Türkiye genelinde en çok Marmara Bölgesi’nde işlendiği görülmektedir. “Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu” kapsamında 1091 vakanın 212’si (%19) Marmara Bölgesi’nde, 209’u (%19) Ege Bölgesi’nde işlenmiştir (TBMM Komisyon Raporu, 2006). Doğu bölgesi üzerinden yapılan araştırmada ise faillerin %24 oranında Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde ve %21 oranında Doğu Anadolu Bölgesi’nde doğduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu oranlar kapsamında ataerkillik ile kırsallık arasında doğrusal bir ilişki olduğu çıkarımı yapılabilir. Marmara Bölgesi’nde doğan faillerin oranı %8’dir ve bu oran ataerkil yapıların kentlerde kısmen çözüme ulaştığını ifade etmektedir (Siddiqui, 2018). Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından hazırlanan 1995-2000 yıllarını kapsayan insan öldürme suçları ile ilgili dosyada 2423 vakanın 199’u namus nedeni ile kadın cinayetlerini kapsamaktadır. 199 dosyanın gönderilmiş olduğu mahkemeler, dosya sayısı bölgesel olarak nüfusa oranlandığında Ege ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir (Çakır, Yavuz ve Demircan, 2004).

Polis Akademisi Raporu’nun tespitler bölümünde bazı vakalarda faillerin aldatma şüphesi ya da kesin bilgisine rağmen evliliklerini devam ettirmek istedikleri, ancak sosyal çevre

baskısı nedeni ile cinayet işlemeye yöneldiği ifade edilmiştir (Taştan ve Yıldız, 2019). Bu tespite göre ataerkil yapıyı devam ettiren, kırsaldan kente göç etse dahi ataerkilliğini koruyan, çekirdek aile yapısı yerine aşiret ilişkilerini sürdüren insanların töre ve namus cinayeti işledikleri görülmektedir. Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde henüz ataerkil aile yapısı ile feodal ilişkilerin çözümlenememiş olduğu, geleneksel kültüre bağlılığın devam ettiği yorumlaması yapılabilir.

5.5. KADINLARIN BOŞANMA SÜRECİNDE YAŞADIĞI SORUNLAR

TÜİK verilerine göre 2021 yılında Türkiye’deki boşanma nedenleri arasında sorumsuz veya ilgisiz davranma (%32,2), aldatma (%14,1), evin geçimini sağlayamama (%9,8), dayak veya kötü muamele (%8,1) sayılmaktadır. Bu nedenler cinsiyete göre ele alındığında ise dayak veya kötü muamele oranının kadınlar açısından %14,6’ye çıktığı görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022). Aile içi şiddete maruz kalan kadınların, çok ciddi fiziksel, cinsel veya duygusal istismara uğrasalar bile boşanmayı düşünmediklerine veya kararsız olduklarına rastlanılmaktadır. Bunların nedenleri arasında kadınların esas sorumluluğunun aile birliğini korumak olduğuna ve boşanarak aile yapısını bozarlarsa sosyal olarak kabul edilebilir bir insan olmayacaklarına inanma, çocuklarının boşanma sonrasında zarar göreceğini düşünme, geleneksel cinsiyet normlarından etkilenerek ne olursa olsun hayatları boyunca eşlerinden ayrılmama inancına sahip olma, aileden destek alamama, boşanma sonrası ekonomik sıkıntılar yaşayacak olma sayılmaktadır (Vu ve ark., 2014).

Kucur ve Kelebek’in (Kucur ve Kelebek, 2021) Esenler Sosyal Hizmet Merkezi’nden yardım alan boşanmış kadınlarla yaptıkları çalışmanın sonucunda, kadınların çoğuna eş tarafından şiddet uygulandığı, ancak yasal haklarını bilmeme, kendi ailesinden destek görememe, boşanmanın çocuklarını kötü yönde etkileyeceğinden korkma gibi nedenlerle boşanma kararını geciktirdikleri tespit edilmiş, boşandıktan sonra da kötü tepkiler aldıkları,

ekonomik açıdan zorlandıkları, ayrıca çevre baskısı sebebiyle boşandıklarını toplumdan saklayabildikleri belirlenmiştir. Mutsuz, şiddet görülen bir evliliği bitirmek bazı açılardan çok daha iyi olsa da, ayrılık sonucunda psikolojik uyum, mali durumdaki veya sosyal destekteki değişimler ve strese yol açabilecek diğer yaşam değişiklikleri (yeni bir ev, yeni bir çevre, yeni bir iş) gibi güçlüklerin yaşanacağı, böylece çeşitli fiziksel ve psikolojik sağlık sorunlarının görülebileceği fikri, literatür tarafından da doğrulanmaktadır. Yapılan çalışmalara göre boşanmış kadınlarda depresyon belirtilerine sıkça rastlanmakta, alkol ve madde tüketiminde artış görülmektedir (Walker ve ark., 2004).

Kadınların boşandıktan sonra yaşadığı en önemli güçlüklerden biri mali konuda olmakta, kadınlar bu nedenle boşanma fikrinden vazgeçebilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir çalışmaya göre, boşanmanın ekonomik yönden kadınları daha çok etkilediği, yakın zamanda boşanmış kadınların %29'unun yoksulluk sınırının altında yaşadığı, erkeklerde ise bu oranın %12 olduğu belirtilmektedir (Kreider ve Fields, 2002).

Walker ve ark. (Walker ve ark., 2004) tarafından yapılan literatür incelemesinde, çocuk varlığının kadınların boşanma sürecinde yaşadığı zorluklara olumlu veya olumsuz yönde etkilerinin olduğu ifade edilmiştir. Çocukların eğitim, bakım, sağlık, barınma gibi gereksinimleri açısından boşanmış annelerin mali kaynağa daha fazla ihtiyacının arttığı, verilmesi gereken nafakanın tamamının verilmediği durumların yaşandığı belirtilmiştir. Boşanmış annelerin, çocukların fiziksel (okul sorumlulukları, sosyal aktiviteler, hastane randevuları gibi) veya psikolojik (çocukların yeni aile düzenine uyum göstermeleri, ayrılığı anlamaları, suçluluk veya öfke duygularıyla başa çıkabilmeleri gibi) ihtiyaçları ile evli annelere kıyasla daha çok tek başlarına ilgilenmeleri sebebiyle daha yüksek oranda stres ve rol gerilimi yaşayabildikleri belirlenmiştir.

Hotton'a (Hotton, 2001) göre boşanma, her zaman şiddet içeren bir ilişkinin sonu

anlamına gelmemektedir. Kanada’da yapılan bir çalışmada, boşandıktan sonra eski eşlerinden şiddet gören kadınların %24’ünün evliliklerindeki şiddetin devam ettiğini ve ciddileştiğini, %37’sinin evliliklerindeki şiddetin devam ettiğini, ancak aynı düzeyde olduğunu, %39’unun ise şiddetin boşandıktan sonra başladığını ifade ettiği belirtilmiştir. Boşandıktan sonra şiddet gören kadınların %40’ının darp edildiği, %35’inin en az bir kez cinsel saldırıya maruz kaldığı, %34’ünün boğulduğu, %27’sine ateşli silah/bıçak kullanıldığı veya kullanmakla tehdit edildiği tespit edilmiştir. Boşandıktan sonra da şiddete maruz kalan kadınların çok çeşitli fiziksel sağlık sorunlarının yanı sıra, korku, güvenlik endişesi, stres, psikolojik problemler, çocuk güvenliği ve geleceği endişesi gibi sorunlar yaşayabildikleri belirlenmiştir (Walker ve ark., 2004; Hotton, 2001; Wuest ve ark. 2003).

5.6. EŞ TARAFINDAN İŞLENEN KADIN CİNAYETİ SONRASI ÇOCUKLAR

Gana’da 1990-2009 yılları arasında gerçekleşen 35 yakın partner cinayeti-intihar vakasının dördünde (%11,4) çiftin çocuklarının, babalarının annelerini öldürdüğüne şahit oldukları belirtilmiştir (Adinkrah, 2014). Pereira, Vieira ve Magalhães (Pereira, Vieira ve Magalhães, 2013) tarafından yapılan çalışmada, Portekiz’de meydana gelen 62 yakın partner cinayeti vakasının beş tanesinde (%8) kadın mağdur dışında altı cinayet tanığının daha öldürüldüğü, bunların içinde iki erkek çocuk ve bir eski üvey erkek çocuğun bulunduğu bildirilmiş, ayrıca 13 vakada (%21) cinayetin reşit olmayan bir çocuğun veya üvey çocuğun önünde işlendiği tespit edilmiştir. Maalesef ki çocuklar nadiren kadın cinayetlerinde öldürülmekte, ancak çoğunlukla hayatları boyunca unutamayacakları bir travmaya neden olacak olan cinayete tanık olmaktadır.

Kendisi bir yaşındayken annesi öldürülen dört yaşındaki bir çocuğun cinayetle ilgili olarak sadece polis tarafından doğrulanan, başka kimsenin bilmediği ayrıntıları verdiği bildirilmiş, böylece cinayete tanık olan çocukların, cinayet sırasında çok küçük yaşta olsalar

bile olayı ayrıntılı olarak hatırlayabildiği ve etkilerini yaşayabildiği ileri sürülmüştür (Alisic ve ark., 2015). Kaplan ve ark. (Kaplan ve ark., 2001), cinayetten günler-yıllar sonra kliniklerine başvuran çocukların %40'ında duygu durum bozukluğu semptomları, %50'sinde posttravmatik stres bozukluğu semptomları ve %60'ında davranış sorunları olduğunu belirtmiştir.

Ebeveyn cinayetine tanık olan çocuklarla yapılan bir çalışma sonucunda, okul öncesi çocuklarda inkar etme, öfke nöbetleri, kaygılı bağlanma, tuvalete gitmeme davranışları bulunduğu bildirilmekte iken, okul çağındaki çocukların ölümün farkında olduğu, ancak sevdiklerini kurtarma fantezilerinin bulunduğu, psikosomatik yakınmalara duyarlı ve sinirli oldukları, travmatik oyun sahneleri sergiledikleri belirtilmektedir. Ergenlik dönemindeki çocukların ise yetişkinliğe erkenden girebildikleri, değişmiş bir gelecek perspektifi gösterebildikleri ifade edilmektedir (Eth ve Pynoos, 1994).

Çocukların psikolojik sorunlarının yanı sıra fiziksel belirtiler de gösterdiği belirlenmiş, bu belirtiler arasında çok yeme veya az yemeye bağlı olarak obezite veya zayıflık, mide bulantısı, öğüne kadar ağzı doldurma, karın ağrısı, ishal, ateş, baş ağrısı, kimseyle konuşmama, göğüs ağrısı, kalp çarpıntısı sayılmıştır (Alisic ve ark., 2015). Babası annesini öldüren bir çocukta cinayetten sonraki dönemde başlayan ve stres altındayken şiddetlenen astım semptomları görülmüş, terapisti tarafından çocuğun annesinin boğazlandığı sırada nefes almaya çalışmasını yeniden canlandığı şeklinde yorumlanmıştır (Black, Harris-Hendriks ve Kaplan, 1992).

Cinayet sonrası geride kalan çocukların sosyal sorunlarına bakıldığında, çocukların yeni bakım verenleri ile bağlanma güçlüğü yaşadıkları, onları kabul edemedikleri, beslenme sorunları yaşadıkları bildirilmiş, bir katilin çocuğu olarak damgalanarak, saldırganlaşarak veya içe kapanarak yaşitlarıyla sorunlar yaşadıkları, hatta bazı çocukların ileride evlenmemeye ve çocuk sahibi olmamaya karar vererek geleceklerine ilişkin düşüncelerinin değiştiği

belirtilmiştir. Ayrıca genel olarak öğrenme ve konsantrasyon güçlüğü yaşadıkları, okul başarılarının düştüğü ve hatta okulu bıraktıkları belirlenmiştir (Alisic ve ark., 2015).

Hollanda’da yapılan bir çalışmada, 18 yaşından küçükken eş cinayeti nedeniyle bir ebeveynini kaybetmiş 8-25 yaş arası 23 katılımcıyla, cinayetten 18 ay ile 18 yıl (ortalama sekiz yıl) sonra görüşülmüştür. Görüşmelerde üç katılımcıda travma sonrası stres bozukluğu tanısı, 12 katılımcıda bazı travma sonrası stres bozukluğu semptomları olduğu tespit edilmiştir. Kendilerini iyi, güçlü, “diğer çocuklar gibi normal” şeklinde tanımlayan katılımcılar olsa da, kendileri hakkında yaramaz, kolay sinirlenen, düşüncesizce hareket eden, endişeli, maske takan, aptal şeklinde tanımlayanların bulunduğu, ölen annesini kurtaramaması nedeniyle suçlu hisseden veya başkalarına güvenmekte zorlanan çocukların da olduğu belirlenmiştir. Çocukların babaları hakkında genel olarak olumsuz düşüncelere sahip oldukları, bazılarının babalarını görmek istemedikleri ve onları en büyük düşman olarak tanımladıkları, bazı çocukların ise cinayetten sonra anneleri hakkında soru sorma, anneyle veya babayla benzeyip benzemediği merak etme gibi nedenlerle babalarıyla bir sefer de olsa görüştükleri, bazı çocukların babaları cezaevinde olduğu için güvende olduklarını ifade ettiği belirtilmiştir. Çalışma sonucunda, eş cinayeti nedeniyle ebeveynini kaybetmiş çocukların cinayet sonrası yaşayacakları yer veya fail olan ebeveyn ile görüşüp görüşmeme gibi kararlar konusunda çocuğun bireysel bakış açısının da dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır (Alisic ve ark., 2018).

Alisic ve ark. (2015) tarafından ebeveyni yakın partner cinayetine kurban giden çocuklar ile ilgili literatürün sistematik analizi yapılmış, çocuklarda görülen belirtileri kötü yönde etkileyen risk faktörler ve koruyucu faktörler belirlenmiştir. Azınlık etnik grubundaki çocuklarının, ırkçılık ve ayrımcılığa karşı daha savunmasız oldukları ve gösterdikleri travmatik belirtiler açısından daha fazla risk altında bulundukları görülmüştür. Yaş gruplarına göre çocukların etkilenmelerinin farklı olduğu, kız çocukların travma sonrası stres belirtilerini erkek

çocuklara kıyasla biraz daha fazla gösterdikleri tespit edilmiştir. Olay öncesinde aile içi şiddet, istismar veya kötü muamele bulunmasının, ebeveynin madde bağımlısı olmasının, istikrarsız yaşam ortamının, mali sıkıntıların, olay sırasında çocuğun cinayete tanık olmasının veya çocuğun da saldırıya uğramasının olumsuz risk faktörleri olduğu bildirilmiş, olay sonrası çocuğun erkenden psikolojik destek almasının, finansal veya başka türlü hizmetlerden yararlanmasının, çocukta ölen annesinin resimlerinin veya eşyalarının bulunmasının, annesinin cenazesine katılarak ona veda edebilmesinin çocuk için koruyucu faktörler olduğu belirtilmiştir. Çocuğun olay sonrası yanında kaldığı bakım verenin sıkıntı içerisinde olması, çocuğun sık bakım veren veya yer değiştirmesi, kardeşlerin ayrılması, ebeveyni “iyi” veya “kötü” şeklinde ayırması çocuğu kötü yönde etkilerken, cinayet, mağdur veya fail hakkında özgürce konuşulup travmanın baskılanmamasının veya reddedilmemesinin, destekleyici kişilerle iletişim halinde kalmanın, çocuğun travma semptomlarının bakım verenler tarafından kabul edilmesinin, ruh sağlığı bakımı takibinin yapılmasının, çocuğun yanında bakım verenin de ruh sağlığı hizmeti almasının koruyucu faktörlerden olduğu ifade edilmiştir. Bunların yanında, hukuki süreçteyken çocuğun fail olan baba ile yüzleşmesinin veya mahkemede ifade vermek zorunda kalmasının, çocuk istemediği halde cezaevindeki babanın çocukla iletişim kurmayı istemesi veya tam tersi durumda babanın çocukla görüşmek istememesinin, cezaevindeki baba ile sorunlu temas kurulmasının, çocuğun mağdur ve failin aileleri arasındaki çatışma içinde kalmasının çocuğu olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

5.7. TÜRKİYE’DE KADIN CİNAYETLERİ VERİLERİ

Türkiye’de kadın cinayetleri ile ilgili olan verilere ulaşabilmek oldukça zordur. Veriler genel olarak sivil toplum örgütleri tarafından elde edilmekte, bu aşamada medyadan da yardım alınmaktadır. Kadın cinayetleri ile ilgili ilk resmi verilerin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na 2013 yılında gönderilmiş olan bir soru önergesi olduğu söylenebilir. Söz konusu soru önergesine verilen yanıtı göre (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Soru Önergesi, 2013);

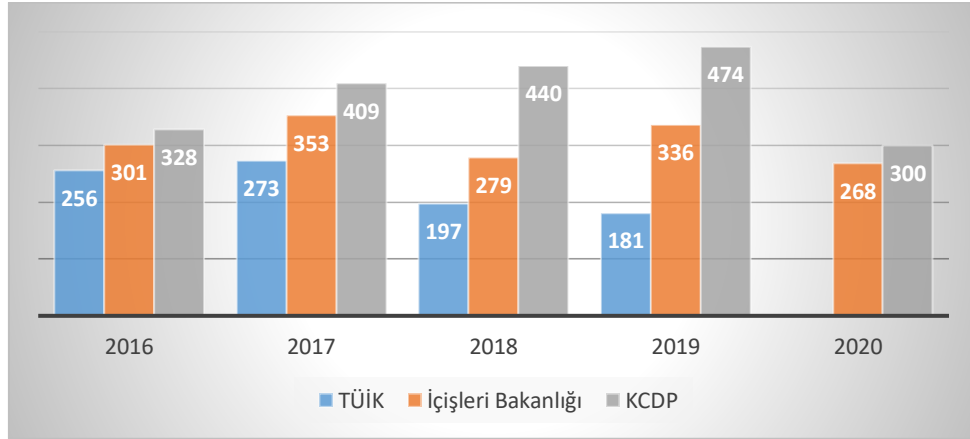
2009 yılında 171, 2010 yılında 177, 2011 yılında 163, 2012 yılında 128+ kadın öldürülmüştür.

TÜİK'in (Türkiye İstatistik Kurumu, 2020) "Ölüm Nedeni ve Cinsiyete Göre Ölümler" başlıklı tablosunda "cinayet, saldırı" nedeniyle ölen kadınların sayısının 2016 yılında 256, 2017 yılında 273, 2018 yılında 197 ve 2019 yılında 181 olduğu belirtilmiştir. TÜİK'in verilerinde en son 2019 yılına ait bilgilerin bulunduğu görülmüş, 2020 yılı ve sonrasına ait ölüm verilerinin bulunmamasının nedeninin covid-19 pandemisi sonucu meydana gelen ölüm sayılarının ortaya çıkmaması olduğu iddia edilmiştir (Özgenç, 2022).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın başkanlığında gerçekleştirilen "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede 2022 Yol Haritası" konulu basın toplantısında ülkemizdeki kadın cinayeti sayısının, İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre 2016'da 301, 2017'de 353, 2018'de 279, 2019'da 336, 2020'de 268 ve 31 Aralık 2021 tarihi itibarıyla da 307 olduğu ifade edilmiştir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2022).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun verilerinde ise 2016'da 328, 2017'de 409, 2018'de 440, 2019'da 474, 2020'de 300 ve 2021'de 280 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü, ayrıca 2020 yılında 171 ve 2021 yılında 217 kadının şüpheli şekilde ölü bulunduğu bilgileri yer almaktadır (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, b.t.). Türkiye'de 2010-2017 yılları arasındaki kadın cinayeti haberleri analiz edilerek yapılan bir çalışmada, belirtilen zaman diliminde 1964 kadının öldürüldüğü tespit edilmiştir (Koç, 2022).

Şekil 2. Türkiye’de yıllara göre kadın cinayeti sayıları



Resmi rakamlar ile sivil toplum örgütlerinin açıklamış olduğu rakamlar arasında tutarsızlık olması kadın cinayetlerinin durumunun açıkça ortaya konulmasının önünde bir engeldir. Aynı zamanda bu tutarsızlık kadın cinayeti kavramının kapsamında da sorunlar yaratmaktadır. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu raporlarını hazırlarken “femisid” kavramını ele aldıklarını açıklamıştır. Femisid kavramında söz konusu kadın cinayetlerindeki saldırı kadın kimliğine yöneliktir. Femisid kavramı kapsamında kadınlar sadece kadın oldukları ve toplumsal cinsiyet rollerine uymadıkları için öldürülmekte ya da intihara sürüklenmektedir (Özer ve ark., 2016). Türkiye’de kadın cinayeti kavramının kapsamı net değildir ve bu nedenle elde edilen verilerde de net bir sonuç çıkarılması da mümkün değildir.

Karbeyaz ve ark. (Karbeyaz ve ark., 2018) tarafından yapılan çalışmada, Eskişehir ilinde 1992-2016 yılları arasında meydana gelen kadın cinayeti sayısı, toplam cinayet sayısı ve bu süreçte aynı ildeki nüfus artışı karşılaştırılmış olup, kadın cinayeti sayısının ve kadın cinayetlerinin toplam nüfusa oranının arttığı, kadın cinayeti vakalarının nüfus artışından daha fazla oranda yükseldiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu veri Türkiye’de kadın cinayetlerinin ulaştığı boyutun ne kadar vahim olduğunu göstermesi açısından oldukça önemlidir.

5.7.1. Mağdur Yaş

Toprak ve Ersoy (Toprak ve Ersoy, 2017) tarafından yapılan çalışmada yakın partner cinayeti sonucu öldürülen kadınların yaş ortalamasının 34,1 olduğu, yakın partner dışı bir fail tarafından öldürülen kadınların yaş ortalamasının ise 39,0 bulunduğu gösterilmiştir. Türkiye’de 2010-2017 yılları arasında görülen kadın cinayetlerinin analizinde, en küçük mağdur yaşının 11 ve en büyük mağdur yaşının 88 olduğu bildirilmiş, yaş ortalaması 35 olarak tespit edilmiştir (Koç, 2022). Nur (Nur, 2021) tarafından 2010-2015 yılları arasında, eski veya şimdiki yakın partnerleri tarafından cinayete kurban giden kadınların yaş ortalamasının ise (13-75 yaş aralığı ile) 34,3 olduğu, en sık 36 yaş altı grupta olan kadınların öldürüldüğü belirtilmiştir. Partneri veya eski partneri tarafından öldürülen kadınlar ile ilgili olarak Eskişehir ilinde yapılan çalışmada ise, 1992-2016 yılları arasındaki mağdurların en gencinin 14, en yaşlısının 62 yaşında olduğu (yaş ortalaması 27,4) görülmüş, %38,5’lik bir oran ile en çok 19-29 yaş grubundakilerin kadın cinayetine kurban gittiği tespit edilmiştir (Karbeyaz ve ark., 2018). Tütüncüler ve ark. (Tütüncüler ve ark., 2015) tarafından, Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasındaki kadın cinayeti otopsileri analiz edildiğinde, en küçük mağdur yaşının 2 ve en büyük mağdur yaşının 88 olduğu, ortalama yaşın 34,9 bulunduğu, kadınların çoğunun (%37,6) 21-35 yaş grubunda yer aldığı belirlenmiştir. Yılmaz ve arkadaşlarının (Yılmaz ve ark., 2015) 2007-2012 yılları arasında Diyarbakır ve Tekirdağ’da meydana gelen aile içi kadın cinayetlerini karşılaştırdığı çalışmada, Diyarbakır’daki mağdurların yaş aralığının altı ay ile 76 yaş arasında değiştiği, yaş ortalamasının 31,01 olduğu tespit edilmiş, Tekirdağ’da öldürülen vakaların yaş aralığının ise 16 ile 64 bulunduğu, yaş ortalamasının 43,14 olduğu belirlenmiştir.

5.7.2. Mağdur Çalışma Durumu

Türkiye’nin 12 ilinde 2000-2010 yılları arasında öldürülen kadınlarla ilgili bir çalışmada, kadınların %12,4’ünün bir işte çalıştığı, %2,4’ünün emekli veya öğrenci,

%29,2'sinin ev hanımı, %11,2'sinin de işsiz olduğu bilgisi yer almaktadır (Toprak ve Ersoy, 2017). Koç (Koç, 2022) tarafından Türkiye'de 2010-2017 yılları arasında meydana gelen kadın cinayetlerinin mağdurları değerlendirildiğinde, cinayet sırasında mağdurların %77'sinin bir işte çalışmadığı belirlenmiştir. Eskişehir ilinde 25 yıllık bir dönemde, partneri veya eski partneri tarafından öldürülen kadınların da yine çoğunun (%48,6) işsiz, diğerlerinin ise memur (%18,9), işçi ve esnaf (%14,9), serbest ve diğer meslek sahibi (%17,6) olduğu tespit edilmiştir (Karbeyaz ve ark., 2018). Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkek ile yapılan bir çalışmada, mağdurların %65,9'unun işsiz, %17,1'inin aralıklı sigortalı, %9,8'inin sigortalı ve %7,3'ünün sigortasız çalışan olduğu bilgisine ulaşılmıştır (Tosun Altınöz ve ark., 2018). Tütüncüler ve ark. (Tütüncüler ve ark., 2015) tarafından, Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasındaki kadın cinayeti otopsileri analiz edildiğinde, mağdurların %75,6'sının ev hanımı, %21,8'inin çalışan, %2,6'sının iş sahibi olduğu görülmüştür. Diyarbakır ve Tekirdağ illerindeki aile içi kadın cinayetlerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada, Diyarbakır'daki mağdurların birinin (%2,3) bebek, üçünün (%7) 15 yaşında öğrenci, 35'sinin (%81,4) ev hanımı ve dördünün (%9,3) işsiz olduğu, Tekirdağ ilindeki mağdurların ise beşinin (%71,4) ev hanımı, ikisinin (%28,6) olduğu esnaf olduğu bilgisine ulaşılmıştır (Yılmaz ve ark., 2015).

5.7.3. Mağdur Eğitim Durumu

Türkiye'de 2000-2010 yılları arasında işlenen kadın cinayetleri ile ilgili yapılan bir çalışmada, mağdurların %3,7'sinin en az lise mezunu, %23,4'ünün lise düzeyinden daha aşağıda bir eğitim seviyesinde olduğu bildirilmektedir (Toprak ve Ersoy, 2017). Türkiye'de 2010-2017 yılları arasında görülen 1000 kadın cinayeti olayı incelenerek yapılan bir çalışmada, eğitim durumu hakkında bilgi verilen 65 mağdurun 42'sinin (%64,6) üniversite, 23'ünün (%35,4) lise mezunu olduğu belirtilmektedir (Koç, 2022). Eskişehir ilinde partneri veya eski partneri tarafından öldürülen kadınların eğitim durumlarına bakıldığında %46,6'sının ilkokul

ve altı, %43,9'unun ortaokul, %9,5'inin ise yüksek ğretim mezunu olduğu görülmüştür (Karbeyaz ve ark., 2018). Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkek ile yapılan bir çalışmada, mağdurların %4,9'unun okuma-yazma bilmediği, %7,3'ünün okuma-yazma bildiği, %39,0'mın ilkokul mezunu, %43,9'unun ortaokul veya lise mezunu, %4,9'unun niversite mezunu olduğu bilgisine ulaşılmıştır (Tosun Altınöz ve ark., 2018). Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasındaki kadın cinayeti otopsilerinin değerlendirildiği bir çalışmada incelenen mahkeme kayıtlarında, mağdurların eğitim durumları hakkında okuma-yazma bilen ve bilmeyen şeklinde sınıflandırıldığı görülmüş ve mağdurların hepsinin okuma-yazma bildiği tespit edilmiştir (Tütüncüler ve ark., 2015).

5.7.4. Mağdur Medeni Durum

Türkiye'de yapılan bir çalışmada, yakın partnerleri tarafından öldürülen kadınların %49,2'sinin evli olduğu belirtilmektedir (Nur, 2021). Aynı orana Eskişehir ilinde bakıldığında ise 48,6 oranındaki vakada kadınların evli olduğu görülmektedir (Karbeyaz ve ark., 2018). Toprak ve Ersoy (Toprak ve Ersoy, 2017) tarafından yapılan çalışmada, kadın cinayeti vakalarında yine kadınların yaklaşık yarısının (%47,2) evli olduğu bildirilmektedir. Tütüncüler ve ark. (Tütüncüler ve ark., 2015) tarafından, Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasındaki kadın cinayeti otopsileri analiz edildiğinde, mağdurların %52,0'mın evli olduğu veya evlenmeden birlikte yaşadığı, %22,8'inin bekar, %16,5'inin partnerinden ayrılmış ve %8,7'sinin dul olduğu belirtilmektedir. Başka bir çalışmada, Diyarbakır ilindeki aile içi kadın cinayeti mağdurlarının 22'sinin (%51,2) resmi nikahlı, 11'inin (%25,6) dini nikahlı, dokuzunun (%20,9) bekar ve birinin (%2,3) boşanmış olduğu bildirilmekte iken, Tekirdağ ilindeki mağdurların üçünün (%42,9) dini nikahlı, ikisinin (%28,6) boşanmış olduğu, birinin (%14,3) dul ve birinin de (%14,3) bekar olduğu ifade edilmektedir (Yılmaz ve ark., 2015).

5.7.5. Mağdur Gebelik

Eskişehir ilindeki kadın cinayetlerinin analizinde, kadınların %8,1'inin öldürüldüğünde gebe olduğu ve tamamının eşleri tarafından cinayete kurban gittiği bildirilmektedir (Karbeyaz ve ark., 2018).

5.7.6. Fail Mağdur İlişkisi

Toprak ve Ersoy (Toprak ve Ersoy, 2017) tarafından 2000-2010 yılları arasında Türkiye'de 12 ilde meydana gelen 162 kadın cinayeti vakası analiz edildiğinde, 80 kadının partneri tarafından, 81 kadının ise akrabası, arkadaşı veya bir yabancı tarafından öldürüldüğü belirlenmiştir. Ayrıca faillerin %29,8'inin eş, %1,2'sinin eski eş, %13,7'sinin sevgili, %3,7'sinin eski sevgili, %19,9'unun yakın akraba veya kardeş, %13'ünün bir yabancı olduğu tespit edilmiştir (Toprak ve Ersoy, 2017). Türkiye'de 2010-2017 yılları arasında meydana gelen kadın cinayetleri içerisinde 1000 vakanın analiz edildiği bir çalışmada, vakaların yarısından fazlasını oluşturan kısımda faillerin eşler (%57,2) olduğu, geri kalan kısımda ise kadın cinayetlerinin partnerler (%16,3), eski eşler (%10,3), akrabalar (%6,5), eski partnerler (%4,2), saplantılı erkekler (%2,9) ve erkek kardeşler (%2,6) tarafından işlendiği belirtilmiştir (Koç, 2022). Başka bir çalışmada, 2010-2015 yılları arasında Türk gazetelerinde yayımlanmış kadın cinayeti haberleri incelenmiş, 1330 kadının eski veya şimdiki yakın partnerleri tarafından öldürüldüğü tespit edilmiş ve bu kadınların %55,7'sinde failin eş veya eski eş olduğu görülmüştür (Nur, 2021). Eskişehir ilinde 1992-2016 yıllarını kapsayan zaman diliminde yapılan cinayet otopsilerinin değerlendirildiği çalışmada, cinayet kurbanlarının %24,9'unun kadın olduğu, kadın kurbanların içerisinde de %86'sının partneri veya eski partneri tarafından öldürüldüğü, faillerin %48,6'sının eş, %20,3'ünün sevgili, %16,9'unun eski eş, %8,1'inin eski sevgili, %6,1'inin eski nişanlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Karbeyaz ve ark., 2018). Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkek ile görüşülerek yapılan bir araştırmada failler ile mağdurlar arasındaki yakınlık ilişkisine

bakıldığında, faillerden %90,2'sinin partnerini, %4,9'unun kardeşini, %2,4'ünün teyzesini/halasını ve %2,4'ünün kızını öldürdüğü görülmüştür (Tosun Altınöz ve ark., 2018). Tütüncüler ve ark. (Tütüncüler ve ark., 2015) tarafından Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasındaki kadın cinayeti vakalarının failleri analiz edildiğinde, eş veya erkek partner (%33,3), yabancı (%25,0), mağdurun akrabaları (%11,5), eşin akrabaları (%9,4), arkadaş veya tanıdık (%5,2) şeklinde sıralanmıştır. Yılmaz ve ark. (Yılmaz ve ark., 2015) tarafından, 2007-2012 yılları arasında Diyarbakır ve Tekirdağ Ağır Ceza Mahkemeleri'nde karara bağlanan aile içi kadın cinayeti vakaları incelenmiş, Diyarbakır'da 43 ve Tekirdağ'da 7 vaka tespit edilmiştir. Belirtilen dönemde, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemeleri'nde karara bağlanmış davaların %0,54'ünün kadın cinayeti olduğu, toplam 54 kadın cinayeti vakasının da 43'ünün aile içinde gerçekleştiği (%79,62), kadın cinayetini en sık resmi nikahlı eşin işlediği belirtilmiştir. Bununla birlikte, aynı dönemde Tekirdağ Ağır Ceza Mahkemeleri'nde karara bağlanmış davaların %0,29'unun kadın cinayeti olduğu, toplam 7 kadın cinayeti vakasının tamamının aile içinde gerçekleştiği ve failin en sık imam nikahlı eş olduğu belirlenmiştir (Yılmaz ve ark., 2015).

5.7.7. Cinayet Gerekçesi

Koç (Koç, 2022) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye'deki kadın cinayetlerinin gerekçeleri arasında; tartışma (%24,8), boşanma isteği (%11,4), aldatılma şüphesi (%10,3), barışmayı reddetme (%8,3), boşanma (%6,1), aile içi şiddet (%5,4), ayrılma isteği (%4,9), kıskançlık (%3,6), maddi sebepler (%3,5), namus cinayeti (%2,7), diğer nedenler (%1,9) sayılmakta olup, %17,1 oranındaki kadın cinayeti vakasının ise nedeninin bilinmediği bildirilmektedir. Türkiye'de yakın partner cinayetleri üzerine yapılan bir araştırmada, kadınların en sık aile içi çatışma (%35,5) ve kadının ayrılma isteği (%32,6) gerekçeleriyle öldürüldüğünün belirtildiği ve %14'ünün de namus cinayeti olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın analizlerinde, namus saiki ile işlenen cinayet mağdurlarının büyük bir

çoğunluğunun (%74,5) 36 yaşın altında olduğu, ayrıca namus saiki ile işlenmeyen yakın partner cinayeti vakalarına kıyasla mağdurun evlilik dışı birlikte yaşama oranının, erkek akraba (eş harici) tarafından öldürülme oranının ve boğma, asma, elektrik çarpması, zehirlenme gibi diğer öldürme metotlarının kullanılma oranının daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Nur, 2021). Eskişehir ilinde partneri ve eski partneri olan kadınları öldüren erkeklerin, kadının boşanma veya ayrılma isteğini (%61,5), kıskançlık veya aldatma iddiasını (%15,5), ekonomik problemleri (%10,2) cinayet nedeni olarak ileri sürdükleri bildirilmektedir (Karbeyaz ve ark., 2018). Türkiye'nin 12 ilinde 2000-2010 yılları arasında öldürülen kadın vakalarının değerlendirildiği bir çalışmada, yakın partner cinayetlerinin bilinen en sık gerekçelerinin kıskançlık/aldatma/namus (%47,4) ve ayrılık (%25) olduğu gösterilmekle birlikte, yakın partner cinayeti mağduru olmayan vakalarda öldürme gerekçeleri arasında aile içi tartışma (%42,2) ve suç faaliyeti, hırsızlık, mali sorunlar veya cinsel saldırının (%32,8) yer aldığı belirtilmektedir (Toprak ve Ersoy, 2017). Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasında otopsi yapılan kadın cinayeti vakaları ile ilgili bir araştırmada, kadınların evden ayrılması veya eve dönmeyi reddetmesi (%26,7), namus (%23,4), kıskançlık (%13,3), kadının boşanma talebi (%10,0), korkutma (%10,0), eşler arasında sürekli anlaşmazlık olması (%6,7) gerekçeleri ile öldürüldükleri tespit edilmiştir (Tütüncüler ve ark., 2015). Aile içi kadın cinayeti verilerinin Diyarbakır ve Tekirdağ illerinde karşılaştırılarak ele alındığı bir çalışmada, Diyarbakır vakalarının %46,51'inin tartışma, %37,2'sinin görenek, %13,95'inin kıskançlık-namus ve %2,3'ünün mali nedenler ileri sürülerek gerçekleştirildiği, Tekirdağ vakalarının ise %42,9'unun tartışma, %28,6'sının kıskançlık-namus ve %28,6'nın mali sorunlar gerekçeleriyle işlendiği saptanmış, analiz sonucunda cinayet saikinin illere göre dağılımında anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir (Yılmaz ve ark., 2015).

5.7.8. Cinayette Kullanılan Yöntem

Türkiye'nin 12 ilinde 2000-2010 yılları arasında öldürülen 161 kadının cinayet

yöntemlerinin analizinde, kadınların 61'inin kesici delici aletle, 60'ının ateşli silahla, 13'ünün elle ve 7'sinin bağla boğma ile, 14'ünün künt nesnelerle, 1'inin de suda boğma ile öldürüldüğü gösterilmiştir (Toprak ve Ersoy, 2017). Türkiye'de sekiz yıllık süreçteki kadın cinayetlerinin analiz edildiği bir makalede %52,6'lık oran ile ateşli silahla öldürmenin en sık rastlanan yöntem olduğu belirtilmekle birlikte, %34,6 oranında kesici-delici alet kullanımının olduğu ve vakaların %5,6'sında boğma yönteminin kullanıldığı ifade edilmektedir (Koç, 2022). Türkiye'de 2010-2015 yılları arasında meydana gelen yakın partner cinayetlerinin incelendiği bir çalışmada en sık kullanılan yöntemin ateşli silahlar (%59,4) ve kesici-delici aletler (%27,2) olduğu bildirilmektedir (Nur, 2021). Eskişehir ilinde 1992-2016 yılları arasında partneri veya eski partneri tarafından öldürülen kadın vakaların analizinde ise olayda en sık kesici alet (%49,3) ve ateşli silah (%39,9) kullanıldığı belirlenmiştir (Karbeyaz ve ark., 2018). Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkek ile yapılan bir çalışmada, olay sırasında %39,0 oranında kesici delici alet, %26,8 oranında ateşli silah kullanıldığı ve %34,1 oranında silah olmadan vücut bölgeleri ile şiddet uygulandığı tespit edilmiştir (Tosun Altınöz ve ark., 2018). Tütüncüler ve ark. (Tütüncüler ve ark., 2015) tarafından, Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasındaki kadın cinayeti otopsileri analiz edildiğinde, mağdurların sıklıkla ateşli silahlar (%43,5) ve kesici delici aletlerle (%23) katledildiği belirlenmiş olup, diğer yöntemler arasında boğulma (%16) ve künt travma (%15) sayılmıştır. 2007-2012 yılları arasında gerçekleşen aile içi kadın cinayetlerinin işleme biçimlerinin verilerinin bulunduğu araştırmada, Diyarbakır ilinde %58,1 oranında ateşli silahla, %23,3 oranında kesici delici aletle, %11,6 oranında boğma ile, %4,7 oranında mağduru yüksekten atma ile ve %2,3 oranında ası ile kadınların öldürüldüğü, Tekirdağ ilinde ise %42,9 oranında ateşli silahla, %28,6 oranında kesici delici aletle ve %28,6 oranında boğma yöntemi ile kadın cinayeti işlendiği tespit edilmiştir (Yılmaz ve ark., 2015).

5.7.9. Mağdurların Yaralanma Bölgeleri ve Ölüm Nedenleri

Eskişehir ilinde 1992-2016 yılları arasında partneri veya eski partneri tarafından öldürülen kadın vakaların otopsilerinde, en sık ölüm nedeninin %55,4'lük oran ile kesici alet ve ateşli silahlarla göğüs bölgesi yaralanmaları (hemopnömotoraks, pulmoner veya kardiyak yaralanmalar), ikinci sıklıkta %23,6'lık oran ile ateşli silahlar ve künt travmayla kafa bölgesi yaralanmaları (kafa kemiği kırığı, beyin doku hasarı, kanama), üçüncü sıklıkta %16,9'luk oran ile kesici alet ve ateşli silahlarla karın bölgesi yaralanmaları (abdomende yaralanma, kanama) ve en az sıklıkta %4,0'lık oran ile asfiksi olduğu tespit edilmiştir (Karbeyaz ve ark., 2018). Türkiye'nin 12 ilinde 2000-2010 yılları arasında meydana gelen kadın cinayetlerinin analizinde, ateşli silah yaralanmalarının en sık baş bölgesinde, kesici delici alet yaralanmalarının genellikle göğüs bölgesinde görüldüğü, genel olarak göğüs (%29,9) ve kafa (%19,3) bölgelerinin en sık yaralanan alanlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, boğulmanın neden olduğu ekimozların sık görüldüğü boyun yaralanmalarının, hırsızlık ve cinsel saldırı saikiyle işlenen cinayet vakalarında yaygın olduğu bildirilmiş ise de, diğer öldürme gerekçeleri ile yaralanma yerleri ve tipleri arasında ilişki olmadığı ifade edilmiştir (Toprak ve Ersoy, 2017). Tütüncüler ve ark. (Tütüncüler ve ark., 2015) tarafından yapılan çalışmada, kesici delici alet yaralanmalarının genellikle göğüste (%43), boyunda (%16) ve üst ekstremitelerde (%16) görüldüğü, ölüm nedeni künt travma olan vakaların tamamının kafa bölgesinden yaralandığı belirlenmiştir.

5.7.10. Olay Yeri

Türkiye'nin 12 ilinde meydana gelen kadın cinayetleri üzerine yapılan çalışma sonucunda, cinayetlerin çoğunun (%74,5) mağdurun evinde işlendiği, diğer vakaların sokakta (%16,2) ve kırsal/ormanlık alanda (%5) meydana geldiği bildirilmektedir (Toprak ve Ersoy, 2017). Türkiye'de 2010-2017 yılları arasında meydana gelen kadın cinayetlerinin analizinde, olayın en sık (%65,5) evde, ikinci sıklıkta ise (22.9%) sokakta gerçekleştiği belirtilmektedir.

Ayrıca fail ve mağdur yakınlığı ile olay yeri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, faili eş, eski eş ve aile üyesi olan kadın cinayeti vakalarının yarısından fazlasının ev içerisinde meydana geldiği, faili eski partner olan vakaların ise esas olarak sokakta gerçekleştiği bildirilmektedir (Koç, 2022). Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkek ile yapılan bir çalışmada, %53,7 vakanın birlikte yaşanılan evde, %19,5 vakanın mağdurun evinde, %17,1 vakanın kamusal alanda ve %9,8 vakanın ortak alanda meydana geldiği ifade edilmektedir (Tosun Altınöz ve ark., 2018). Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasında otopsileri yapılan kadın cinayeti vakalarının, mağdurun evinde (%48,1), dış mekanda (%19,0), failin evinde (10,2), mağdurun akrabalarının evinde (%6,3), arabada (%6,3), failin iş yerinde (%5,1), eğlence mekanında (%2,5) ve otel veya pansiyonda (%2,5) gerçekleştiği belirtilmektedir (Tütüncüler ve ark., 2015). Yılmaz ve arkadaşlarının (Yılmaz ve ark., 2015) çalışmasında, Diyarbakır ilinde meydana gelen aile içi kadın cinayeti vakalarının %76,74'ünün sığınak, depo, bahçe ve eklenti yerleri de dahil evde, %9,3'ünün sokakta, %9,3'ünün tarlada veya şehir dışında, %2,3'ünün köy meydanında ve %2,3'ünün otelde işlendiği, Tekirdağ ilindekilerin ise %57,1'inin evde, %28,6'sının sokakta ve %14,3'ünün köy meydanında gerçekleştirildiği bildirilmektedir.

5.7.11. Şiddet Öyküsü

Türkiye'de gerçekleşen 1000 kadın cinayeti vakası üzerine yapılan bir çalışmada, ölen kadınların 45'inin, daha önceden şiddet uyguladığı için cinayet failini resmi makamlara şikayet ettiği bilgisi yer almakta olup, şikayet sonrası bu failerin yalnızca 22'sinin ceza aldığı bildirilmektedir. Buna ek olarak, fail ve mağdur yakınlığı ile failin mağdur tarafından yetkililere ihbar edilmesi arasında anlamlı bir ilişki olduğu, önceki şiddet olayında şikayet edilen 45 failin %73,30'unun eş, %11,10'unun eski partner, %8,90'ının eski eş ve %4,40'ının şimdiki partner olduğu belirtilmektedir (Koç, 2022). Karbeyaz ve ark. (Karbeyaz ve ark., 2018) tarafından, Eskişehir ilinde partneri veya eski partneri tarafından öldürülen kadınlar incelendiğinde,

cinayetden önce kadınların %31,1'ine failler tarafından şiddet uygulandığı tespit edilmiştir. Toprak ve Ersoy (Toprak ve Ersoy, 2017) tarafından 2000-2010 yılları arasında Türkiye'de 12 ilde meydana gelen kadın cinayeti vakaları değerlendirilmiş, daha önceden mağdurların %16,1'inin fiziksel istismara, %4,3'ünün cinsel istismara uğradığı bilgisine ulaşılmıştır. Nisan-Aralık 2013 tarihlerinde, Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkek üzerinde yapılan çalışmada, faillerin %41,5'inin daha önceden aynı mağdura şiddet uyguladığını, %7,3'ünün de daha önceden mağdura yönelik yaralama/cinayet girişimlerinin olduğunu ifade ettiği belirtilmiştir (Tosun Altınöz ve ark., 2018).

5.7.12. Fail Yaş

Toprak ve Ersoy (Toprak ve Ersoy, 2017) tarafından yapılan çalışmada yakın partner cinayeti işleyen faillerin yaş ortalamasının 32,3 olduğu bildirilmiş, yakın partner dışı bir fail tarafından işlenen kadın cinayeti vakalarında ise faillerin yaş ortalaması 39,6 olarak tespit edilmiştir. Türkiye'de 2010-2017 yılları arasında görülen kadın cinayetlerinin analizinde, en küçük fail yaşının 15 ve en büyük fail yaşının 90 olduğu bildirilmiş, yaş ortalaması 40 olarak tespit edilmiştir. Aynı çalışmada 18 yaşın altındaki faillerin, mağdurun erkek kardeşi olduğu ve bu vakaların namus cinayeti niteliği gösterdiği belirtilmiştir (Koç, 2022). Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasında yapılan adli otopsilerin analizinde, faillerin yaşlarının 19 ile 76 arasında değiştiği, yaş ortalamasının %35,7 olduğu belirlenmiştir (Tütüncüler ve ark., 2015). Yılmaz ve arkadaşlarının (Yılmaz ve ark., 2015) çalışmasında, Diyarbakır ilinde meydana gelen aile içi kadın cinayeti faillerinin yaş aralığının 14 ile 54 arasında olduğu (yaş ortalaması: 29,73), aynı parametreye Tekirdağ ilinde bakıldığında yaş aralığının 33 ile 60 arasında değiştiği (yaş ortalaması: 46,86) görülmüştür.

5.7.13. Fail Çalışma Durumu

Koç (Koç, 2022) tarafından Türkiye'de 2010-2017 yılları arasında meydana gelen kadın

cinayetlerinin failleri değerlendirildiğinde, cinayet sırasında faillerin %60,3'ünün işsiz olduğu tespit edilmiştir. Karbeyaz ve arkadaşlarının (Karbeyaz ve ark., 2018) Eskişehir ilinde yaptığı çalışmada kadınların %22,3'ünün herhangi bir işte çalışmayan bir erkek tarafından öldürüldüğü belirlenmiş, Toprak ve Ersoy'un (Toprak ve Ersoy, 2017) araştırmasında ise bu oran %20 olarak tespit edilmiştir. Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasında otopsi yapılan kadın cinayetlerinin faillerinin meslekleri değerlendirildiğinde, en sık serbest meslek sahibi (%31,3) olmak üzere, işsiz (%26), işçi (%15,6), çiftçi (%13,5), ev hanımı (%7,3) ve emekli (%4,2) gruplarına rastlanılmıştır (Tütüncüler ve ark., 2015). Yılmaz ve arkadaşlarının (Yılmaz ve ark., 2015) 2007-2012 yılları arasında Diyarbakır ve Tekirdağ'da meydana gelen aile içi kadın cinayetlerini karşılaştırdığı çalışmada, Diyarbakır ilindeki faillerin 18'inin (%35,3) serbest meslek sahibi, 16'sının (%31,4) çiftçi, sekizinin (%15,7) işsiz, beşinin (%9,8) esnaf, üçünün (%5,9) işçi ve birinin (%2) ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada Tekirdağ ilindeki failler incelendiğinde, iki failin (%28,6) esnaf, iki failin (%28,6) serbest meslek sahibi, iki failin (%28,6) işsiz ve bir failin (%14,3) çiftçi olduğu belirtilmiştir.

5.7.14. Fail Eğitim Durumu

Türkiye'de 2000-2010 yılları arasında işlenen kadın cinayetleri ile ilgili yapılan bir çalışmada, faillerin %5,8'inin en az lise mezunu olduğunun, %49'unun lise düzeyinden daha aşağıda bir eğitim seviyesinde olduğunun bilindiği bildirilmektedir (Toprak ve Ersoy, 2017). 2010-2017 yılları arasında görülen 1000 kadın cinayeti olayı incelenerek yapılan bir çalışmada ise, eğitim durumu hakkında bilgi verilen 47 failin 38'inin (%80,8) üniversite, 9'unun (%19,2) lise mezunu olduğu belirtilmektedir (Koç, 2022). Yılmaz ve arkadaşlarının (Yılmaz ve ark., 2015) çalışmasında, aile içi kadın cinayeti faillerinden Diyarbakır ilindekilerin %23,5'inin okuma-yazma bilmediği, diğerlerinin okur-yazar olduğu, Tekirdağ ilindekilerin ise tamamının okuma ve yazma bildiği gösterilmiş, fakat okur-yazar olan faillerin eğitim düzeyi hakkında ayrıntılı bildiği bulunmadığı ifade edilmiştir.

5.7.15. Fail Sabıka Kaydı ve Alkol-Madde Kullanımı Öyküsü

Koç'un (Koç, 2022) çalışmasında analiz edilen 1000 kadın cinayeti vakasının 40'ında failin sabıka kaydının bulunduğu, 12 vakanın failinin ise madde bağımlılığı öyküsünün olduğu bilgisi yer almaktadır. Toprak ve Ersoy (Toprak ve Ersoy, 2017) tarafından yapılan çalışmada, %32,3 oranındaki vakada failin sabıka kaydının olduğu ve %2,6 vakanın failinde alkol, %2,6 vakanın failinde de esrar kullanımı öyküsü olduğunun bilindiği belirtilmektedir. Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkeğin özgeçmiş verilerinin değerlendirilmesinde, %22'sinin daha önce en az bir suç işlediğinin kayıtlı olduğu görülmektedir (Tosun Altınöz ve ark., 2018). Diyarbakır ve Tekirdağ ilindeki aile içi kadın cinayetlerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada, Diyarbakır'daki üç (%5,9) cinayet failinin ve Tekirdağ'daki bir cinayet failinin (%14,3) eski hükümlü olduğu belirtilmektedir. Aynı çalışmada, Diyarbakır'daki faillerin üçünün (%5,9) cinayetten önce alkol içtiğini, birinin (%2) hem alkol hem de afyon kullandığını, Tekirdağ'daki faillerden de dördünün (%57,1) alkol içtiğini ifade ettiği bildirilmektedir (Yılmaz ve ark., 2015).

5.7.16. Fail Psikiyatrik Hastalık Öyküsü

Türkiye'nin 12 ilinde işlenen kadın cinayetlerinin analiz edildiği bir çalışmada, faillerin yalnız %8,4'ünde akıl hastalığı olduğu, çok büyük bir çoğunluğunda (%91,6) akıl hastalığı bulunmadığı ifade edilmektedir (Toprak ve Ersoy, 2017). Ankara Ceza İnfaz Kurumları'nda kadın cinayeti nedeniyle tutuklu veya hükümlü olan 41 erkeğin özgeçmiş verilerinin değerlendirilmesinde, faillerin %19,5'inde psikiyatrik tanı (dört majör depresyon, bir dissosiyatif bozukluk, bir delüzyonel bozukluk, bir şizofreni, bir sınıf mental kapasite) bulunduğu belirlenmiştir (Tosun Altınöz ve ark., 2018). Yılmaz ve arkadaşlarının (Yılmaz ve ark., 2015) çalışmasında, Diyarbakır'daki aile içi kadın cinayeti faillerinden birinin (%2) şizoafektif şizofreni tanısı, diğerinin (%2) bipolar duygulanım bozukluğu tanısı nedeniyle toplam iki failin ceza ehliyetinin olmadığı tespit edildiği, Tekirdağ'daki faillerin ise hepsinin

ceza ehliyetinin tam olduğu bildirilmiştir.

5.7.17. Cinayet Sonrası Fail İntiharı

Koç (Koç, 2022) tarafından Türkiye’de 2010-2017 yılları arasında meydana gelen kadın cinayetlerinin failleri değerlendirildiğinde, faillerin %46,5 oranındaki kısmının tutuklandığı, %14,6’sının teslim olduğu, %17,7’sinin kaçtığı ve %21,1’inin ise cinayet sonrası intihar ettiği tespit edilmiştir. Antalya ilinde Ocak 1996 ile Mayıs 2005 tarihleri arasında otopsisı yapılan kadın cinayeti vakaları ile ilgili bir çalışmada, 96 failden iki tanesinin eşini öldürdükten sonra intihar ettiği belirlenmiştir (Tütüncüler ve ark., 2015).

5.7.18. Ek Mağdur

Türkiye’de meydana gelen 1000 kadın cinayeti olayı incelenerek yapılan bir çalışmada, 143 vakada (%14,3) ek bir mağdur olduğu tespit edilmiştir. Bu ek mağdurların, 58 vakada (%33.72) çocuk/çocuklar, 39 vakada (%22.67) anne ve 23 vakada (%13.37) baba olmak üzere şimdiki/eski partnerin ebeveyni olduğu bildirilmiş, ayrıca çocukların intikam, ebeveynlerin ise mağdur tarafından sığınıldığı için öldürüldüğü varsayılmıştır (Koç, 2022).

Tablo 2. Türkiye’de Kadın Cinayetleri Verileri

	MAĞDUR ÖZELLİKLERİ				FAİL ÖZELLİKLERİ							FAİL MAĞDUR İLİŞKİSİ (EN SIK)	ÖNCEKİ ŞİDDET ÖYKÜSÜ (% ORAN)	CİNAYET GEREKÇESİ (EN SIK)	OLAY YERİ (EN SIK)	KULLANILAN YÖNTEM (EN SIK)	YARALANMA BÖLGESİ (EN SIK)
	YAŞ ORTALAMASI	ÇALIŞMA DURUMU (EN SIK)	EĞİTİM DURUMU (EN SIK)	MEDENİ DURUM (EN SIK)	YAŞ ORTALAMASI	ÇALIŞMA DURUMU (EN SIK)	EĞİTİM DURUMU (EN SIK)	PSİKİYATRİK HASTALIK (% ORAN)	SABİKA KAYDI (% ORAN)	ALKOL-MADDE KULLANIMI (% ORAN)	CİNAYET SONRASI İNTİHAR (% ORAN)						
Karbeyaz ve ark., 2018	27,4	İşsiz	İlkokul ve altı	Evli	-	İşsiz	-	-	-	-	-	Eş	%31,1	Kadının boşanma/ ayrılma isteği	-	Kesici alet	Göğüs bölgesi
Koç, 2022	35	İşsiz	Üniversite	-	40	İşsiz	Üniversite	-	%4	%1,2	%21,1	Eş	%4,5	Tartışma	Ev	Ateşli silah	-
Nur, 2021	34,3	-	-	Evli	-	-	-	-	-	-	-	Eş veya eski eş	-	Aile içi çatışma	-	Ateşli silah	-
Toprak ve Ersoy, 2017	34,1	Ev hanımı	Lise düzeyi altı	Evli	32,3	İşsiz	Lise düzeyi altı	%8,4	%32,3	%5,2	-	Eş	%16,1 (Fİ), %4,3 (Cİ)	Kıskançlık/ aldatma/ namus	Mağdurun evi	Kesici delici alet	Göğüs bölgesi
Tosun Altınöz ve ark., 2018	-	İşsiz	Ortaokul veya lise	-	-	-	-	%19,5	%22	-	-	Partner	%41,5	-	Birlikte yaşanan ev	Kesici delici alet	-
Tütüncüler ve ark., 2015	34,9	Ev hanımı	Okuma ve yazma bilen	Evli/ birlikte yaşayan	35,7	Serbest meslek	-	-	-	-	%2,08	Eş veya partner	-	Kadının evden ayrılması/ dönmeyi reddetmesi	Mağdurun evi	Ateşli silah	Göğüs bölgesi
Yılmaz ve ark., 2015	D: 31,01 ve T: 43,14	Ev hanımı	-	Resmi/ dini nikahlı	D: 29,7 ve T: 46,8	D: Serbest meslek ve T: Esnaf	D: O-Y bilmeyen T: O-Y bilen	D:%4	D:%5,9 ve T:%14,3	D:%7,9 ve T:%57,1	-	Eş	-	Tartışma	Ev	Ateşli silah	-

(D: Diyarbakır; T: Tekirdağ; O-Y: okuma-yazma; Fİ: fiziksel istismar; Cİ: cinsel istismar)

5.8. DÜNYADA KADIN CİNAYETİ VERİLERİ

Ekvador’da kadın cinayetleri ile ilgili yapılan bir araştırmada, Ulusal Sayım ve İstatistik Enstitüsü ile polis kayıtlarından elde edilen verilere göre 2001-2017 yılları arasında 3236 kadının öldürüldüğü tespit edilmiştir (Ortiz-Prado ve ark., 2022). Tayvan’da medikolegal otopsilerin yaklaşık %85,5’inin yapıldığı bir enstitüde retrospektif bir çalışma yürütülmüş, 2001-2010 yılları arası dönemde yapılan adli vakaların yaklaşık %14,0’ını cinayetlerin ve bunların %30,7’sini kadın cinayetlerinin oluşturduğu bildirilmiştir (Fong ve ark., 2016). Yapılan bir araştırma sonucunda, Amerika Birleşik Devletleri’nin Massachusetts eyaletinde 1993-2007 yılları arasında yakın partner şiddeti nedeniyle 365 kişinin öldüğü, bunların 270’inin kadın olduğu gösterilmiştir (Azziz-Baumgartner ve ark., 2011). İtalya’da 2010-2019 arası yılları kapsayan çalışmada, toplam 1207 kadının öldürüldüğü, bunlardan 707 vakanın yakın partner cinayetine maruz kaldığı tespit edilmiştir (Sorrentino, Cinquegrana ve Guida, 2022). Brezilya’nın büyük nüfuslu şehirlerinde yapılan bir araştırmanın sonucunda, 2007-2009 yıllarında 4368 kadının, 2011-2013 yıllarında 4834 kadının öldürüldüğü ve bu dönemler arasında %10’luk bir artış olduğu belirtilmiştir (Meneghel ve ark., 2017). Cantor, Salas ve Torres (Cantor, Salas ve Torres, 2022) tarafından yapılan çalışmada, Ocak 2014-Haziran 2021 tarihleri arasında Şili’de 310 kadın cinayeti vakası meydana geldiği tespit edilmiş, ayrıca Şili yasalarına göre 903 kadın cinayetine teşebbüs vakası görüldüğü bildirilmiştir. Yapılan bir araştırmada, 2009-2014 arası yıllarda Peru’da 663 kadın cinayeti vakası meydana geldiği belirtilmiştir (Ayala Quintanilla ve ark., 2016). Pereira, Vieira ve Magalhães (Pereira, Vieira ve Magalhães, 2013) tarafından yapılan çalışmada, Portekiz Ulusal Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü’nde 2005-2007 yılları arasında 102 kadın cinayeti otopsi yapıldığı, bu vakalardan 62’sinin (%60,8) yakın partner şiddeti ile ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir.

5.8.1. Cinayet Gerekçesi

Salameh ve ark. (Salameh ve ark., 2018) tarafından yapılan, Ürdün’de 2006-2015 yılları arasındaki kadın cinayetlerinin otopsi raporlarının analizinde vakaların namus cinayeti (%52), yakın partner şiddeti (%33), aile içi şiddet (%5), kavga veya hırsızlık (%10) sonucu meydana gelen kadın cinayetleri şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Gana’da gerçekleşen yakın partner cinayeti-intihar vakalarının %37,1’inde mağdurun aldattığından şüphelenmenin, %37,1’inde boşanma, ayrılma ve mağdurun ilişkiyi bitirme tehdidinin, %17,1’inde evlilik kavgalarının cinayet gerekçesi olarak ileri sürüldüğü bildirilmektedir (Adinkrah, 2014). Sorrentino ve ark. (Sorrentino ve ark, 2022) tarafından yapılan çalışmada, 2010-2019 arası yıllarda İtalya’da işlenen yakın partner cinayeti vakalarında, %35,7 oranında ilişkinin bittiğini kabul edememe, %19,5 oranında kıskançlık, %14,6 oranında kavga ve anlaşmazlık, %1,6 oranında failin veya mağdurun zihinsel ve fiziksel hastalığının cinayet gerekçesi olarak ifade edildiği görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri’nde 2003-2013 yılları arasında işlenen yakın partner cinayetlerinin analizinde suçtan önceki koşullar incelenmiş, göçmen olmayan mağdurların öldürüldüğü vakaların %92,4’ünde anlaşmazlık veya şiddet, %10,4’ünde kıskançlık, %9,2’sinde soygun, uyuşturucu ticareti gibi başka ciddi bir suç bulunduğu, göçmen mağdurların öldürüldüğü vakalar için bu oranların sırasıyla %95,4, %15,9 ve %8,6 olduğu belirtilmiştir (Sabri, Campbell ve Messing, 2021). Romanya’da yapılan bir çalışmada, 2011-2015 yılları arasında görülen yakın partner cinayetlerinin en sık nedenleri arasında; kıskançlık veya alkol tüketimi sebebiyle mağdurlar ve failerin sık sık çatışması/kavga etmesi (%24,4), aldatma şüphesi (%12), mağdurun aldatması (%10,3), mağdurun failden ayrılması (%6,5), mağdurun fail ile tekrar barışmayı reddetmesi (%6,5), mağdurun şiddet uygulayan failden ayrılmak istemesi (%3,8), mağdurun boşanma davası açması (%3,8) sayılmaktadır (Balica, 2021). Peru’da meydana gelen kadın cinayetlerinin en sık kıskançlık (%37,3) ve mağdurun ilişkiyi bitirmesi (%17,3) gerekçeleriyle işlendiği belirtilmektedir (Ayala Quintanilla ve ark.,

2016). Portekiz’de 2005-2007 yılları arasındaki yakın partner cinayeti vakalarının gerekçeleri değerlendirildiğinde, vakaların %38,9’unda mağdurun ayrılma isteği veya ayrılması, %31,5’inde kıskançlık veya aldatma şüphesi, %22,2’sinde ailevi, evlilikle ilgili veya mali çatışmalar görülmektedir (Pereira, Vieira ve Magalhães, 2013).

5.8.2. Olay Yeri

Salameh ve ark.’nın (Salameh ve ark., 2018) çalışmasında, tüm kadın cinayeti vakalarının %76’sının mağdurun evinde işlendiği, cinsiyetle ilişkili olmayan cinayet vakalarının ise daha çok ev dışındaki yerlerde meydana geldiği bildirilmektedir. Gana’da gerçekleşen yakın partner cinayeti-intihar vakalarının analizinde, cinayetlerin %45,7’sinin çiftin ortak konutunda, %20’sinin mağdurun doğduğu evde, %11,4’ünün yolda, %5,7’sinin çiftin çalıştığı çiftlikte, %5,7’sinin eşinden ayrılan mağdurun yeni evinde işlendiği, cinayet sonrası intiharların ise %62,9’unun cinayetle aynı yerde görüldüğü belirtilmektedir (Adinkrah, 2014). Meneghel ve ark. (Meneghel ve ark., 2017) tarafından yapılan çalışmada, Brezilya’nın büyük nüfuslu şehirlerinde işlenen kadın cinayetlerinin %32,6’sının sokakta, %22,3’ünün evde gerçekleştiği bildirilmektedir. Sabri, Campbell ve Messing (Sabri, Campbell ve Messing, 2021) tarafından Amerika Birleşik Devletleri’ndeki yakın partner cinayetlerinin analiz edildiği araştırmada, göçmen olmayan mağdurların öldürüldüğü vakaların %70,7’sinin evde gerçekleştiği, göçmen mağdurlar için bu oranın %69,7 olduğu belirtilmektedir. Romanya’da 2011-2015 yılları arasında işlenen yakın partner cinayeti vakalarının %54,4’ünün mağdur ve failin ortak evinde, %23,3’ünün kamusal alanda, ulaşım aracında veya تنها bir yerde, %12,8’inin mağdurun failden ayrıldıktan sonra yaşadığı evde, %5’inin ise failin evinde gerçekleştiği ifade edilmektedir (Balica, 2021). Ayala Quintanilla ve ark. (Ayala Quintanilla ve ark., 2016) tarafından yapılan analizde, Peru’daki kadın cinayetlerinin esas olarak mağdurun evinde (%45,2) işlendiği bildirilmiştir. Portekiz’de yapılan bir çalışmada, yakın partner cinayeti vakalarının %61,7’sinin genellikle mağdur ve failin birlikte yaşadığı ev olmak üzere özel

konutlarda, %35'inin halka açık yerlerde gerçekleştirildiği görülmektedir (Pereira, Vieira ve Magalhães, 2013).

5.8.3. Mağdur Yaş

Ekvador'da yapılan bir çalışmada, 2001-2017 yılları arasındaki kadın cinayetleri incelenmiş, en küçük mağdurun bir yaşında, en yaşlı mağdurun ise 99 yaşında olduğu, yaş ortalamasının 33 bulunduğu ve cinayetlerin en sık 20 ve 30 yaş grubunda meydana geldiği gösterilmiştir (Ortiz-Prado ve ark., 2022). Tayvan'da 2001-2010 yılları arasında öldürülen yetişkin (18 yaş ve üstü) kadın vakaların yaş ortalamasının 44,1 olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, yakın partnerleri tarafından öldürülen kadınların yaş ortalaması 40,0 iken, diğer failler tarafından öldürülenlerin yaş ortalaması 48,6 olarak bulunmuş, bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (Fong ve ark., 2016). Ürdün'de 10 yıllık dönem içerisinde işlenen kadın cinayetleri üzerine yapılan bir çalışmada, namus cinayetine kurban giden kadınların büyük çoğunluğunun 15-24 yaş grubunda ve yakın partner cinayeti mağdurlarının en sık 30-39 yaş grubunda olduğu, aile içi cinayet vakalarının tamamının 50 ile 75 yaş arasında görüldüğü, cinsiyetle ilişkili olmayan kadın cinayeti vakalarının ise 25 ile 65 arasında değiştiği ifade edilmiştir (Salameh ve ark., 2018). Massachusetts'te yapılan bir araştırmada, yakın partner şiddeti sonucu ölen kadınların ortalama yaşının 36 olduğu, en sık 25-29 yaş arası kadınların yakın partnerleri tarafından öldürüldüğü gösterilmiştir (Azziz-Baumgartner ve ark., 2011). Adinkrah (Adinkrah, 2014) tarafından yapılan çalışmada, 1990-2009 yılları arasında Gana'da gerçekleşen yakın partner cinayeti-intihar mağdurlarının yaşlarının 18 ile 60 arasında değiştiği tespit edilmiştir. İtalya'da yürütülen bir araştırmada, 2010 ve 2019 arası yıllarda yakın partnerleri tarafından öldüren kadınların yaşları değerlendirilmiş, en küçük mağdur yaşının 16 ve en büyük mağdur yaşının 93 olduğu belirlenmiştir (Sorrentino, Cinquegrana ve Guida, 2022). Brezilya'nın büyük nüfuslu şehirlerini kapsayan bir çalışmada, en sık 20-29 yaş grubundaki mağdurların kadın cinayetine maruz kaldığı belirtilmiştir (Meneghel ve ark., 2017). Şili'de yapılan bir araştırmada

ise kadın cinayetlerinin genellikle 40 yaş üstü kadınlarında görüldüğü belirlenmiştir (Cantor ve ark., 2022). Ayala Quintanilla ve ark. (Ayala Quintanilla ve ark., 2016) tarafından yapılan çalışmada, Peru'daki kadın cinayeti mağdurlarının en sık (%71,6) 18-45 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Portekiz'de 2005-2007 yılları arasında meydana gelen yakın partner cinayetlerinin analizinde en küçük mağdur yaşının 17 ve en büyük mağdur yaşının 82 olduğu, mağdur yaş ortalamasının 43,8 bulunduğu ve kadın cinayetlerinin en sık 30-40 yaş aralığında görüldüğü belirlenmiştir (Pereira, Vieira ve Magalhães, 2013).

5.8.4. Mağdur Eğitim Durumu

Ekvador'da kadın cinayetine kurban giden mağdurların eğitim düzeylerine bakıldığında %8,5'inin okula gitmediği, %34,1'inin ilkokul mezunu, %26,7'sinin ortaokul terk, %3,3'ünün lise mezunu, %5,0'ının üniversite mezunu olduğu görülmektedir (Ortiz-Prado ve ark., 2022).

5.8.5. Mağdur Çalışma Durumu

Fong ve ark.'nın (Fong ve ark., 2016) Tayvan'daki yetişkin kadın cinayetlerini analiz ettiği çalışmada, mağdurların %48,2'sinin işsiz/ev hanımı, %37,7'sinin çalışan ve %3,2'sinin öğrenci olduğu tespit edilmiştir. Gana'da 1990-2009 yılları arasında gerçekleşen yakın partner cinayeti-intihar mağdurlarının ekonomik açıdan genellikle eşlerine bağımlı olduğu, aralarında çiftçiler (%48), küçük tüccarlar (%16), ev hanımları (%9) veya işsizlerin (%6) bulunduğu, üç mağdurun öğretmen, banka memuru ve üniversite öğrencisi olduğu bildirilmiştir (Adinkrah, 2014). Sorrentino ve ark. (Sorrentino ve ark., 2022) tarafından yapılan çalışmada, İtalya'da yakın partnerlerinin öldürdüğü kadınların %27,2'sinin işsiz veya emekli, %27,0'sinin düşük uzmanlık düzeyinde (kuaför, garson, bakıcı, işçi gibi) ve %4,2'sinin yüksek uzmanlık düzeyinde olduğu gösterilmiştir. Portekiz'de meydana gelen yakın partner cinayetleri üzerine yapılan bir araştırmada mağdurların çalışma durumlarına bakılmış, %35,5'inin bir işte çalıştığı, %22,6'sının ev hanımı, %14,5'inin emekli, %6,5'inin öğrenci, %1,6'sının işsiz olduğu tespit

edilmiştir (Pereira ve ark., 2013).

5.8.6. Mağdur Medeni Durum

Ekvador'da yapılan bir çalışmada, 2001-2017 yılları arasında, en sık bekar kadınların (%44,0), daha sonra sıklık sırasına göre evli (%26,0), kanunla birleşmiş (%18), dul (%8,0), boşanmış (%3,0) ve ayrılmış (%1,0) kadınların öldürüldüğü tespit edilmiştir (Ortiz-Prado ve ark., 2022). Tayvan'da yetişkin kadın cinayetlerinin analizinde, mağdurların %40,5'inin evli, %20,9'unun hiç evlenmemiş, %24,1'inin diğer medeni durumda olduğu belirtilmiştir (Fong ve ark., 2016). Salameh ve ark. (Salameh ve ark., 2018) tarafından Ürdün'de yapılan çalışmada, mağdurların %45'inin bekar, %41'inin evli, %5'inin boşanmış, %1'inin dul olduğunun bilindiği ifade edilmiştir. Brezilya'nın büyük nüfuslu şehirlerinde işlenen kadın cinayetlerinin analiz edildiği bir araştırma sonucunda %70,2 oranında bekar, %13,6 oranında evli kadınların ve %8,4 oranında diğer medeni durumdaki kadınların öldürüldüğü gösterilmiştir (Meneghel ve ark., 2017). Şili'de yapılan bir çalışmada kadın cinayetine kurban giden mağdurların medeni durumları analiz edilmiş, %47,7'sinin bekar, %42,5'inin evli, %7,5'inin boşanmış ve %2,3'ünün dul olduğu tespit edilmiştir (Cantor ve ark., 2022). Amerika Birleşik Devletleri'nde 2003-2013 yılları arasında meydana gelen yakın partner cinayetleri ile ilgili bir çalışmada, göçmen olmayan mağdurların %43,3'ünün evli, %28,9'unun hiç evlenmemiş, %21,4'ünün ayrılmış veya boşanmış olduğu, göçmen mağdurların ise %46,4'ünün evli, %24,6'sının hiç evlenmemiş, %22,3'ünün ayrılmış veya boşanmış olduğu belirtilmiştir (Sabri ve ark., 2021). Balica'nın (Balica, 2021) Romanya'daki yakın partner cinayetleri ile ilgili yaptığı analizde, öldürülen kadınların %34,7'sinin evli olduğu ve %45,5'inin faille birlikte yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.8.7. Mağdur Hastalık

Tayvan'da yapılan bir çalışmanın sonucunda, 2001-2010 yılları arasında öldürülen

yetişkin yaştaki kadınların %2,3'ünde akıl hastalığı bulunduğu, %1,8'inin engelli olduğu belirtilmektedir (Fong ve ark., 2016). Sorrentino ve ark. (Sorrentino ve ark., 2022) tarafından yapılan çalışmada, İtalya'da 2010-2019 arası yıllarda yakın partner cinayetine kurban giden kadınların %9,3'ünün zihinsel ve/veya fiziksel hastalığının bulunduğu ifade edilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleşen yakın partner cinayeti vakalarının göçmen mağdurlar ve göçmen olmayan mağdurlar arasındaki farkları değerlendiren araştırmada, göçmenlerin %1,7'sinde ve göçmen olmayanların %2,7'sinde mental sağlık problemi bulunduğu gösterilmiştir (Sabri ve ark., 2021). Pereira ve ark. (Pereira ve ark., 2013) tarafından yapılan çalışmada, Portekiz'de 2005-2007 arası yıllarda otopsiyi yapılan yakın partner cinayeti mağdurlarının %9,7'sinde psikiyatrik hastalık olduğunun bilindiği belirtilmektedir.

5.8.8. Mağdur Gebelik Durumu

Ürdün'de 2006-2015 yılları arasında öldürülen kadınların %20'sinin hamile olduğu bildirilmektedir (Salameh ve ark., 2018). Ayala Quintanilla ve ark. (Ayala Quintanilla ve ark., 2016) tarafından yapılan çalışmada ise 2009-2014 arası yıllarda Peru'da kadın cinayetine kurban giden mağdurların %6,6'sının hamile olduğu bilgisi yer almaktadır.

5.8.9. Fail Mağdur İlişkisi

Fong ve ark. (Fong ve ark., 2016) tarafından yürütülen çalışmada, Tayvan'da 10 yıllık süreçte işlenen yetişkin kadın cinayetleri incelenmiş olup, kadınların %51,8'ini yakın partnerinin, 48,2'sini yakın partner dışı bir failin öldürdüğü tespit edilmiştir. Ayrıca, yakın partner cinayeti faillerinin en sık erkek arkadaş (%53,5) olmak üzere, eş (%29,8), eski erkek arkadaş (%10,5) ve eski eş (%6,1) olduğu, yakın partner cinayeti olmayan vakaların ise akrabalar (%34,9), arkadaşlar (%29,4), diğer tanıdıklar (%29,4) ve yabancılar (%6,6) tarafından işlendiği saptanmıştır. Ürdün'de meydana gelen 100 kadın cinayeti üzerine yapılan çalışmada, 33 yakın partner cinayeti vakasında faillerin tümünün mağdurun eşi, beş aile içi cinayet

vakasında faillerin hepsinin mağdurun oğlu olduğu belirtilmiş, 52 namus cinayeti vakasının 28'inin erkek kardeş, yedisinin baba, beşinin eş, üçünün amca, üçünün kuzen, üçünün oğul tarafından işlendiği, cinsiyetle ilişkili olmayan 10 kadın cinayeti vakasında faillerin altısının aile üyesi olduğu, fakat bu cinayetlerin kıskançlık veya namustan ziyade hırsızlık veya kişiler arası çatışma gibi saiklerle işlendiği tespit edilmiştir (Salameh ve ark., 2018). Azziz-Baumgartner ve ark. (Azziz-Baumgartner ve ark., 2011) tarafından 1993-2007 yılları arasında Massachusetts'te yakın partnerleri tarafından öldürülen kadınlarla ilgili bir araştırma yapılmış, faillerin %36'sının erkek arkadaş, %36'sının eş, %14'ünün eski erkek arkadaş, %9'unun eski eş, %2'sinin çocukların babası ve %2'sinin belirtilmemiş diğer partner olduğu belirlenmiştir. Gana'da meydana gelen yakın partner cinayeti - intihar vakalarının analizinde, %82,9 oranında eşlerin, %17,1 oranında erkek arkadaşların fail olduğu gösterilmiştir (Adinkrah, 2014). Sorrentino ve ark. (Sorrentino ve ark., 2022) tarafından yapılan çalışmada, İtalya'da yakın partnerlerini öldüren faillerin %65,7'sinin eş veya aynı evde yaşadığı kişi, %18,6'sının eski eş veya aynı evde yaşadığı kişi, %5,8'inin erkek arkadaş, %9,9'unun eski erkek arkadaş olduğu belirtilmiştir. Şili'de Ocak 2014-Haziran 2021 tarihleri arasında meydana gelen kadın cinayetlerinin analizinde, en sık mağdurların birlikte yaşadığı partnerleri (%37,7) olmak üzere, eşleri (%30,3), eski partnerleri (%19,3), sevgilileri (%2,9) tarafından öldürüldüğü belirlenmiştir (Cantor ve ark., 2022). Amerika Birleşik Devletleri'nde 2003-2013 yılları arasında meydana gelen yakın partner cinayetleri ile ilgili bir çalışmada, göçmen olmayan mağdurlar ile failleri arasında %43,8 oranında evlilik, %37,1 oranında sevgililik, %14,6 oranında eski evlilik/sevgililik ilişkisi bulunduğu, göçmen mağdurlar ile failleri arasında ise %55,9 oranında evlilik, %22,8 oranında sevgililik, %17,0 oranında eski evlilik/sevgililik ilişkisi olduğu tespit edilmiştir (Sabri ve ark., 2021). Ayala Quintanilla ve ark.'nın (Ayala Quintanilla ve ark., 2016) yaptığı çalışma sonucunda, Peru'da kadınların genellikle birlikte oldukları partnerleri (%65,6) tarafından öldürüldükleri belirlenmiştir. Portekiz'de gerçekleşen yakın partner cinayeti

vakalarının %54,8'inde mağdur ile failin resmi nikahla evli, %24,2'sinde resmi nikahsız olarak birlikte, %11,3'ünün sevgili oldukları belirtilmiştir (Pereira ve ark., 2013).

5.8.10. Fail Yaş

Ürdün'de 2006-2015 yılları arasında meydana gelen kadın cinayeti vakalarının analizinde, en küçük fail yaşının 15 ve en büyük fail yaşının 68 olduğu, namus cinayeti vakalarının %58'inin 18 yaş altı failer tarafından işlendiği sonucu elde edilmiştir (Salameh ve ark., 2018). Adinkrah (Adinkrah, 2014) tarafından yapılan çalışmada, 1990-2009 yılları arasında Gana'da gerçekleşen yakın partner cinayeti-intihar vakaları incelenmiş, en küçük failin 20 ve en büyük failin 70 yaşında olduğu belirlenmiştir. İtalya'da 2010-2019 arası yıllarda yakın partnerlerini öldüren failerin analizinde ise fail yaşlarının 18 ve 97 arasında değiştiği tespit edilmiştir (Sorrentino ve ark., 2022). Portekiz'de 2005-2007 yılları arasında meydana gelen yakın partner cinayetlerinin analizinde en küçük fail yaşının 20 ve en büyük fail yaşının 78 olduğu, fail yaş ortalamasının 49,3 bulunduğu ve kadın cinayetlerini en sık 40-50 yaş aralığındaki failerin işlediği belirlenmiştir (Pereira ve ark., 2013).

5.8.11. Fail Çalışma Durumu

Gana'da yapılan bir çalışmada, yakın partner cinayeti - intihar vakalarının faillerinin %48'inin çiftçi, %20'sinin vasıfsız esnaf, %8'inin alt düzey güvenlik personeli, %6'sının işçi, %4'ünün avcı ve %4'ünün işsiz olduğu tespit edilmiştir (Adinkrah, 2014). İtalya'da 2010-2019 arası yıllarda yakın partnerlerini öldüren failerin %35,2'sinin işsiz veya emekli, %50,0'nın düşük uzmanlık gerektiren mesleğe sahip (işçi, tesisatçı, elektrikçi, çiftçi, esnaf gibi) ve %14,8'inin yüksek uzmanlık gerektiren mesleğe sahip olduğu, ayrıca %9,7'sinin kolluk görevlisi olduğu belirlenmiştir (Sorrentino ve ark., 2022). Portekiz'de meydana gelen yakın partner cinayetleri üzerine yapılan bir araştırmada, failerin %33,9'unun bir işte çalıştığı, %14,5'inin emekli, %11,3'ünün işsiz ve %3,2'sinin öğrenci olduğu tespit edilmiştir (Pereira ve ark., 2013).

5.8.12. Fail Sabıka Kaydı

Tayvan'da 2001-2010 yılları arasında yetişkin yaştaki kadınları öldüren faillerin analizinde, yakın partner cinayeti işleyenlerin %20,2'sinde ve diğer faillerin ise %35,8'inde sabıka kaydı bulunduğu belirlenmiştir (Fong ve ark., 2016). İtalya'da 2010-2019 arası yıllarda yakın partnerlerini öldüren faillerin %17,6'sının daha önce suç işlediği tespit edilmiştir (Sorrentino ve ark., 2022). Romanya'da 2011-2015 yılları arasında medyada yer alan yakın partner cinayeti vakalarının analizinde, faillerin %14,1'inin sabıka geçmişinin olduğu belirtilmiştir (Balica, 2021). Portekiz'de 2005-2007 yılları arasındaki yakın partner cinayeti faillerinden sabıka geçmişine ilişkin bilgiye ulaşılabilenlerin %29,7'sinin daha önceden suç işlediği belirlenmiştir (Pereira ve ark., 2013).

5.8.13. Fail Hastalık/Madde Kullanımı

Fong ve ark.'nın (2016) Tayvan'da yürüttükleri çalışmada, yakın partnerlerini öldüren faillerin %4,4'ünün ve yakın partner dışı yetişkin kadın cinayeti işleyenlerin yaklaşık %12,8'inin akıl hastalığı tanısının olduğu belirtilmektedir. İtalya'da yapılan bir araştırmada, yakın partnerini öldüren faillerin %12,6'sının alkol, kokain veya esrar gibi maddeler kullandığı ve %8,8'inin zihinsel ve/veya fiziksel bir hastalığının bulunduğu ifade edilmektedir (Sorrentino ve ark., 2022). Yapılan bir çalışmada, Portekiz'de yakın partner cinayeti işleyen faillerin %17,7'sinde alkol veya madde kullanım öyküsünün bulunduğu, %16,1'inde psikiyatrik hastalık olduğunun bilindiği belirtilmektedir (Pereira ve ark. 2013).

5.8.14. Failin Önceki Şiddet Öyküsü

İtalya'da 2010-2019 yılları arasında meydana gelen yakın partner cinayeti vakalarının analizinde, faillerin %38,5'inin daha önceden kurbanına şiddet uyguladığı bilgisi yer almaktadır (Sorrentino ve ark., 2022).

5.8.15. Cinayet Sonrası Fail İntiharı

Fong ve ark. (2016) tarafından 2001-2010 yılları arasında Tayvan'da işlenen yetişkin

kadın cinayetlerinin analizinde, faillerin %8,6'sının cinayet sonrası intihar ettiği tespit edilmiştir. Gana'da 1990-2009 yılları arasındaki yakın partner cinayeti vakalarının 35'inde cinayet failinin, kurbanından sonra kendini öldürdüğü bildirilmiştir (Adinkrah, 2014). İtalya'da yapılan bir araştırmada 2010-2019 arası yıllarda yakın partnerlerini öldüren faillerin %35,7'sinin cinayetten sonra intihar ettiği belirlenmiştir. Ayrıca aynı çalışmada failin kolluk görevlisi olmasının, fail ve mağdurun ortak çocuklarının bulunmasının, failin ve/veya mağdurun zihinsel ve/veya fiziksel hastalığının olmasının ve cinayet sırasında ateşli silah kullanılmasının, yakın partner cinayetinden sonra failin intihar etmesi olasılığını arttırdığı tespit edilmiştir (Sorrentino ve ark., 2022). Cantor ve ark. (Cantor ve ark., 2022) tarafından Şili'deki kadın cinayetleri üzerine yapılan çalışma sonucunda, faillerin %25,5'inin cinayeti işledikten sonra intihar ettiği görülmüştür. Peru'da 2009 ve 2014 yılları arasında gerçekleşen kadın cinayeti vakalarının faillerinden %10,6'sının olaydan sonra kendini öldürdüğü belirlenmiştir (Ayala Quintanilla ve ark., 2016).

5.8.16. Öldürme Yöntemi

Ekvador'da 2001-2017 yılları arasında işlenen kadın cinayetlerinde en sık ateşli silahların (%38) ve kesici aletlerin (%30) kullanıldığı, bunun dışında boğma (%14), künt cisim (%3), kimyasallar (%1), cinsel saldırı (%1), ateşle ilişkili yöntem (%1) ile de kadınların öldürüldüğü bildirilmektedir. Ayrıca, en genç mağdurların cinsel saldırı grubunda gözlendiği ve en yaşlı kurbanların cinayetinde künt cisimlerin kullanıldığı ifade edilmektedir (Ortiz-Prado ve ark., 2022). Tayvan'da 2001-2010 yılları arasında yapılan yetişkin kadın cinayeti otopsilerinin analizinde, olaylarda bıçak (%51,4), bedensel güç (%22,7), diğer cisim (%15,0), ip/halat (%6,4), sopa (%5,9), zehir (%4,1) ve ateşli silah (%1,4) kullanıldığı belirtilmektedir. Ayrıca, yakın partner cinayeti vakalarının birinde (%0,9) ve yakın partner dışı cinayet vakalarının 10'unda (%9,4) olmak üzere, toplam vakaların %5,0'ında cinsel saldırı bulguları tespit edildiği bildirilmektedir (Fong ve ark., 2016). Ürdün'de kadın cinayetleri üzerine yapılan

bir çalışma sonucunda, kadınların %44 oranında ateşli silahlar ve %21 oranında kesici aletler ile öldürüldüğü, bunun yanında künt travma (%14), boğma (%8), birden fazla silah (%6), yakma (%4) ve zehirlleme (%3) ile cinayet işlendiği gösterilmektedir (Salameh ve ark., 2018). Massachusetts'te 1993-2007 yılları arasındaki yakın partner cinayeti mağdurlarının ateşli silah yaralanması (%35) başta olmak üzere, kesici delici alet yaralanması (%31), boğulma (%13), tanımlanmamış nedenler (%7), künt travma (%5), yanık (%1) sonucu öldüğü belirtilmektedir (Azziz-Baumgartner ve ark., 2011). Gana'daki yakın partner cinayeti-intihar vakalarının analizinin sonucunda, cinayetlerin büyük çoğunluğunun (%62,9) ateşli silahlarla işlendiği belirlenmekle birlikte, %28,9 oranında kesici aletlerin kullanıldığı, %5,7 oranında mağdurun boğulduğu ve %2,9 oranında kurbanın yakıldığı ifade edilmektedir. Ayrıca, cinayet işledikten sonra faillerin kendilerini ateşli silahla vurma (%51,4), kimyasal tarım maddelerini yutma ile zehirlleme (%20), ası (%14,3), bıçaklama (%5,7) ile intihar ettiği gösterilmiştir (Adinkrah, 2014). İtalya'da yapılan bir araştırmada, yakın partnerini öldüren faillerin %29,6'sının ateşli silah kullandığı bilgisi yer almaktadır (Sorrentinove ark., 2022). Cantor ve ark. (Cantor ve ark., 2022) tarafından Şili'deki kadın cinayetleri üzerine yapılan araştırmada, vakaların kesici aletler (%48,7), ateşli silahlar (%17,5), künt nesneler (%4,0), vücut bölümleri (eller, ayaklar) (%3,0) kullanılarak işlendiği bildirilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yakın partner cinayetleri ile ilgili bir çalışmada, göçmen olmayan mağdurların öldürüldüğü olayların %58,3'ünün ateşli silahla, %17,6'sının kesici aletle, %6,0'ının künt aletle, %9,7'sinin asma veya boğma ile meydana geldiği, göçmen mağdurların öldürüldüğü olayların ise %41,4'ünün ateşli silahla, %30,0'ının kesici aletle, %7,6'sının künt aletle, %14,0'ının asma veya boğma ile gerçekleştiği bildirilmektedir (Sabri, Campbell ve Messing, 2021). Yapılan bir araştırmada, Romanya'da meydana gelen yakın partner cinayetlerinin genellikle bıçakla (%46,7) işlendiği vurgulanmakta iken, ayrıca evlerde bulunan nesnelerin (balta, çekiç, çatal, tahta sopa gibi) de (%35,9) kullanıldığı bildirilmiştir. Aynı araştırma sonucunda toplam 184 yakın partner cinayeti vakası

içerisinde sadece bir vakada ateşli silahla cinayet işlendiği tespit edildiğinden, bunun nedeninin Romanya’da ateşli silahlara erişim hakkında katı kuralların bulunması olduğu iddia edilmiştir (Balica, 2021). Peru’da meydana gelen kadın cinayeti vakalarında en sık tespit edilen saldırı biçimleri arasında; boğma (%30,9), bıçaklama (%30,5), yumruklama (%26,5) ve ateş etme (%14,5) sayılmaktadır (Ayala Quintanilla ve ark., 2016). Pereira ve ark. (Pereira ve ark., 2013) tarafından yapılan çalışmada, Portekiz’de gerçekleşen yakın partner cinayetlerinin %45,2’sinin ateşli silah travması (tabanca, tüfek), %27,4’ünün kesici alet travması (bıçak, jilet, hançer, balta), %14,5’inin künt travma (nesneler, vücut kuvveti), %3,2’sinin yanıklarla ısı travması, %4,8’inin elle boğma ve %4,8’inin multipl yöntemler ile işlendiği belirtilmektedir.

5.8.17. Ölüm Nedeni / Yaralanma Bölgesi

Tayvan’da 10 yıllık süreçteki yetişkin kadın cinayeti otopsilerinin retrospektif analizinde, mağdurlarda ekimoz (%60,0), hematoma (%10,0), abrazyon (%26,8), kesik (%46,8), kesici delici alet yarası (%43,2), kırık (%33,6), yanık (%3,3), laserasyon (%17,7), intrakraniyal yaralanma (%25,0), intratorasik organ veya damar yaralanması (%31,4) ve intraabdominal organ veya damar yaralanması (%9,1) saptandığı belirtilmiştir. Aynı çalışmada mağdurların yaralanma bölgeleri de değerlendirilmiş, en sık yüz bölgesinde (%60,5) yaralanma görüldüğü, ayrıca kafatasında (%51,4), boyunda (%53,2), göğüste (%50,0), karında (%25,0), sırtta (%24,1), kalçada (%2,7), üst ekstremitelerde (%59,5), alt ekstremitelerde (%34,5) ve anogenital bölgede (%4,1) yaralanma bulunduğu tespit edilmiştir. Vakaların ölüm nedenleri arasında ise; akciğerler ve boyun damarları başta olmak üzere kesici delici alet yaralanmaları (%53,2), boğma (%25,0), kafa başta olmak üzere künt kuvvet yaralanmaları (%16,8), zehirlenme (%2,3), ateşli silah yaralanmaları (%1,4) sayılmıştır (Fong ve ark., 2016). Ürdün’de 2006-2015 yılları arasında meydana gelen kadın cinayeti vakalarının otopsi verilerinin değerlendirilmesinde, namus cinayeti mağdurlarının en sık (%40) göğüs bölgesinden, yakın partner cinayeti mağdurlarının ise en sık (%48) baş bölgesinden ölümcül yaralar aldığı tespit edilmiştir.

(Salameh ve ark., 2018). Portekiz’de işlenen yakın partner cinayetlerinin otopsi bulguları değerlendirildiğinde, mağdurların en çok toraks (%48,4) olmak üzere, sıklık sırasına göre kafa (%40,3), boyun (%30,6), yüz (%21,0), abdomen (%16,1), üst ekstremiteler (%3,2) ve alt ekstremitelerden (%3,2) yaralandıkları belirlenmiştir (Pereira ve ark., 2013).

5.8.18. Şehir-Kırsal

Ekvador’da 2001-2017 yılları arasında meydana kadın cinayetlerinin analizinde, kırsal bölgelere kıyasla kentsel bölgelerde (%84) daha çok kadının öldürüldüğü sonucu elde edilmiştir (Ortiz-Prado ve ark., 2022). Balica (Balica, 2021) tarafından yapılan çalışmada, Romanya’da 2011-2015 yılları arasında medyada yer alan yakın partner cinayeti vakalarının %58’inin kırsal alanda, %42’sinin ise kentsel alanda gerçekleştiği gösterilmiştir. Peru’da 2009-2014 arası yıllarda işlenen kadın cinayetlerinin genellikle kentsel bölgelerde (%74) meydana geldiği bildirilmiştir (Ayala Quintanilla ve ark., 2016).

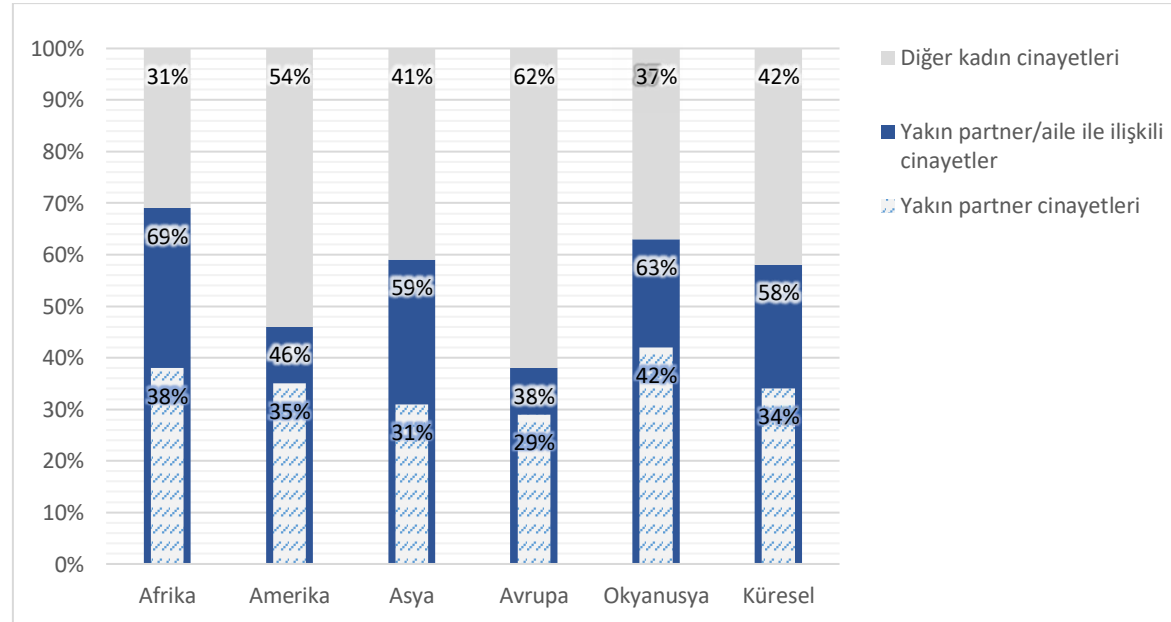
Tablo 3. Dünyada Kadın Cinayetleri Verileri

	MAĞDUR ÖZELLİKLERİ					FAİL ÖZELLİKLERİ						FAİL MAĞDUR İLİŞKİSİ (EN SIK)	CİNAYET GEREKÇESİ (EN SIK)	OLAY YERİ (EN SIK)	KULLANILAN YÖNTEM (EN SIK)	YARALANMA BÖLGESİ (EN SIK)	ŞEHİR-KIRSAL (EN SIK)
	YAŞ ORTALAMASI VEYA EN SIK YAŞ GRUBU	ÇALIŞMA DURUMU (EN SIK)	MEDENİ DURUM (EN SIK)	HASTALIK (% ORAN)	GEBELİK DURUMU (% ORAN)	EN KÜÇÜK - EN BÜYÜK YAŞ	ÇALIŞMA DURUMU (EN SIK)	HASTALIK (% ORAN)	SABİKA KAYDI (% ORAN)	ALKOL-MADDE KULLANIMI (% ORAN)	CİNAYET SONRASI İNTİHAR (% ORAN)						
Adinkrah, 2014	-	Çiftçi	-	-	-	20-70 yaş arası	Çiftçi	-	-	-	-	Eş	Aldatma şüphesi	Çiftin ortak konutu	Ateşli silah	-	-
Ayala Quintanilla ve ark., 2016	18-45 yaş grubu	-	-	-	%6,6	-	-	-	-	-	%10,6	Partner	Kıskançlık	Mağdurun evi	Boğma	-	%74 kentsel alan
Azziz-Baumgartner ve ark., 2011	25-29 yaş grubu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Eş ve erkek arkadaş	-	-	Ateşli silah	-	-
Balica, 2021	-	-	Faile birlikte yaşayan	-	-	-	-	-	%14,1	-	-	-	Çatışma, kavga etme	Mağdur ve failin ortak evi	Bıçak	-	%58 kırsal alan
Cantor, Salas ve Torres, 2022	40 yaş üstü	-	Bekar	-	-	-	-	-	-	-	%25,5	Birlikte yaşadığı partner	-	-	Kesici alet	-	-
Fong ve ark., 2016	44,1	İşsiz veya ev hanımı	Evli	PH: %2,3 FH: %1,8	-	-	-	PH: %4,4	%20,2	-	%8,6	Erkek arkadaş	-	-	Bıçak	Göğüs ve boyun bölgeleri	-
Meneghel ve ark., 2017	20-29 yaş grubu	-	Bekar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sokak	-	-	-
Ortiz-Prado ve ark., 2022	33	-	Bekar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ateşli silah	-	%84 kentsel alan

Pereira, Vieira ve Magalhães, 2013	43,8	Bir işte çalışan	-	PH: %9,7	--	20-78 yaş arası	Bir işte çalışan	PH: %16,1	%29,7	%17,7	-	Eş	Mağdurun ayrılma isteği veya ayrılması	Mağdur ve failin ortak evi	Ateşli silah	Göğüs bölgesi	-
Sabri, Campbell ve Messing, 2021	-	-	Evli	Göçmen PH: %1,7 Göçmen olmayan PH: %2,7	-	-	-	-	-	-	-	Eş	Şiddet veya anlaşmazlık	Ev	Ateşli silah	-	-
Salameh ve ark., 2018	30-39 yaş grubu	-	Bekar	-	%20	15-68 yaş arası	-	-	-	-	-	Eş	Namus	Mağdurun evi	Ateşli silah	Göğüs ve kafa bölgeleri	-
Sorrentino, Cinquegrano ve Guida, 2022	-	İşsiz veya emekli	-	PH veya FH: %9,3	-	18-97 yaş arası	Düşük uzmanlık gerektiren meslek	PH veya FH: %8,8	%17,6	%12,6	% 35,7	Eş veya birlikte yaşadığı kişi	Failin ilişkisinin bittiğini kabul edememesi	-	Ateşli silah	-	-

(PH: psikiyatrik hastalık; FH: fiziksel hastalık)

Şekil 3. Küresel ve bölgelere göre yakın partner cinayeti yüzdeleri (2017) (UNODC, 2018)



5.9. KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE KADIN CİNAYETLERİNDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Aşağıda kadına yönelik şiddeti ve kadın cinayetlerini ele alan ve bu kapsamda atılımlar yapan sivil toplum kuruluşlarından bahsedilmektedir:

Mor Çatı: Mor Çatı, 1990 yılında kurulmuştur. Mor Çatı kadın şiddetinin nedeni olarak kadın ve erkek arasındaki eşitsizliği görmektedir. Kadın ile erkek arasındaki eşitsizliğin giderilmesi, kadınların şiddete uğrama yüzdesini düşürecek inancına sahiptir. Mor Çatı, şiddete uğrayan kadınlara hem psikolojik hem de hukuki açıdan yardım sağlamakta, aynı zamanda barınak desteği de vermektedir. Derneğin gönüllülük esası ile hareket ettiği görülmektedir. Bu dernek kapsamında hiyerarşik bir düzenden bahsetmek mümkün değildir. Şiddet gören ya da şiddete uğrama riski bulunan kadınlar Mor Çatı derneğine başvurarak yardım talep edebilmektedir (morcati.org).

Kadınlara Dayanışma Vakfı (KADAV): Kadınlara Dayanışma Vakfı (KADAV) 1999 yılında, Marmara depremine yardıma gelen birkaç kadın tarafından kurulmuştur. Büyük deprem sonrasında birçok binada ağır hasar meydana gelmiş, insan hayatı tehlikeye girmiştir. KADAV, deprem sonrasında ilk yardım amacı ile kurulmuş olsa da üye kadınlar, depremden etkilenen kadınlara hem psikolojik hem de sosyal destek sağlamıştır. Sağlanan psikolojik destek aynı zamanda erkek şiddetini de barındırmıştır. Günümüzde KADAV kadına yönelik şiddeti durdurma amacı taşımaktadır. KADAV hem kadına yönelik şiddet hem aile içi şiddet hem de göçmen kadınlara yönelik şiddet kapsamında çalışmalar yapmaktadır (kadav.org).

Kadınlara Hukuki Destek Merkezi (KAHDEM): KAHDEM bir sanal destek merkezidir. Kadın Hakları Çalışma tarafından kurulan bu merkez aile içi şiddet, nafaka, cinsel taciz gibi konularda ücretsiz bir şekilde kadınlara hizmet vermektedir. 8 Mart 2007 tarihinde

hizmete başlamıştır. Herhangi bir üyeliğe ihtiyaç duymadan sanal destek sağlamak mümkündür (kahdem.org).

İMDAT – Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Merkezi: İMDAT 2015 yılında faaliyetlerine başlamıştır ve merkeze göre şiddeti önlemenin en önemli anahtarı şiddetin sorun olduğunu kabul etmektir. Durum tespitleri, rehabilitasyon, hizmetlerin incelenmesi adına yapılacak kongreler çok önemlidir. Üyeler ALO İMDAT hattı üzerinden eğitim vermektedir (imdat.org).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu: En aktif sivil toplum kuruluşlarından biri olan Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2010 yılında artan cinayetlere bir tepki olarak kurulmuştur. Bu platform kapsamında toplumu iyileştirecek olan kadınların hak arayışı ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda kadına yönelik şiddette siyasi iradenin de çok önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmaktadır. Platformun amacı tüm Türkiye genelinde kadın cinayetlerini durduraktır (kadincinayetleriniidurduracagiz.net).

6. MEDYADA VE İNTERNET HABERCİLİĞİNDE KADIN CİNAYETLERİ

6.1. BASIN TARİHİ

Kadın cinayetlerinde kadınlar politik meselelerin birer kurbanı olarak kabul edilmektedir. 10 Mayıs 1929 tarihinde İkdam Gazetesi'nde yayımlanmış bir haberde komiserin bir Rum kadını vurduğu görülmektedir. Haber içeriğine göre Rum kadın bir Rum erkek ile “Turkos geri!” şeklinde bir söz dizisinin içerisinde geçtiği bir şarkı söylemesi cinayet sebebi olarak gösterilmekte, bir kadının polis kurşunu ile öldürülmesinin nedeni hakaret ya da alaya bağlanmaktadır (Üstün, 2020).

Türkiye’de olduğu gibi dünya çapında da kadın cinayetleri oldukça yaygındır. Son Posta Gazetesi’nin 31 Mart 1938 tarihinde yayımlamış olduğu bir haberde New York’ta işlenen bir cinayet ele alınmıştır. Kadının babasının Nazi, erkeğin babasının ise demokrat olması nedeni ile işlenen cinayette kadın ölmüş, erkek ise hapse girmiştir. Birbirini seven ve evlenmek isteyen iki gencin babalarının farklı siyasi görüşte olması, kızın alışılmış ataerkil yapıda “ben lekelenim, beni öldür” demesi üzerine sevdiği erkek tarafından öldürülmesi, toplumsal değer yargılarının yine “lekelenen” kadının öldürülmesi gerektiğini vurgulamıştır (Üstün, 2020).

Bazı haber metinlerinde erkekler tarafından kadına uygulanan şiddetin toplum tarafından da teşvik edildiği görülebilmektedir. 2 Mayıs 1936 tarihli Son Posta Gazetesi’nde bir kadın ile bir erkeğin uygunsuz bir şekilde köylüler tarafından yakalandığı, ellerinin bağlandığı ve köy merkezine getirildikleri haberi yer almaktadır. Kadının korucu akrabasının, bu durumun aile şereflerini iki paralık edeceğini söylemesi üzerine kadının kocasının hem kadını hem de aşığını öldürdüğü belirtilmektedir (Üstün, 2020).

6.2. MEDYA HABERCİLİĞİNDE KADIN CİNAYET HABERLERİ SUNUMUNA İLİŞKİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN ETİK KURALLAR

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi kapsamında bir gazetecinin temel görevlerini ve ilkelerini belirtmiştir (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, b.t.):

“Gazeteci; başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere, insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur. Milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır. İnsanlar, topluluklar ve uluslararası nefreti, düşmanlığı körükleyici yayından kaçınır. Bir ulusun, bir topluluğun ve bireylerin kültürel değerlerini ve inançlarını (veya inançsızlığını) doğrudan saldırı konusu yapamaz. Gazeteci; her türden şiddeti

haklı gösterici, özendirici ve kışkırtan yayın yapamaz.”

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’ne göre kadına yönelik şiddet veya kadın cinayeti ile ilgili haber yaparken aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmesi çok önemlidir (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, 2016):

- Haber metinleri failin ifadesine dayanarak yazılmamalıdır. Çünkü ölen kadının bu ifadeye yanıt veremeyeceği unutulmamalıdır.

- Haberlerin kaynakları tek bir yönden olmamalıdır. Sadece polis raporlarına ve adli tutanaklara bakarak haber yazılmamalıdır.

- Haberi yazan kişi bir gazetecidir, kendini bir psikolog, falcı ya da yargıç olarak görmemelidir.

- Haber metni hazırlanırken söylentilerden uzak durulmalı, yakıştırmalardan ve kalıplaşmış söylemlerden uzak durulmalıdır.

- Kadına yönelik şiddet veya cinayet haber metinlerinde cinnet, kıskançlık, öfke ya da namus gibi olayı “haklı” çıkarmaya çalışan ifadelerden kaçınılmalıdır. Bu tarz ifadeler kadın cinayetlerini meşrulaştırmakta, aynı zamanda haksız tahrik indirimi için delil olarak sunulmaktadır.

- Eğer bir kadının cinayet öncesinde bir koruma talebi, karakol şikayetleri, savcılık kararı varsa bu kararlar ve şikayetler mutlaka haberlerde kullanılmalı, destek olmayan aile üyelerinden, geleneklerden ve şiddete daha önce de maruz kalıp kalmadığından bahsedilmelidir.

- Kadın cinayetlerinin sorumlusunun tek bir kişi olmadığı her zaman hatırlanmalıdır. Sadece iki taraf üzerinden değil, tüm sorumlular kapsamında değerlendirme yapılmalı,

araştırılmalıdır.

- Melodramlardan, sansasyon yaratacak unsurlardan ve pornografiden mutlaka uzak durulmalıdır. Şiddet pornografisi üretilmemelidir.

- Cinayet haber metni içerisinde dramatize edilmemelidir.

- Cinsellik ile ilgili ayrıntılar verilmemeli, magazin yaklaşımın kullanılmamalıdır.

Hikaye üslubundan uzak durulmalıdır.

- Öldürülen kadının bedeni yerine, zanlının zihniyeti teşhir edilmelidir.

- Şiddetin sıradanlaştırılmaması için suç mahali fotoğrafları verilmemelidir.

- Fotoğraf kullanımı açısından dikkat edilmeli, maktulün fotoğraflarına yer verilmemeli, verilmesi gerekiyorsa olay öncesindeki bir fotoğrafı kullanılmalıdır.

- Katile ve maktule ait olan mutlu günler fotoğrafları genellikle kullanılmamalıdır.

Kullanılması gerekiyorsa “sizin de en yakınınız katiliniz olabilir” çağrısının yapılmasına özen gösterilmelidir.

- 5N1K kuralı uygulanırken “neden” sorusunun yanıtı katilin kendi gerekçelerine göre değil, cinayete giden süreçte yaşanmış olan sorunlar olmalıdır.

- Haberin anlaşılır olabilmesi için gerek varsa maktulün mesleğinden, yaşam tarzından ya da sosyal ilişkilerinden bahsedilmelidir. Yanlış anlaşılmanın, ahlaksal yargıya neden olan unsurların önüne geçilmelidir.

- Kadının mesleği, davranışı ya da sosyal yaşantısı erkek tarafından öldürülmesinin bahanesi olarak sunulmamalıdır.

- Şiddet gören bir kadın ile ilgili yapılacak olan bir haberde daha sonra onu tehlikeye

sokacak ya da öldürülmesine neden olacak detaylardan kaçınılmalıdır.

- Fikri takip yapılması çok önemlidir. Cinayet sonrasında failin yakalanmasından yargılanmasına kadar olan süreç de haberleştirilmelidir.

- Kadın cinayeti sonrasında verilen cezalar araştırılmalı, bu cezaların caydırıcı olup olmadığı değerlendirilmelidir.

6.3. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE BASININ ROLÜ

Belirli bir sorun ve bunlara aranan çözüm medyanın var oluşunda önemli bir yere sahiptir. Ayrımcılık gibi sorunlar ile mücadele edebilmek adına medya yayınlarının denetleniyor olması önemli bir konudur. Küresel açıdan medyanın denetlenme mekanizması ile ilgili kurullar yer almaktadır. Yayın kuruluşları ve bu kuruluşlardan çıkan yayınların içerikleri toplumsal etki açısından denetlenmekte, kültürler arasında değerlendirilmektedir (Mutlu, 2015).

Medyada ticari kaygı bulunmaktadır, bu ticari kaygı ise kamu yararını ikinci plana atmaktadır. Bir süre sonra ticari kaygının medyanın toplumu temsil etme rolünü elinden almaktadır (Adaklı, 2010). Haber oluşturma aşamasında etik çok önemlidir, ancak günümüzde habercilik etiğinden çok uzak bir şekilde oluşturulan haberler kadınların ve şiddetin temsilini riske atmaktadır. Vakalar ile ilgili haber içerikleri çoğu zaman şiddet ve cinayet ile ilgili yanlış bilgiler sunabilmektedir. Kadın cinayetleri söz konusu olduğunda faillerin eş, ağabey, baba ya da partner üzerinden şekillenmesi medyanın toplumsal algıyı bu yöne çekmesini kolaylaştırmaktadır (Güneş, 2017).

Kadına yönelik şiddet ile mücadele edebilmek adına basının en önemli sorumluluğu farkındalık oluşturmak, bu konuda çalışmalar yapmaktır. Kadına yönelik şiddeti ele alan içeriklerde daha özenli bir dilin kullanılmasına dikkat edilmeli, şiddetin temelinin erkek

egemen ideoloji olduğunu vurgulamalı, eril dilden uzaklaşmalı ve kadın odaklı yayınlar yapmalıdır.

6.4. WERTHER ETKİSİ (TAKLİT ETKİSİ) VE KADIN CİNAYETLERİ

Goethe tarafından 1774 yılında yayınlanan “Genç Werther’in Acıları (Die Leiden des jungen Werthers)” isimli kitabında Werther isimli karakterin, Lotte’ye olan aşkı, Lotte’nin nişanlı olması sebebiyle hissettiği acı ve acıyla başa çıkmak için bulduğu yol olan intihardan bahsedilmektedir. Bu kitabın yayınlanması ve başka dillere çevrilmesinin ardından çok sayıda genç, Werther gibi giyinmiş, onun gibi intihar etmiş ve intiharın gerçekleştiği olay yerinde “Genç Werther’in Acıları” isimli kitap bulunmuştur. Bu nedenle söz konusu roman, pek çok Avrupa ülkesinde yasaklanmıştır (Gençöz, 2008). Phillips, 1947-1968 yılları arasında İngiltere ve ABD’deki gazetelerde yer alan intihar vakalarını ele almış, bu haberlerin yayınlanmasından sonra İngiltere ve ABD’deki intihar vakası sayılarının arttığını belirlemiş ve bu olayı roman kahramanı Werther’e ithafen “Werther Etkisi” şeklinde isimlendirmiştir (Özer, 2020; Phillips, 1974).

İntihar haberlerinin medyada yer almasından sonra toplumdaki taklit intihar oranlarındaki artışı ifade eden “Werther Etkisi” (Gençöz, 2008; Gould ve ark., 2003), farklı ülkelerde araştırılmış ve medyanın taklit intiharlar üzerinde tetikleyici bir etkiye sahip olduğu sonucu, intihar haberleriyle ilgili literatür araştırmaları ile desteklenmiştir (Erkol ve Hösükler, 2022; Özel ve Deniz, 2016).

“Werther Etkisi” ile ilgili araştırmalar göz önüne alındığında, şu sonuçlara ulaşılmıştır: 1) etki, haberin yayınlanmasından sonraki üçüncü gün ile ikinci hafta arasında en güçlüdür; 2) etkinin büyüklüğü, yayının kapsamı ve intihar vakasının anlatımının açıkça yapılması ile doğru orantılıdır; 3) intihar eden kişinin ünlü biri olması veya haberi okuyan kişi ile benzer niteliklere sahip olması durumunda etki artar (Gençöz, 2008; Pirkis ve Blood, 2001).

İntihar vakalarındaki “Werther Etkisi - Taklit Etkisi” literatürde mevcut çok sayıda çalışmada incelenmiş olsa da, bu kavramın cinayetlerde de etkisinin bulunup bulunmadığı konusunda yeterli sayıda çalışma mevcut değildir. Bu nedenle kadın cinayeti vakaları özelinde de bu taklit etkisinin görülüp görülmediği hususu halen tartışma konusu olup kesinleşmemiştir (Erkol ve Hösükler, 2022). Bir görüşe göre kadına yönelik şiddet ve namus cinayetlerinin, medya aracılığıyla topluma öğretildiği ve toplum tarafından taklit edildiği ileri sürülmüştür (Ünüböl ve ark., 2007).

Sabah Gazetesi’nin internet sitesinde yer alan, 20.09.2009 giriş tarihli, “İfadesine 'o film' de girdi” başlıklı haberde; “*Cem Garipoğlu, tutuklanmadan önce mahkemeye verdiği 3 sayfalık ifadede, Münevver'i cinayetten 19 gün önce götürdüğü "Sevgililer Günü Katliamı" adlı filmde de bahsetti. Garipoğlu, ifadesinin ilk bölümünde Münevver'le nasıl tanıştıklarını ve arkadaşlıklarının nasıl ilerlediğini anlattı. Bahçeşehir'deki evlerine, 5-6 kez kimsenin olmadığı zamanlarda gittiklerini, öpüşüklerini ancak cinsel ilişki yaşamadıklarını söyledi. Garipoğlu, bir sapığın onlarca kişiyi öldürdüğü, bir genç kızın da başı kesilerek katledildiği "Sevgililer Günü Katliamı" adlı filme gittikleri güne de değindi. Garipoğlu, daha önce Münevver'in "Çok rahatsız oldum" ifadesiyle gazetelere yansıyan film için "Komedi filmi sandım" dedi. Cem'in ifadesindeki o bölüm şöyle: "Münevver'le sevgililer gününde komik olduğunu düşündüğümüz bir filmi seyretmek üzere sinemaya gittik. Ancak komik olmadığını, kanlı sevgililerin bulunduğu bir korku filmi olduğunu gördük. 'Bugün lanet, berbat sevgililer günü' diye aramızda konuşup, dalga geçtik. Ancak film yarıya geldiği için tamamını seyrettik."*” bilgisi yer almaktadır (Sabah Gazetesi İnternet Sitesi, 2009). Cem Garipoğlu’nun bu cinayetten kısa süre önce izlediği iddia edilen filmin, cinayetin işlenme tarzında etkili olup olmadığı merak konusu olmuştur. Ayrıca Münevver Karabulut cinayetini takip eden ilk beş yılda vücut bütünlüğü kaybı olan üç kadın cinayeti vakasının daha medyada yer aldığı belirtilerek, vücut bütünlüğünün bozulması ile işlenen cinayet vakası haberlerinin verilişinin, taklit cinayetleri popüler hale getirdiği

düşünülmüştür (Şahin ve Birincioğlu, 2020).

Kadın cinayetlerinde taklit etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla İspanya’da yapılan bir çalışmada 2007-2017 yılları arasında meydana gelen kadın cinayeti vakaları incelenmiş, çalışmanın sonucunda kadın cinayetlerinde “Werther Etkisi”ne dair bir bulgu tespit edilmemiştir. Ayrıca farklı ülkelerdeki kadın cinayetlerinde taklit etkisinin görülebileceği ileri sürülerek, bu tür bir çalışmanın her ülkede yapılması önerilmiştir (Torrecilla ve ark., 2019).

“Werther Etkisi - Taklit Etkisi”nin intihar vakalarında araştırıldığı kadar, kadın cinayetlerinde de incelenmesi gerektiği, bu konuda ülkemizde ve dünyada çalışmalar yapılmasına ihtiyaç duyulduğu bilinmekle beraber, “Werther Etkisi” ile ilgili araştırmalar sonucunda “etkinin büyüklüğü, yayının kapsamı ve intihar vakasının anlatımının açıkça yapılması ile doğru orantılıdır”, “haberi okuyan kişi ile benzer niteliklere sahip olması durumunda etki artar” (Gençöz, 2008; Pirkis ve Blood, 2001) sonuçlarının elde edildiği, ülkemizdeki cinayet haberlerinde de olayın ayrıntılarının açıkça verildiği, mağdur ve failin hayatlarına ilişkin tüm özelliklerin haberlerde yer aldığı, dolayısıyla haberi okuyanların kendilerini veya kurbanlarını habere konu kişilerle özdeşleştirebildiği, günümüz teknolojisi ile her türlü habere kolaylıkla ulaşılabilirdiği ve böylece yayının kapsamının geniş olduğu göz önüne alındığında; “Werther Etkisi - Taklit Etkisi”nin kadın cinayetlerinde de görülebileceği ihtimalinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Elbette bu hipotezin ispatlanması için çok sayıda çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

7. BASINDA YER ALAN KADIN CİNAYETLERİ

Türkiye’de kadın cinayetleri ile ilgili olan veriler kaynaklarına göre farklı rakamlar ile ele alınmıştır. İçişleri Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde bulunan ve kayıtlara geçmiş olan adli vakaların yanında bağımsız gazete haberlerinden ve sivil toplum kuruluşlarından da kadın cinayetleri ile ilgili verilere ulaşmak mümkündür. Türkiye’de kadın cinayetleri ile ilgili verilerin elde edilmesi aşamasında sorunlar yaşanmaktadır. Resmi verilere ulaşmak oldukça zordur. Bu nedenle çalışmalar genellikle basında yer alan verilere göre yapılmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu tarafından da kadına yönelik şiddetin nedenlerinin, boyutlarının ve yaygınlığının net olmadığı, bu rakamların kurumdan kuruma farklılık gösterdiği belirtilmiş; bu durumun kadına yönelik şiddet araştırmasının önündeki bir engel olduğu vurgulanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, 2013).

Çalışma kapsamında 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarına dair ulaşılabilen veriler kullanılmıştır. Maktulün yaş aralığına ilişkin bulgular, faillerin kadınlara yakınlığına ilişkin bulgular, cinayet aletine ilişkin bulgular, koruma kararına ilişkin bulgular, kadınların birliktelik durumlarına yönelik bulgular, kadınların çocuk durumlarına ilişkin bulgular, kadınların çalışma durumuna ilişkin bulgular bu bölüm kapsamında sunulmuştur. Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri ile günümüz durumunun ortaya çıkarılması hedeflenmiş, aynı zamanda kadın cinayetlerinin basında nasıl yer bulduğu konusunda da analizler yapılmıştır.

7.1. MAKTULÜN YAŞ ARALIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Kadın cinayeti söz konusu olduğunda en önemli değişkenlerden biri kadınların yaş aralıklarıdır. Elde edilen verilere göre cinayete kurban giden kadınların yaş aralıkları incelenmiştir. Yaş gruplarının belirlenmesi ile bireylerin davranış kalıplarından sosyal rollerine, statü durumlarından yaşam tarzlarına kadar pek çok durumda çıkarım yapmak, fikir yürütmek mümkündür.

Yaş aralıklarına ilişkin veriler kapsamında her yaştaki kadının farklı nedenlerden ötürü mağduriyet yaşayabileceği gözler önüne serilmiştir. İlk olarak ailede başlayan sosyalleşme süreci, akran, arkadaş, evlilik ile şekillenmeye devam etmektedir. Bir kadının etrafında olan sosyal ilişki ağının ne denli geniş olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 4'te 2018, 2019, 2020 ve 2021 yılları arasında cinayete kurban giden kadınların yaş aralıkları ve yüzdelik oranları verilmiştir.

Tablo 4. Maktulün Yaş Aralığına İlişkin Bulgular

	2018	2019	2020	2021
	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)
0-11 Yaş Aralığı	3	-	3	2
12-14 Yaş Aralığı	1	-	-	1
15-18 Yaş Aralığı	3	5	3	4
19-24 Yaş Aralığı	10	11	11	9
25-35 Yaş Aralığı	19	23	24	31
35-65 Yaş Aralığı	34	36	40	40
66 + Yaş Aralığı	11	9	4	6
Tespit Edilemeyen	19	16	14	8
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: <https://kadincinayetlerininidurduracagiz.net/>

Tablo 4'te görüldüğü üzere tüm yıllarda 35-65 yaş aralığında kadın cinayeti oranının en yüksek olduğu anlaşılmaktadır. 2020 ve 2021 yıllarında %40'lık oran ile 35-65 yaş aralığında en fazla kadın cinayeti işlenmiştir. En az kadın cinayeti oranı ise 0-11 yaş aralığı ile 15-18 yaş aralığında görülmüştür. 0-11 yaş aralığında 2019 yılında kayda geçen herhangi bir vaka

olmamıştır. 15-18 yaş aralığında görülen en yüksek cinayet oranı, 2019 yılında %5’lik oran ile gerçekleşmiştir. Tabloda dikkat çeken önemli unsurlardan biri 2018 yılından 2021 yılına kadar tespit edilemeyen kadın cinayeti oranındaki düşüştür. Bu durum zamanın ilerlemesi ile kadın cinayeti verilerine daha fazla ulaşılabilirdiğinin bir kanıtıdır.

0-11, 12-14 ve 15-18 yaş aralığındaki kadın cinayeti vakalarında genel olarak aile içi şiddet, anne ile birlikte öldürölme unsurları ön plana çıkarken, arkadaşlık ve dini nikahlı eş tarafından işlenen cinayetler de kendini göstermektedir. Vakalar ile ilgili olan yazılı medya araçları üzerinden yapılan analize göre bu çıkarım yapılmaktadır. 24.12.2014 tarihinde yayınlanan gazete haberinde “31 yaşındaki baba, boşanmak isteyip evden ayrılan ancak bir gün sonra evine dönen eşi ile birlikte biri 3 yaşında ve diğeri 6 aylık olan kızlarını av tüfeğı ile öldürüp intihar eden Ögelge ailesinin dramı” (Akşam Gazetesi, 2014) haberi bulunmaktadır. 0-11, 12-14 ve 15-18 yaş grubunda yer alan kadın cinayetleri için bu haber metni vakaların bulgularını desteklemektedir. 26.06.2016 tarihinde 12 yaşındaki Gizem Ekici, Yalova’da dayısının oğlu tarafından tecavüze uğramış ve sonra öldürölümüştür (Milliyet Gazetesi, 2016). Çocuk gelin haberlerinin giderek artıyor olması çocuk evlilikleri ile ilgili konulara müdahalede başarısız olduğunu göstermekte, bu alanda daha fazla çalışma yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Aile yapısı ve düşüncesi nedeniyle pek çok kız çocuğı henüz 18 yaşına gelmeden evlendirilmekte, bazen de bu kararı kendisi alabilmektedir. Erken yaşta evlilik de kadın cinayetlerinin temel yapı taşlarından birini oluşturmaktadır. Erken evliliklerin önüne geçebilmek adına toplumsal duyarlılığın arttırılması, bilinç düzeyinin geliştirilmesi gerekmektedir.

2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarındaki verilere bakıldığında en fazla kadın cinayeti gerçekleşme yaş aralığı olan 35-65 yaş grubu, bireylerin en dinamik olduğı dönemdir. Bireyler bu yaş aralığına geldiğinde daha fazla toplumsal sorumluluk almakta, daha önemli kararlar verebilmektedir. Ekonomik açıdan kadının kendi için koymuş olduğı kariyer hedefleri, kadın-

erkek ilişkileri, evlilik ile ilgili alınan kararlar, çocuk sahibi olma, arkadaşlık ve iş arkadaşlığı ilişkileri, eğitim ve meslek yönelmeleri açısından 35-65 yaş aralığı önemlidir. 35-65 yaş aralığında vaka sayılarında artış olması, önlem alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kadınlar bazı toplumlarda sosyal yaşamda aktif olamamakta, bu durum kadın cinayetlerinin önlenmesi için gerekli olan çalışmaların önünün kesildiğini göstermektedir. 04.03.2014 tarihinde Bursa’da yaşanan olayda, eşinin akrabalarıyla görüşmesine karşı olan 59 yaşındaki Hasan Yılmaz, akrabalarıyla görüşmeye devam eden 58 yaşındaki eşi Firdevs Yılmaz’ı boğarak öldürmüştür. Olaydan hemen sonra kızını arayarak annesini öldürdüğünü haber vermiştir (Posta Gazetesi, 2014).

65 yaş üstü yaş aralığındaki kadın cinayetlerinde yalnızlaşan, kendini koruyamayan, sosyal hayat ile arasına set çeken, eşler arasındaki sorunların sıradanlaştığı, bakıma ihtiyaç duyan, mal varlığı ile ilgili paylaşım sıkıntıları yaşayan vakaların sayıları ele alınmıştır. 28.12.2016 tarihinde Eskişehir’de gerçekleşen Ülfet Şenkaya cinayeti bulguları desteklemektedir. Gasp için girmiş oldukları evde 86 yaşındaki emekli öğretmen Ülfet Şenkaya’yı darp eden failler, evden 60 TL çaldıklarını söylemiştir (Cumhuriyet Gazetesi, 2016).

Yaş ilerledikçe bireylerin sosyal ihtiyaçlarını tam olarak giderebilme imkanları azalmaktadır. Bu durum ise bireyleri bir süre sonra içine kapanmaya sürüklemektedir. Kimsesi olmayan ve yalnız yaşamak durumunda kalan yaşlıların korunabilmesi ve ihtiyaçlarının giderilebilmesi için faaliyetlerin sayısının ve işlevinin arttırılması gerekmektedir. Yapılan vaka incelemelerine göre her yaş aralığındaki kadının risk altında olduğu, her yaş grubundaki kadının şiddete uğrama ve cinayete kurban gitme riskinin bulunduğu söylenebilir.

7.2. FAİLLERİN KADINLARA YAKINLIĞINA İLİŞKİN BULGULAR

Kadın cinayetlerinde failler olayın en önemli aktörlerinden biridir. Cinayet sonrasında

fail-maktul ilişkileri olayın değerlendirilmesinde ve failin yakalanmasında önem arz etmektedir. Cinayet sonrasında herhangi bir görgü tanığı, delil ya da veri bulunmuyorsa failin bulunması için maktulün yakın çevresi incelenmeye başlanmaktadır. Faillerin kadınlara yakınlık biçimleri cinayetlerin sebepleri ile doğrudan ilgilidir. Yakınlık ilişkisi ile ilgili bilgilerin toplanması, yakınlığın bir değişken olarak kabul edilmesi, sosyal ilişkilerdeki sapma davranışlarının açıklanmasında, detaylandırılmasında büyük önem teşkil etmektedir.

Tablo 5’te kadın cinayetlerinde maktuller ile failler arasındaki ilişkinin yakınlığı sunulmaktadır.

Tablo 5. Faillerin Kadınlara Yakınlığına İlişkin Bulgular

	2018	2019	2020	2021
	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)
Evli Olduğu Erkek	29	29	32	44
Tanıdık/Akraba	13	10	18	15
Birlikte/Nişanlı Olduğu Erkek	6	11	18	13
Ayrıldığı Erkek	4	7	10	13
Oğul/Üvey oğul	5	5	6	4
Baba/Üvey baba	3	3	5	5
Erkek Kardeş	2	3	2	2
Tanımadığı bir erkek	1	0,43	1	1
Tespit Edilemeyen	37	32	8	4
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/>

Tablo 5’e göre kadın cinayetlerinin faillerinin çok büyük bir kısmı maktulün eşidir. 2018 ve 2019 yılları arasında evli olduğu erkek tarafından öldürülen kadınların oranı %29 iken, 2020

yılında bu oran %32'ye, 2021 yılında ise %44'e çıkmıştır. Bu da geçen yıllar içerisinde eşi tarafından öldürülen kadın sayısının artışta olduğunu göstermektedir.

Tablo 5'e göre birlikte olduğu erkek ya da tanıdık/akraba tarafından öldürülen kadınların oranı da oldukça yüksektir. Birlikte olduğu erkek tarafından öldürülen kadınların oranı 2018 yılında %6 iken 2021 yılında %13'e yükselmiştir. Benzer şekilde tanıdığı ya da akrabası tarafından öldürülen kadınların oranı 2018 yılında %13 iken, 2021 yılında %15'e yükselmiştir. Son yıllarda ayrılmış olduğu erkek tarafından öldürülen kadınların sayısında bir artış meydana gelmiştir. 2018 yılında ayrıldığı erkek tarafından öldürülen kadınların oranı %4 iken 2021 yılında %13'e çıkmıştır. Bu da erkeklerin reddedilme davranışı karşısında öfkelerine hakim olamadıklarının önemli bir göstergesidir.

Baba, oğul ya da erkek kardeş tarafından öldürülen kadınların oranları, genele bakıldığında düşük olsa da önemli bir parametre oluşturmaktadır. Aşağıda gazete küpürlerinden elde edilen veriler yer almaktadır. Bu veriler Tablo 5'teki faillerin yakınlık derecelerine ilişkin bulguları destekler niteliktedir.

Faillerin ve maktullerin arasındaki yakınlık derecesi kadın cinayetlerinin nedenleri arasında yer almaktadır. Basında çıkan haberler incelendiğinde kadın cinayetlerinde maktul ve fail arasında önemli bir ölçüde geçmiş ortak bir hikaye olduğu görülmektedir. Eşler, akrabalar ya da partnerler kadınların yakın çevresinde yer almaktadır. Eşi tarafından öldürülen Zekiye Bakırcı 22 yaşındadır. Eskişehir'de bir yetimhanede büyüyen Bakırcı 21 Eylül 2016 tarihinde eşi Muhammet Bakırcı tarafından boğazı kesilerek öldürülmüştür. Adli Tıp Kurumu'nda bulunan Zekiye Bakırcı'nın cenazesine ise sahip çıkan hiç kimse olmamıştır (Posta Gazetesi, 2016).

Kadın ile tanışık olan akrabalar, arkadaşlar ya da eşler ile kadın arasında geçmiş yaşantı kurgusu elde etmek olası bir durumdur. Failler aldatma, anlaşmazlık ya da boşanma gibi durumlarda kendi bahanelerini üreterek kadın cinayetine yönelebilmektedir. Fail ile maktul

arasında hiçbir tanışıklık olmadığı durumlarda cinayetin meydana gelmesi uzmanları bireyleri tetikleyen unsurlara, ruh sağlığı sorunlarına, madde bağımlılığına yöneltmektedir. Bu tarz bilgilere ulaşma failin susma hakkını kullandığında ya da sanık ifadelerine ulaşmada yaşanan sorunlarda zorlaşmaktadır.

30 Nisan 2015 tarihinde Kahramanmaraş'ta yaşanan kadın cinayeti yukarıdaki açıklamayı destekler nitelik taşımaktadır. 63 yaşında olan Perihan Kara'nın faili, cinayetin işlenmesinden 3 yıl sonra yakalanmış, fail cinayet ile ilgili hiçbir şey hatırlamadığını ifade etmiştir. Böylelikle cinayetin detayları ile ilgili bilgi alınamamış, Remzi K. müebbet hapis cezası ile cezalandırılmıştır (Sabah Gazetesi, 2015).

Israrlı takip ve flört şiddeti en önemli şiddet türlerinden biridir. Büyük oranda, işlenen kadın cinayetlerinin faillerinin devam eden ilişkideki erkek arkadaş ya da kadının ayrıldığı eski erkek arkadaş olması dikkat çekicidir. Bu durum henüz kadın ve erkek ilişkilerinin toplum içinde tam olarak algılanamamış olduğu gerçeğini gün yüzüne çıkarmaktadır. Elde edilen verilere bakıldığında herhangi bir kan bağıının olmadığı erkeklerin kadını korumaya ya da sahiplenmeye çalışması aşamasında ortaya çıkan kadın cinayeti sayısı hiç de azımsanacak bir durumda değildir.

Tablo 5'e göre 2018 yılında %4 oranında kadın eskiden birlikte olduğu erkek tarafından öldürülürken bu oran 2021 yılında %13'e çıkmıştır. 14 Ekim 2017 tarihinde 17 yaşındaki Helin Palandöken, 21 yaşındaki Mustafa Yetkin tarafından pompalı tüfekle öldürülmüştür. Helin Palandöken'in gizli bir platonik aşıkta bahsettiği, sokağa çıkmaktan korktuğu ifade edilmiştir (Hürriyet Gazetesi, 2017).

Toplum içinde var olan kıskançlık duygusunun nasıl oluştuğu kadın cinayetlerinde önemli bir yere sahiptir. Sosyolojik açıdan incelendiğinde kıskançlık duygusunun toplumsal cinsiyetle, sosyal etkileşimle, kültürel aktarımla ve kadının toplumdaki statüsüyle ilgili olduğu kabul edilmektedir.

7.3. CİNAYET ALETİNE İLİŞKİN BULGULAR

Kadın cinayetinin fail tarafından hangi cinayet aleti ile işlenmiş olduğu, bireysel silahlanmanın toplum içindeki tablosunu ortaya çıkarmaktadır. Türkiye’de olduğu gibi tüm dünyada da bireysel silahlanmanın neden olduğu olumsuz sonuçlara karşı çözüm yolları üretilmelidir. Cinayet aletine ilişkin bulgular, kadın cinayetlerinin önlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Tablo 6’da cinayet aletine ilişkin bulguların yıllara göre değişimi yer almaktadır.

Tablo 6. Cinayet Aletine İlişkin Bulgular

	2018	2019	2020	2021
	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)
Ateşli Silah	40	39	56	48
Kesici Alet	18	22	28	33
Boğularak	6	6	8	11
Darp Edilerek	3	6	3	3
Yakılarak	1	2	1	1
Yüksekten Atılarak	4	4	1	1
Diğer	7	1	1	3
Tespit Edilemeyen	21	21	2	1
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: <https://kadincinayetlerininidurduracagiz.net/>

Tablo 6’ya göre ateşli silah ile işlenen kadın cinayetlerinin oranı diğerlerine göre oldukça yüksektir. 2018 yılında ateşli silah ile işlenen kadın cinayeti oranı %40, 2019 yılında %39, 2020 yılında %56, 2021 yılında ise %48’dir. Yıllar içerisinde yükseliş ve düşüş yaşandığı gözlemlenmektedir. Kesici alet ile işlenen kadın cinayetlerinin oranının ise 2018 yılından 2021

yılına kadar %18'den %33'e yükseldiği görülmektedir. Bu kapsamda ateşli silah yerine kesici alet kullanılmasına yönelme durumu olduğu söylenebilir. Boğarak öldürme oranında 2018 yılından 2021 yılına bir artış vardır. 2018 yılında %6 olan oran 2021 yılında %11'e çıkmıştır. Darp, yakılma ve yüksekten atılma vakaları da yine azımsanamayacak kadar yüksek oranlarda gerçekleşmektedir. 2018 ve 2019 yılında tespit edilemeyen cinayet aletleri oranı yüksek iken bu oran 2021 yılında %1'e kadar düşmüştür.

Aşağıda incelenen haber metinleri Tablo 6'yı destekler niteliktedir. *“Kadın cinayeti: Bir kadın kesici ve delici aletle vahşice öldürülmüş halde bulundu”* başlığı ile yayınlanan haberde Kader Değirmenci, yalnız yaşadığı evinde kesici - delici aletle öldürülmüştür (Yeni Akit Gazetesi, 2022).

“İzmir'de kadın cinayeti: Özlem'i yalnız yaşadığı evinde öldürdü” başlığı ile sunulan haberde İzmir'in Bergama ilçesinde yalnız yaşayan Özlem Camgöz (28), eski erkek arkadaşı Z.S. tarafından darp ve kesici alet ile öldürülmüştür. Cinayeti itiraf eden Z.S. öldürdükten sonra maktulün öldüğünden emin olabilmek için bir daha olay yerine gelerek maktulü kontrol ettiğini belirtmiştir (Cumhuriyet Gazetesi, 2022).

“Kütahya'da bir kadın, birlikte yaşadığı eski eşi tarafından tabancayla vurularak öldürüldü” başlığı ile verilen haberde 35 yaşındaki Serpil Erdoğan, 40 yaşındaki İmirze Sarı'dan 1 yıl önce boşanmış ancak, birlikte yaşamaya devam etmiştir. Birlikte yaşayan çift, otomobil içinde bilinmeyen bir nedenden tartışmaya başlamış, İmirze Sarı, Serpil Erdoğan'ı ruhsatsız tabancası ile öldürmüştür (Hürriyet Gazetesi, 2019).

Yukarıda yer alan vaka haberlerinden de yola çıkarak cinayetlerde kullanılacak aletlerin elde edilmesindeki prosedürlere odaklanmak gerektiği tespit edilmiştir. Denetim mekanizmalarının aktif şekilde uygulanması gerekmektedir. Bir bireyin ateşli ya da kesici bir alete sahip olabilmesi, bu aletleri kadın cinayetlerinde rahatlıkla kullanabilmesinin önünü açmaktadır.

7.4. KORUMA KARARINA İLİŞKİN BULGULAR

Kadın cinayetlerini önleyebilmek, azaltabilmek için devletlerin üstlenmiş olduğu politikalar bulunmaktadır. Türkiye’de kadınlar kendilerini risk altında hissettiklerinde ilgili mercilere başvuru yaparak koruma ya da uzaklaştırma tedbirlerinden yararlanabilmektedir. Ancak Tablo 7, bu koruma ve uzaklaştırma kararlarının yeterli düzeyde etkili olmadığını göstermektedir. Tablo 7’de koruma kararına ilişkin bulgular gösterilmektedir.

Tablo 7. Koruma Kararına İlişkin Bulgular

	2018	2019	2020	2021
	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)
Var	5	3	8	9
Yok	3	22	5	2
Tespit Edilemeyen	92	75	87	89
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/>

Tablo 7’ye bakıldığında 2018 yılında işlenen kadın cinayetlerinde koruma kararının olduğu vakaların oranı %5’iken koruma kararının olmadığı vakaların oranı %3’tür. 2019 yılında koruma kararı olan kadın cinayetlerinin oranının %3, olmayanların ise %22 olduğu gözlemlenmektedir. 2020 yılında kadın cinayetlerinde koruma kararı bulunma oranı %8, 2021 yılında ise %9’dur. Koruma kararına ilişkin verilere ulaşmak kolay değildir. Bu nedenle tespit edilemeyen oranlar oldukça yüksektir. Koruma kararı ile ilgili bulgular ile doğrusal orantı gösteren haber metinleri aşağıda verilmiştir.

“Korumaya geldiğiniz o kadın çoktan öldü” başlığı ile yapılan haberde Müzeyyen Yanık’ın cinayeti ele alınmıştır. Yanık, ikinci evliliğini yaptığı eşi tarafından şiddet görmüş, boşanma kararı almıştır. Boşanma aşamasında ise üç kez savcılığa giderek koruma talebinde bulunmuştur. Cinayete kurban giden Müzeyyen Yanık’ın ölümünden 2 ay sonra Yanık’ın evine *“koruma talebi için geldik”* diyerek giden polisler *“Müzeyyen üç ay önce kocası tarafından öldürüldü”* yanıtını almıştır (Hürriyet Gazetesi, 2011).

“Bir kadını daha koruyamadık” başlıklı habere göre Dilara Yıldız, daha önce onlarca kez şikayetçi olduğu nişanlısı Oktay Dönmez tarafından karakolun 10 adım ötesinde öldürülmüştür (Hürriyet Gazetesi, 2022).

“Uzaklaştırma kararına rağmen bir kadın cinayeti daha” başlığı ile çıkan habere göre Kırklareli’nde yaşayan S.A. eşi tarafından öldürülmüştür. Haberin detaylarına göre maktulün eşi Z.A.A tarafından mutfakta başına bir darbe ile öldürüldüğü belirtilmiştir. Hakkında uzaklaştırma kararı bulunan Z.A.A. daha sonra tutuklanmıştır. Çiftin kızları M.A. ise olay sırasında evin penceresinden atlayarak yaralanmıştır (Posta Gazetesi, 2022).

7.5. KADINLARIN BİRLİKTELİK DURUMLARINA YÖNELİK BULGULAR

Türkiye’de resmi nikahlı birliktelik kadar imam nikahlı birliktelik de kendini göstermektedir. Tablo 8’de elde edilen veriler, resmi nikahı evlilikten saymakta, imam nikahı kapsamı bekar kategorisinde değerlendirmektedir. Kadın cinayetlerini en çok etkileyen unsurlardan biri kadınların birliktelik durumlarıdır. Hem evli kadınlar hem de bekar kadınlar kadın cinayetine kurban gitme riskinden kaçamamaktadır. Tablo 8’de yer alan veriler bu durumu destekler nitelik taşımaktadır.

Tablo 8. Kadınların Birliktelik Durumlarına Yönelik Bulgular

	2018	2019	2020	2021
	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)
Evli	38	37	44	50
Bekar	17	27	26	25
Tespit Edilemeyen	45	36	30	25
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/>

Kadın cinayetleri söz konusu olduğunda her geçen gün vaka sayılarındaki artışlardan bahsetmek mümkündür. 2018 yılında evli olan kadınların cinayete kurban gitme oranları %38'dir. 2019 yılında bu oran %37, 2020 yılında %44, 2021 yılında ise %50'dir. Son orana bakıldığında kadın cinayetlerine kurban giden her iki kadından birinin evli olduğu söylenebilir. Aynı evin içinde ikamet etmiyor olmak, medeni halin bekar olması kadın cinayetine kurban gitme riskini azaltmamaktadır. 2018 yılında bekar kadınların cinayete kurban gitme oranları %17 iken 2021 yılında bu oran %25'e yükselmiştir. Bu durum kadınların her türlü medeni durumda cinayete uğrama riskinin yüksek olduğunu göstermektedir.

“Denizli’de vahşi cinayet: 20 yaşındaki eşi Elif Irmak’ı boş bir araziye götürüp başını kesti!” başlığı ile sunulan habere göre Denizli’de yaşayan ve 20 yaşında olan Elif Irmak, eşi Ahmet Emre Irmak tarafından başı bıçakla kesilerek öldürülmüştür (Posta Gazetesi, 2022).

“Bolu’da kadın cinayeti: Selcan’ı katledip, aynı silahla intihar etti” başlığı ile yayınlanan habere göre Bolu’da yaşayan 24 yaşındaki Selcan Dönmezer, 25 yaşındaki erkek arkadaşı Umutcan İlter tarafından tabanca ile vurularak hayatını kaybetmiştir. Umutcan İlter, kız arkadaşını öldürdükten sonra aynı suç aleti ile intihar etmiştir (Posta Gazetesi, 2022).

Görüldüğü üzere kadınlar evli olsun ya da olmasın aynı erkek şiddetine maruz kalmakta,

hayatlarını kaybetmektedir.

7.6. KADINLARIN ÇOCUK DURUMLARINA İLİŞKİN BULGULAR

Evlilik birliği içerisinde aile kavramının tam olarak anlaşılmasındaki en önemli etken çocuktur. Kadın cinayetlerinde çocuk durumunun etkisini araştırmak için verilere başvurulmuş ve Tablo 9'daki veriler elde edilmiştir.

Tablo 9. Kadınların Çocuk Durumlarına İlişkin Bulgular

	2018	2019	2020	2021
	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)
Var	31	42	37	56
Yok	5	8	5	4
Hamile	3	2	1	1
Tespit Edilemeyen	61	47	57	40
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/>

Öldürülen kadınların demografik bilgileri ile ilgili veri toplamak oldukça zordur. Bu nedenle elde edilen veri sayısı sınırlıdır. 2018 yılında işlenen kadın cinayetlerinde kadının çocuğunun var olması oranı %31 iken çocuğu olmama oranı %5'tir. 2019 yılında çocuğu olan kadınların öldürülme oranı %42, çocuğu olmayanların oranı ise %8'dir. 2020 yılında bu oranlar %37'ye %5 olarak ifade edilmektedir. 2021 yılında çocuğu olan kadınların öldürülme oranı %56 iken, çocuğu olmayanların oranı da %4'tür. Hamile olan kadınların çocuğu olan ya da olmayan kadınlara göre öldürülme oranları daha düşüktür. 2018 yılında %3, 2019 yılında %2, 2020 yılında %1 ve 2021 yılında %1 oranında kadın cinayetinde maktul hamiledir.

Bu kapsamda pek çok farklı çıkarım yapılabilir. Bir kadından çocuğu olan erkek o kadın üzerinde daha fazla yetki sahibi olduğunu düşünebilir. Aşağıda yer alan haber metinlerinde

kadın cinayetinin faillerinin çocuk unsurunun üzerinde durmadığı görülmektedir. “*Son dakika: Her satırı vahşet! Hasret'i kucağındaki bebeğine rağmen katletmişti*” başlığı ile sunulan haberde 5 aylık hamile Hasret Dalkoparan’ın kucağında 1 yaşındaki çocuğu varken dini nikahlı eşi Ozan Dum tarafından öldürüldüğü belirtilmiştir. Ozan Dum imam nikahlı eşi Hasret Dalkoparan’ı kucağında 1 yaşındaki bebeği varken başından vurarak öldürmüştür (Sabah Gazetesi, 2022).

“*Ankara'da kan donduran vahşet! Eşini 9 yaşındaki kızının yanında öldürüp kendini yakarak intihar etti*” başlığı ile yayımlana habere göre 37 yaşındaki Yaşar Çeri, boşanmak üzere olduğu 38 yaşındaki Zülfi Çeri tarafından bıçaklanarak öldürülmüştür. Daha sonra Zülfi Çeri, 9 yaşındaki kızının gözleri önünde kendi otomobilini ateşe vererek intihar etmiştir (Hürriyet, 2022).

7.7. KADINLARIN ÇALIŞMA DURUMUNA İLİŞKİN BULGULAR

Ekonomik güç, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinde önemli bir olgudur. Kadının ekonomik olarak bir erkeğe bağımlı olması kadar, kendi ayakları üzerinde durması da kadın cinayetleri nedenleri arasında yer almaktadır. Tablo 10’da kadın cinayetine kurban giden kadınların çalışma verileri yer almaktadır.

Tablo 10. Kadınların Çalışma Durumuna İlişkin Bulgular

	2018	2019	2020	2021
	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)	Oran (%)
Çalışıyor	12	13	15	15
Çalışmıyor	3	4	3	3
Tespit Edilemeyen	85	83	82	83
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/>

Elde edilen verilere göre 2018 yılında öldürülen kadınların %12’si çalışma hayatında

aktif rol oynamaktadır. Bu oran 2019 yılında %13'e, 2020 ve 2021 yıllarında %15'e çıkmıştır. Çalışmayan kadınların oranları 2018-2021 yılları arasında sabit kalmıştır.

“Son dakika, Katille aynı evde 17 gün! Hülya Yeğin cinayetinin sırrı çözüldü” başlıklı habere göre İzmir'in Bornova ilçesinde yaşayan 52 yaşındaki Hülya Yeğin, iş yerinde boşanma aşamasında olduğu 59 yaşındaki eşi Kaffar Yeğin tarafından başından vurularak öldürülmüştür. Failin ifadesine göre Hülya Yeğin, tabancayı alına kendi dayamış ve tabanca ateş almıştır. Maktulün damadı avukat Ensar Aktürk, kayınvalidesinin otopsi raporuna göre alnından değil, ensesinden vurulduğunu belirtmiştir (Hürriyet Gazetesi, 2022).

“Ankara'da yaşayan Dilek A. çalıştığı benzin istasyonunun kafesinde eşi tarafından öldürüldü” başlıklı habere göre Dilek A., eşi Bekir A. tarafından çalıştığı benzin istasyonu kafeteryasında silahla yaralayarak öldürmüştür (Sol TV Gazetesi, 2020)

“Kadın konfeksiyoncu işyerinde öldürüldü” başlıklı habere göre 27 yaşındaki Gülhan Karabudak, sahibi olduğu konfeksiyon mağazasında boğazı kesilerek öldürülmüştür. Olayın ardından kaçan ve görgü tanıkları sayesinde eşkali belirlenen M.A. cinayeti itiraf etmiştir. M.A.'nın ifadesinde *“Kendisine ilgi duydum. Karşılık vermeyince öldürdüm”* ifadeleri yer almıştır (Milliyet Gazetesi, 2008).

7.8. KADIN CİNAYETLERİNİN GÜNCEL DURUMU

Kadın cinayetleri ile ilgili çalışma yapan pek çok sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşları bu vaka sayılarını resmi kurumlardan, basından veya kendilerine yapılan başvurulardan almakta ve bir istatistik çıkarmaktadır. Bu nedenle vaka sayıları arasında farklılıklar olabilmektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun en son yayınlanan 2022 Kasım Raporu'nda Kasım ayında 30 kadının kadın cinayetine kurban gittiği, mağdurlardan dokuzunun partnerinden ayrılmayı istemek, barışmayı veya ilişkiyi reddetmek gibi bireysel kararları gerekçe gösterilerek öldürüldüğü, kurbanların büyük çoğunluğunun hangi gerekçe ile öldürüldüğünün tespit edilemediği belirtilmekte, cinayet sebebi olarak ileri

sürülen nedenlerin belirlenememesinin, kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin görünmez kılınmasının önemli sonuçları arasında olduğu ifade edilmektedir. Aynı raporda, önceki yıllarda olduğu gibi kadınların en çok (%43) eşleri tarafından öldürüldüğü, genellikle (%57) evli kadınların cinayete kurban gittiği ve cinayetlerde en sık (%60) ateşli silah kullanıldığı bildirilmektedir.

“Anıt Savaş” Türkiye’de kadın cinayetine kurban giden kadınların anısını yaşatabilme amacı ile kurulmuş bir anıttır. Amacı kadın cinayetlerinin devam ettiği günümüzde farkındalık yaratmaktır. 2008-Aralık 2022 aralığında işlenen kadın cinayetlerinin verileri “Anıt Savaş” tarafından tutulmuş ve paylaşılmıştır. Yıllara göre vaka sayılarına bakıldığında sistematik şekilde artış yaşandığı görülmektedir.

Tablo 11. Anıt Savaş’ta Yıllara Göre Kadın Cinayeti Vaka Sayıları

Yıl	Vaka Sayısı	Yıl	Vaka Sayısı
2008	67	2015	294
2009	125	2016	292
2010	203	2017	351
2011	130	2018	407
2012	147	2019	424
2013	232	2020	415
2014	291	2021	426
		2022	378

Kaynak: <http://anitsayac.com/>

8. KADIN CİNAYETLERİNE YÖNELİK ÖNERİLER

Tablo 12’de, bu çalışmada yapılan literatür incelemesinde kadın cinayeti konusunda tespit edilen ortak sorunlara yönelik çözüm önerileri yer almaktadır.

Tablo 12. Kadın Cinayetlerine Yönelik Öneriler

TESPİT EDİLEN ORTAK SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
➤ Kadın cinayeti (femisid) kavramının tek bir tanımının olmamasının sonucu olarak, yapılan araştırmalarda farklı veriler elde edilebilmekte, öldürülen kadın sayıları, fail özellikleri, cinayetlere sebep olan risk faktörleri net olarak belirlenemediği için sorun tam anlamıyla ele alınamamaktadır	➤ Uluslararası düzeyde tüm ülkelerin katılımıyla konu ile ilişkili kapsamlı çalışmaların yapılması, elde edilen verilerin tek bir havuzda toplanması, kadın şiddetine ve cinayetine götüren risk faktörlerinin belirlenmesi ve bunlara yönelik uluslararası ve ulusal düzeyde önlemler alınması
➤ Her eğitim seviyesinde mağdurların ve faillerin olduğu bilinmekle birlikte, kadın cinayetinin temelinde yatan toplumsal cinsiyet eşitsizliği, namus gibi konularda bilgi eksikliği bulunması, geçmişten gelen ataerkil yapıyı, gelenekleri devam ettirme düşüncesinin varlığı	➤ Her yaştan çocuklara okullarda yaş düzeylerine göre, erişkinlere ise iş saati, ulaşım, eğitim düzeyi gibi faktörler göz önüne alınarak bu konularda eğitim verilmesi, öğrenilenlerin toplumsal hayata uygulanması konusunda kişilerin teşvik edilmesi ve geri bildirim alınması
➤ Yakın partnerlerin birliktelik, ayrılık aşaması veya ayrılık sonrası dönemlerde cinayet oranlarının yüksek olması	➤ Hem evli çiftlere hem de evli olmayan partnerlere, aralarındaki anlaşmazlıkların çözümü veya sağlıklı bir ayrılık süreci açısından destek sağlayan kurumların bulunması
➤ Şiddete maruz kalma öyküsü olan kadınların ve şiddet uygulama öyküsü bulunan erkeklerin, ileride bir cinayetin mağduru veya faili olma olasılıklarının yüksek saptanması	➤ Bu özellikteki kadınların veya erkeklerin, evliliklerin ya da ilişkilerin, gerekirse ev ziyaretleri yapılarak takip edilmesi, mağdurlara yalnız olmadıkları ve failere de denetlendikleri düşüncesinin verilmesi
➤ Ateşli silahların kadın cinayetlerinde sık kullanılan yöntemlerden olması	➤ Ateşli silahlara erişimin kısıtlanması, ruhsat almanın zorlaştırılması ve ruhsatsız silah bulundurmanın önüne geçilmesi
➤ Koruma kararı bulunan kadınların da öldürülmesi	➤ Koruma kararının hızla uygulanması, kadınların ve çocuklarının barınma, ulaşım, güvenlik gibi ihtiyaçları açısından desteklenmelerinin yanı sıra, erkeklerin de şiddet eğilimlerine ve bu karar nedeniyle yaşayabilecekleri öfke problemlerine yönelik psikolojik destek sağlanması
➤ Kadın cinayetlerinin diğer mağdurları konumunda olan ve anneleri öldürülen çocukların çeşitli fiziksel veya psikolojik sorunlar yaşaması	➤ Annesini kaybeden çocuklara erkenden psikolojik destek sağlanması ve uzun dönemde düzenli aralıklarla takip edilmesi, ekonomik yönden desteklenmesi ve dengeli bir ortamda büyümelerinin sağlanması, çocukların yeni bakım verenlerine de konu hakkında ruh sağlığı hizmeti verilmesi

9. SONUÇ

Kadına yönelik şiddet, kadınların özgürlüklerini kısıtlamakta, hayatlarını tehdit etmektedir. En önemli toplumsal problemlerin başında gelmektedir. Küresel alanda belirlenmiş olan politikalara ve yasalara rağmen kadına yönelik şiddet toplum içinde kendini göstermeye devam etmektedir. Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden beslenmekte, giderek toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin artmasına neden olmaktadır. Kadına yönelik şiddet özellikle erkek egemen toplumlarda kendini çok daha fazla göstermektedir. Toplum içinde kadına yönelik şiddet meşru gösterilmekte, erkeğin kendi gücünü ispat etmesinin bir yolu olarak kabul edilmektedir. Kadın ise şiddet karşısında çaresiz, susan ve her şeye katlanan bir yapıya bürünmektedir. Söz konusu yapı, kadının kendini değersiz ve önemsiz görmesine, şiddeti kabul etmesine neden olmaktadır.

Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri ile ilgili olan çalışmalarda kadına yönelik şiddetin mağdurları incelenmekte, bu mağduriyetin nedenleri, boyutları ve sonuçları kadınlar üzerinden ele alınmaktadır. Kadına yönelik şiddetin boyutlarının tam olarak ortaya çıkarılabilmesi için sadece kadın üzerinden değil, fail üzerinden de inceleme yapılması çok önemlidir.

Kadına yönelik şiddet kavramı 1960'lı yılların sonunda dünya çapında ele alınırken bu kavram Türkiye'de kendini 1980'li yıllarda göstermeye başlamıştır. Kadına yönelik şiddet konusunun Türkiye'de 1980'li yıllarda kendini göstermesinin en önemli nedeni Türkiye'de bu yıllarda kadın hareketlerinin başlaması ve feminizmin Türkiye'de ele alınmasıdır. Türkiye'de aile içi şiddet genel olarak pek çok farklı nedenle gizlenmekte ve görmezden gelinmektedir. Bu durum sosyo-kültürel yapının ve geleneksel bakış açısının bir getirisi olarak kabul edilmektedir.

Çocukluk çağından itibaren ataerkil yapı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini beslemekte, bu da kadın cinayetlerinin temelini oluşturmaktadır. Kadın her alanda erkeğin gerisinde durmakta,

erkeğin koruması altında ve erkeğe bağı bir şekilde yaşamaktadır. Bu durum kadın cinayetlerine giden yolun ilk adımıdır. Kadın cinayetlerinin temel nedeni kadının sadece “kadın” olduğu için “ölmeye değer” olduğu algısıdır ve toplumsal cinsiyet kavramı ile ilişkilidir.

Bir failin kadın cinayeti işlemesi psikolojik soruna dayandırılrsa da her kadın cinayeti için genelleme yapmak mümkün değildir. Bu durum erkeklerin sorumluluktan kaçma hareketi olarak kabul edilebilmektedir. Kadın cinayetleri toplumsal bir sorundur ve politik bir yapısı da vardır. Toplum yapısının ortaya çıkardığı eril zihniyet kadın cinayeti ile mücadelede en büyük engeldir. En temelde cinayetlerin engellenebilmesi için bu eril zihniyet ile ilgili çalışmalara ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Kadın cinayetleri, medya boyutunda ele alındığında yapılan haberlerin ataerkil bir toplum yapısının yansıması olduğu ortaya çıkmaktadır. Kadının suçlu, erkeğin haklı olduğunu gösteren haber metinlerinde kadının tüm fotoğrafları ve ismi yayınlanırken erkeklerin genel olarak isimleri ve fotoğrafları gizlenmektedir. Kadın bedenine ait fotoğraflar açık bir şekilde sunulabilmekte, bu da ataerkil yapıya dair öğretileri ortaya çıkarmaktadır.

6284 Sayılı Kanun, kadın cinayetleri konusunda etkili bir kanun olarak kabul olabilecekken kanunun tam anlamı ile uygulanamadığı düşüncesi hakimdir. Uygulamadaki eksikliklerden biri kadının beyanına dayalı işlem yapılmasının toplumda önyargılı bir tavır olarak algılanmasıdır. Aynı zamanda bakanlıklar arasındaki koordinasyonun da zayıf olması bu kanunun uygulanabilirliğini azaltmaktadır.

Kolluk güçlerinin izleme ve takip, olaya müdahale aşamasında eksik ve geç kalması kadın cinayetlerinin çözümündeki en önemli engellerden biridir. Aynı zamanda kadın cinayetlerinde ateşli silahlar büyük risk faktörleridir. Bireysel silahlanmanın artması ve denetim sağlanamaması, kadın cinayetlerinin artmasında önemli bir paya sahiptir. Silahların varlığı öfke

anında bireylerin silahlara yönelmesini ve saldırganlığın artmasını etkilemektedir.

Yapılan çalışma günümüzde kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin güncel boyutunu gözler önüne sermiştir. Kadın cinayetlerinin engellenebilmesi için eğitimin ailede başlaması, ataerkil ideoloji ile ilgili daha fazla çalışma yaparak toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin önüne geçilmesi sağlanmalıdır. Kadının toplumdaki ikincil konumu düzenlenmedikçe, kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin engellenmesi pek mümkün görülmemektedir. Sivil toplum örgütlerinin, kanunların, siyasilerin ve kolluk kuvvetlerinin kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerini engellemek adına bir arada hareket etmesi ve kuvvetli bir duruş sergilemesi, cinayetlerin engellenmesi yönünden çok önemlidir.

10. KAYNAKLAR

- Adaklı, G. (2010) 'Neoliberalizm ve Medya: Dünya'da ve Türkiye'de Medya Endüstrisinin Dönüşümü', *Mülkiye Dergisi*, 34(269), 67-84.
- Adinkrah, M. (2014) 'Intimate Partner Femicide–Suicides in Ghana: Victims, Offenders, and Incident Characteristics', *Violence Against Women*, 20(9), 1078-1096.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2022) "Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Derya Yanık Başkanlığında, 'Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede 2022 Yol Haritası' Konulu Basın Toplantısı Gerçekleştirildi". Erişim tarihi: 06 Mart 2022. [<https://www.aile.gov.tr/ksgm/haberler/aile-ve-sosyal-hizmetler-bakanimiz-derya-yanik-baskanliginda-kadina-yonelik-siddetle-mucadelede-2022-yol-haritasi-konulu-basin-toplantisi-gerceklestirildi/>]
- Aksoy, A. ve Yılmaz, D. V. (2019) 'Bir İnsan Hakları İhlali: Namus Cinayetleri', *Researcher*, 7(1), 1-19.
- Alisic, E., Krishna, R. N., Groot, A., & Frederick, J. W. (2015) 'Children's Mental Health and Well-Being After Parental Intimate Partner Homicide: A Systematic Review', *Clinical Child and Family Psychology Review*, 18(4), 328–345.
- Alisic, E., Groot, A., Snetselaar, H., Stroeken, T., Hehenkamp, L., & van de Putte, E. (2018) 'Children's perspectives on life and well-being after parental intimate partner homicide', *European journal of psychotraumatology*, 8(Suppl 6), 1463796.
- Altınbaş, D. (2006). 'Feminist Tartışmalarda Liberal Feminizm', *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (9), 21-52.
- Anadolu Ajansı (27 Mayıs 2021) 'İçişleri Bakanı Soylu, Meclis'te, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyi anlattı'. Erişim tarihi: 06 Mart 2022. [<https://www.aa.com.tr/tr/politika/icisleri-bakani-soylu-mecliste-aile-ici-ve-kadina-yonelik-siddetle-mucadeleyi-anlatti/2256303>]

- Andersson C. (2001) 'Kvinnlig könsstympning--en företeelse av sammansatt natur [Female genital mutilation--a complex phenomenon]', *Lakartidningen*. 2001;98(20):2463-2468.
- Arabacı, L. B. ve Uygun, T. (2022). 'Şiddet Uygulayan ve Şiddet Uygulanan Bireylerin Özellikleri', *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 5(1), 38-46.
- Atan, Ş. Ü. (2016) 'Töre ve Namus Cinayetleri', *Türkiye Klinikleri Obstetric-Women's Health and Diseases Nursing-Special Topics*, 2(2), 67-73.
- Ayala Quintanilla, B. P., Taft, A., McDonald, S., & Pollock, W. (2016) 'An Examination of Femicides in Peru between 2009 and 2014', *International Journal of Gynecology and Obstetrics: The Official Organ of The International Federation of Gynecology and Obstetrics*, 134(3), 342-343.
- Azziz-Baumgartner, E., McKeown, L., Melvin, P., Dang, Q., & Reed, J. (2011) 'Rates of Femicide in Women of Different Races, Ethnicities, and Places of Birth: Massachusetts, 1993-2007', *Journal of Interpersonal Violence*, 26(5), 1077-1090.
- Bacanlı, H. (2006) 'Gelişim ve Öğrenme', Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Balcıoğlu, İ. (2011) 'Şiddet ve Toplum', Bilge Yayınları, İstanbul.
- Balica, E. (2021) 'Intimate Partner Femicide in Romania: An Analysis of the Online Media News', *Проблеми на постмодерността*, 11(3), 305-318.
- Bayraktar, T. (2018). 'İstanbul Sözleşmesi ve 2017 Türkiye Gölge Raporuna İlişkin Bir Değerlendirme', *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26(3), 87-111.
- Black, D., Harris-Hendriks, J., & Kaplan, T. (1992) 'Father Kills Mother: Post-traumatic Stress Disorder in the Children', *Psychotherapy and Psychosomatics*, 57(4), 152-157.
- Campbell, J., & Runyan, C. W. (1998) 'Femicide: Guest editors' introduction', *Homicide studies*, 2(4), 347-352.
- Campbell, J.C. & Lewandowski, L.A. (1997) 'Mental and Physical Health Effects of Intimate Partner Violence on Women and Children', *Psychiatric Clinics of North America*, 20(2),

353-74.

Campbell, J.C., Webster, D., Koziol-McLain, J., Block C, Campbell, D., Curry, M.A., Gary, F., Glass, N., McFarlane, J., Sachs, C., (2003) ‘Risk Factors for Femicide in Abusive Relationship: Results from a Multisite Case Control Study’, American Journal of Public Health, 93(7), 1089-97.

Canatan, K. ve Yıldırım, E. (2016). Aile Sosyolojisi. Açılım Kitap Yayınları, İstanbul.

Cantor, E., Salas, R., & Torres, R. (2022) ‘Femicide and Attempted Femicide before and during the COVID-19 Pandemic in Chile’, International journal of environmental research and public health, 19 (13), 8012.

Chisholm, C. A., Bullock, L., & Ferguson, J. E. J., 2nd (2017) ‘Intimate Partner Violence and Pregnancy: Epidemiology and Impact’, American Journal of Obstetrics and Gynecology, 217(2), 141–144.

Council of Europe (b.t.) ‘Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’. Erişim tarihi: 06 Mart 2022. [https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf]

Council of Europe (b.t.) ‘Council of Europe Gender Equality Strategy 2018-2023’. [https://rm.coe.int/ge-strategy-2018-2023/1680791246]

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu (2013), Araştırma ve İnceleme Raporu (Merkezi ve yerel kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının, kadın ve çocuklara yönelik şiddetle mücadele kapasite ve imkanlarının değerlendirilmesi). [http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/Kad%C4%B1n-ve-%C3%87ocuklara-Y%C3%B6nelik-%C5%9Eiddetle-M%C3%BCcadele-Kapasite-ve-%C4%B0mk%C3%A2nlar%C4%B1n%C4%B1n-De%C4%9Ferlendirilmesi-Devlet-Denetleme-Kurulu-Raporu.pdf]

Çakır, R., Yavuz, M. F. ve Demircan, Y. T. (2004) ‘Türkiye’de, Namus Saikiye İşlenen Adam Öldürme Suçlarının Değerlendirilmesi’, Adli Tıp Dergisi, 18(Supp: 3-4), 27-33.

- Çalışkan, H. ve Çevik, E. İ. (2018) 'Kadına Yönelik Şiddetin Belirleyicileri: Türkiye Örneği', *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 218-233.
- Çetin, İ. (2015) 'Defining Recent Femicide in Modern Turkey: Revolt Killing', *Journal Of International Women's Studies*, 16 (2), 346 – 360.
- Çiftçiöğlü, C. T. (2012) 'Yaşama hakkı', *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (103), 137-168.
- Dayan, H. (2021) 'Female Honor Killing: The Role of Low Socio-Economic Status and Rapid Modernization', *J Interpers Violence*, 36(19-20), NP10393-NP10410.
- Devries, K. M., Mak, J. Y., Bacchus, L. J., Child, J. C., Falder, G., Petzold, M., Astbury, J., & Watts, C. H. (2013) 'Intimate Partner Violence and Incident Depressive Symptoms and Suicide Attempts: A Systematic Review of Longitudinal Studies', *PLoS Medicine*, 10(5), e1001439.
- Dikyol, D. Ç. ve İşbilen, E. Ş. (2018) 'Antik Roma Toplumunda Kadın ve Eğitim', *Kutadgu Bilig*, 37, 459-479.
- Dişsiz, M., ve Şahin, N. H. (2008) 'Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet', *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1), 50-58.
- Doğan, R. (2016) 'Namus, Töre ve Eril Şiddet', *Ütopya Yayınevi*, Ankara.
- Elakkary, S., Franke, B., Shokri, D., Hartwig, S., Tsokos, M., Püschel, K. (2014) 'Honor Crimes: Review and Proposed Definition', *Forensic Sci Med Pathol*, 10(1), 76-82.
- Epik, M. T., Çiçek, Ö. ve Altay, S. (2017) 'Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Tarihsel Süreçte Ailenin Değişen/Değişmeyen Roller', *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(38), 35-58.
- Erden, G. ve Akdur, S. (2018) 'Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Cinayetleri', *Klinik Psikoloji Dergisi*, 2(3), 128-139.
- Erkol, Z.Z. ve Hösükler, E. (2022) 'İnternet Haberciliği ve Kadın Cinayetleri', *Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı 30. Kuruluş Yıldönümü Armağan*

- Kitabı, p.501-522.
- Erükçü Akbaş, G., (2018). Şiddete Tanıklık Etmek: Kadın Cinayetleri Sonrası Geride Kalanlar. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.
- Eth, S., & Pynoos, R. S. (1994) 'Children Who Witness the Homicide of a Parent' Psychiatry, 57(4), 287-306.
- Fawole, O. I. (2008) 'Economic Violence to Women and Girls: Is it Receiving the Necessary Attention?', Trauma, Violence, & Abuse, 9(3), 167-177.
- Fong, W. L., Pan, C. H., Lee, J. C. I., Lee, T. T., & Hwa, H. L. (2016) 'Adult Femicide Victims in Forensic Autopsy in Taiwan: A 10-year Retrospective Study', Forensic Science International, 266, 80-85.
- Garcia-Moreno, C., Guedes, A., Knerr, W. (2012) Femicide (Understanding and Addressing Violence Against Women). World Health Organization, 2012;1-8 [https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf?sequence=1]]
- Gazioğlu, E. (2013) 'Kadın Cinayetleri: Kavramsallaştırma ve Sorunlu Yaklaşımlar', Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 7(30), 89-100.
- Geçit, B. (2013) 'John Stuart Mill'de Kadının Toplumsal Konumu', Beytulhikme An International Journal of Philosophy, 3(2), 105-127.
- Gençöz, F. (2008) 'Sinema Filmlerinde İntihar: Araştırma, Eğitim ve Sinematerapi', Kriz Dergisi, 16(2), 1-10.
- Gould, M., Jamieson, P., & Romer, D. (2003) 'Media Contagion and Suicide Among the Young', American Behavioral Scientist, 46(9), 1269-1284.
- Gül, S. S. ve Altındal, Y. (2015) 'Medyada Kadın Cinayeti Haberlerindeki Cinsiyetçi İzler: Radikal Gazetesi', Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (24), 168-188.

- Güneş, F. (2017) 'Feminist Kuramda Ataerki Tartışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme', Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 27(2), 245-256.
- Gürgen, İ. (2018) 'Hammurabi Kanunları'nda ve Tevrat'ta Kadınla İlgili Hükümlerin Değerlendirilmesi', Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(04), 333-348.
- Haqqi, S. (2008) 'Honor killings - still a burning issue in Pakistan', Medscape J Med, 10(5), 110.
- Hasta Hakları Yönetmeliği (01 Ağustos 1998). Erişim Tarihi: 19.12.2022.
[<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4847&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>]
- Hekimlik Meslek Etiği Kuralları (Mayıs 2012). Erişim Tarihi: 19.12.2022.
[https://www.ttb.org.tr/kutuphane/h_etikkural.pdf]
- Heper, A. (2014) 'Feminizm ve Hukuk', Hukuk Kuramı, 1(5), 11-27.
- Hızal, S. A. (2006). Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Sağlık Personelinin İhbar Yükümlülüğü. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Hotton, T. (2001) 'Spousal Violence After Marital Separation', Statistics Canada Catalogue Number 85-002-XPE 21 (7), Ottawa, Juristat Canadian Centre for Justice Statistics.
- Inter-Parliamentary Union, Women in Parliaments (b.t.) 'Women's Suffrage, A World Chronology of the Recognition of Women's Rights to Vote and to Stand for Election', Erişim Tarihi: 01 Kasım 2022.
[<http://archive.ipu.org/english/issues/wmndocs/suffrage.htm>]
- Işık, N. S. (2007) 'Türkiye'de Kadın Hareketi ve Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet', Aile İçi Şiddet, Kadın Çalışmaları Dergisi, 2(4), 112-117.
- Johnson, H., & Hotton, T. (2003) 'Losing Control: Homicide Risk in Estranged and Intact Intimate Relationships', Homicide Studies, 7(1), 58-84.

- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (b.t.). “Veriler”. Erişim tarihi: 06 Mart 2022.
[<http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/kategori/veriler>]
- Kaplan, T., Black, D., Hyman, P., & Knox, J. (2001) ‘Outcome of Children Seen After One Parent Killed the Other’, *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 6(1), 9-22.
- Kaptanoğlu Y, Çavlin İ, Ergöçmen A, Banu A. (2014) Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması Özet Rapor 2014.
[<http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/23341>]
- Kara, Z. ve Gürhan, N. (2013) ‘Eşit/sizliğin Tarafı Olmak: Mardin’de Toplumsal Cinsiyet Algısı’, *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 65-92.
- Karahan, A. B. (2019) ‘Sağlık Mesleği Mensuplarının Suçu Bildirmemesi Suçu (TCK m. 280)’, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 948-978.
- Karakaş, D. (2018). Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- Karayel, A.H. (2019) ‘Kadına Yönelik Şiddet’. *İNSAMER Araştırma Dergisi*, Araştırma 93.
- Karbeyaz, K., Yetiş, Y., Güneş, A. ve Şimşek, Ü. (2018), ‘Intimate Partner Femicide in Eskisehir, Turkey 25 Years Analysis’, *Journal of forensic and legal medicine*, 60, 56–60.
- King, A. (2019) ‘UN Declaration on the Elimination of Violence Against Women’, *The Encyclopedia of Women and Crime*, 1-2.
- Koç, G. (2022), ‘A Study of Femicide in Turkey From 2010 to 2017’, *SAGE Open*, 12(3), 21582440221119831.
- Kreider, R. M., & Fields, J. M. (2002) ‘Number, Timing, and Duration of Marriages and Divorces, 1996’ (No. 80). US Department of Commerce, Economics and Statistics Administration, US Census Bureau.

- Köroğlu, E. (2004) 'Psikozoloji Tanımlayıcı Klinik Psikiyatri', HYB Yayıncılık, Ankara.
- Kucur, F., & Kelebek, Ö. (2021) 'Boşanmış Kadınların Boşanma Aşaması, Süreci ve Sonrasında Yaşadıkları Zorluklar: Esenler SHM Örneği', In Journal of Social Policy Conferences (No. 80, pp. 231-266).
- Kyriacou, D. N., Anglin, D., Taliaferro, E., Stone, S., Tubb, T., Linden, J. A., Muelleman, R., Barton, E., & Kraus, J. F. (1999) 'Risk Factors for Injury to Women from Domestic Violence', The New England journal of medicine, 341(25), 1892–1898.
- McFarlane, J., Malecha, A., Gist, J., Watson, K., Batten, E., Hall, I. & Smith, S. (2005) 'Intimate Partner Sexual Assault Against Women and Associated Victim Substance Use, Suicidality, and Risk Factors For Femicide', Issues Ment Health Nurs, 26(9), 953-67.
- MacIsaac, M. B., Bugeja, L., Weiland, T., Dwyer, J., Selvakumar, K., & Jelinek, G. A. (2018) 'Prevalence and Characteristics of Interpersonal Violence in People Dying From Suicide in Victoria, Australia', Asia-Pacific Journal of Public Health, 30(1), 36–44.
- Marshall, G. (1999) 'Sosyoloji Sözlüğü', Çeviri: O. Akınhay ve D. Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Martin, D. L. & Harrod, R. P. (2015) 'Bioarchaeological Contributions to the Study of Violence', American journal of physical anthropology, 156 Suppl 59, 116–145.
- Meneghel, S. N., Rosa, B. A. R. D., Ceccon, R. F., Hirakata, V. N., & Danilevicz, I. M. (2017) 'Femicides: a Study in Brazilian State Capital Cities and Large Municipalities', Feminicídios: estudo em capitais e municípios brasileiros de grande porte populacional. Ciencia & saude coletiva, 22 (9), 2963–2970.
- Mutlu, A. (2015). Kadına Şiddet Olaylarının Medyaya Yansıması: Milliyet, Zaman ve Yeni Akit Gazetelerinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Nur, N. (2021), 'An Assessment of Intimate Partner Femicide in the Name of Honour in Turkey:

- A Retrospective Epidemiological Study', *Psychiatria Danubina*, 33(2), 152–157.
- Oluk, F. (2019). Denizli'de Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Evli Çiftlerle Niteliksel Bir Çalışma. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Genel Sosyoloji ve Metodoloji Anabilim Dalı Sosyoloji Programı Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Ortiz-Prado, E., Villagran, P., Martinez-Abarca, A. L., Henriquez-Trujillo, A. R., Simbaña-Rivera, K., Gómez-BarrenoDiaz, L. A. M., Moyano, C. E., Arcos-Valle, V., Miño, M. D., & Morgan, S. A. (2022) 'Female homicides and femicides in Ecuador: a nationwide ecological analysis from 2001 to 2017', *BMC women's health*, 22(1), 260.
- Öz, M. (2018). Yoksul Ailelerde Kadına Yönelik Eş Şiddeti ve Şiddeti Etkileyen Faktörler. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özel, E. K. ve Deniz, Ş. (2016) 'Türk Medyasının İntihar Haberlerini Sunumunda Etik Sorunlar: Cem Garipoğlu ve Mehmet Pişkin İntiharları', *Bilig*, (77), 223-270.
- Özer, Ö. (2020) 'Kamu Yararı Haberciliği: İntihar Haberleri Üzerine Analitik Bir Çalışma', *Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi Etkileşim*, (5), 72-83.
- Özer, E., Aydoğdu, H. İ., Kırıcı, G. S. ve Önal, G. (2016) 'Kadın Cinayetleri–Femisid Kavramı', *The Bulletin of Legal Medicine*, 21(2).
- Özgenç Ö. (24 Haziran 2022) "TÜİK, ölüm istatistiklerini yine açıklamadı: 'Koronavirüs kaynaklı ölümler gizleniyor'". Erişim tarihi: 10.11.2022. [<https://medyascope.tv/2022/06/24/tuik-olum-istatistiklerini-yine-aciklamadi-koronavirus-kaynakli-olumler-gizleniyor/#:~:text=%C3%96l%C3%BCm%20say%C4%B1lar%C4%B1nda%20be%C5%9F%20y%C4%B1n%C4%B1n%20ortalamas%C4%B1,daha%20fazla%20olmas%C4%B1%20anlam%C4%B1na%20geliyor.>]
- Özpolat, A. (2010) 'Ailede Demokratik Sosyalleşme', *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*,

20(20), 9-24.

- Öztürk, M. ve Ayan, S. (2019) 'Kadın Cinayetleri (Femisid): Kavramlaştırma ve Kavramlaştırmada Yaşanan Sorunlar', Tüm Yönleriyle Kadın Cinayetleri, 1-19.
- Öztürk, Z. A. (2012) 'Uluslararası Siyasette ve Karar Alma Mekanizmalarında Kadın', Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 3(1), 1-33.
- Palladino, C. L., Singh, V., Campbell, J., Flynn, H., & Gold, K. J. (2011) 'Homicide and Suicide During the Perinatal Period: Findings from the National Violent Death Reporting System', Obstetrics and Gynecology, 118(5), 1056–1063.
- Pereira, A. R., Vieira, D. N., & Magalhães, T. (2013) 'Fatal Intimate Partner Violence Against Women in Portugal: A Forensic Medical National Study', Journal of Forensic and Legal Medicine, 20(8), 1099–1107.
- Phillips, D. P. (1974) 'The Influence of Suggestion on Suicide: Substantive and Theoretical Implications of the Werther Effect', American Sociological Review, 39(3):340- 54.
- Pirkis, J., & Blood, R.W. (2001) 'Suicide and the Media. Part I: Reportage in Nonfictional Media', Crisis, 22(4), 146–154.
- Polat, O. (2016) 'Şiddet', Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1), 15-34.
- Polat, O. ve Yıldız, A. K. (2019). 'Kadına Yönelik Şiddet'. Adli Tıp ve Adli Bilimler, Akademisyen Kitabevi, Ankara.
- Radford, J. & Russell D.E.H., eds. (1992) 'Femicide: The Politics of Woman Killing', New York, NY: Twayne Publishers, and Buckingham, England: Open University Press.
- Rehof, L. A. (1993) 'Declaration on the Elimination of Discrimination Against Women', In: Guide to the Travaux Préparatoires of the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, Leiden, The Netherlands: Brill | Nijhoff, p: 243–246.

- Russell, D. E. H. (2008) 'Femicide: Politicizing the Killing of Females'. In 'Strengthening Understanding of Femicide, Using Research to Galvanize Action and Accountability' (p.26-31) [https://media.path.org/documents/GVR_femicide_rpt.pdf]
- Sabah Gazetesi İnternet Sitesi (2009). "İfadesine 'o film' de girdi" Erişim Tarihi: 21.12.2022 [https://www.sabah.com.tr/gundem/2009/09/20/ifadesine_o_film_de_girdi]
- Sabri, B., Campbell, J. C., & Messing, J. T. (2021) 'Intimate Partner Homicides in the United States, 2003-2013: A Comparison of Immigrants and Nonimmigrant Victims', *Journal of interpersonal violence*, 36(9-10), 4735–4757.
- Salameh, H. O. G., Salameh, R. J., Shwaiki, M., & Abder-Rahman, H. (2018) 'Forensic Medical Aspects of Femicide in Jordan', *Journal of forensic and legal medicine*, 56, 90-93.
- Siddiqui, H. (2018) 'Counting the cost: BME women and gender-based violence in the UK', *IPPR Progressive Review*, 24(4), 361-368.
- Sorrentino, A., Cinquegrana, V., & Guida, C. (2022) 'Risk Factors for Intimate Partner Femicide-Suicide in Italy: An Ecological Approach', *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19 (16), 10431.
- Sorrentino, A., Guida, C., Cinquegrana, V. & Baldry, A.C. (2020) 'Femicide Fatal Risk Factors: A Last Decade Comparison between Italian Victims of Femicide by Age Groups', *Int J Environ Res Public Health*, 17(21), 7953.
- Soyyığıt, R. (2002). Sanayileşmenin Türk Ailesi Üzerine Sosyal Etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Stone, P. K. (2012) 'Binding Women: Ethnology, Skeletal Deformations, and Violence Against Women', *International Journal of Paleopathology*, 2(2-3), 53-60.
- Subaşı, N. ve Akın, A. (2003) 'Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları', *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın*, 231-249.

- Sünetçi, B., Say, A., Gümüştepe, B., Enginkaya, B., Yıldızdoğan, Ç. ve Yalçın, M. (2016) 'Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Algıları Üzerine Bir Araştırma', *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 16(1), 56-83.
- Şahin, Z. B. ve Birincioğlu, Y. D. (2020) 'Toplumsal Cinsiyet ve Medya: Şule Çet'in Şüpheli Ölümü Üzerine Haberlerin Eleştirel Söylem Analizi', *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(1), 189-216.
- Şen, B. (2021) 'The Statistical Data of Femicide in the World and Turkey Does Reflect the Truth?', *Turkish Journal of Applied Social Work*, 4(1), 14-27.
- Şenol, D. ve Yıldız, S. (2013) 'Kadına Yönelik Şiddet Algısı: Kadın ve Erkek Bakış Açılılarıyla', *Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları*, Ankara.
- Taştan, C. ve Yıldız, A. K. (2019) 'Dünyada ve Türkiye'de Kadın Cinayetleri 2016- 2017- 2018 Verileri ve Analizler', *Polis Akademisi Yayınları*, Ankara.
- Tathoğlu, K. ve Küçükköse, İ. (2015) 'Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri, Koruma, Önleme ve Müdahale Hizmetleri', *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.13, 194-209.
- Taylan, H. H. (2009) 'Türkiye'de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler', *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (22), 117-138.
- TBMM (2006). Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu. Ankara.
- Tekçe, S. T. (2019). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve İstanbul Sözleşmesi'nde Kadına Karşı Şiddeti Önleme Mekanizmaları ve Türkiye. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Terry, G. (2004) 'Poverty Reduction and Against Women: Exploring Links, Assessing Impact', *Development in Practice*, 14:469-480.

[<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.3.412578.pdf>]

Toprak S. ve Ersoy G. (2017), ‘Femicide in Turkey between 2000 and 2010’, PLoS ONE 12(8): e0182409.

Torrecilla, J.L., Quijano-Sánchez, L., Liberatore, F., López-Ossorio, JJ., González-Álvarez, JL. (2019) ‘Evolution and Study of a Copycat Effect in Intimate Partner Homicides: A Lesson from Spanish Femicides’, PLoS One.;14(6):e0217914.

Tosun, E. (2018) ‘Türkiye’de Karşılaştırmalı Kırsal ve Kentsel Aile Yapısı’, Sosyolojide Araştırma ve Uygulamalar, Manisa.

Tosun Altınöz, Ş., Altınöz, A. E., Utku, Ç., Eşsizoglu, A. ve Candansayar, S. (2018), ‘Femicide: Psychosocial Characteristics of the Perpetrators in Turkey’, International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 62(13), 4174-4186.

Trevillion, K., Oram, S., Feder, G., & Howard, L. M. (2012) ‘Experiences of Domestic Violence and Mental Disorders: A Systematic Review and Meta-analysis’, PloS one, 7(12), e51740.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri (b.t.). Şiddet. Erişim Tarihi: 05 Nisan 2022. [<https://sozluk.gov.tr/>]

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (18 Ekim 1982). [<https://www.mevzuat.gov.tr/#anayasa>]

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (b.t.) ‘Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi’. Erişim Tarihi: 23 Eylül 2022. [<https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/t%C3%BCrkiye-gazetecilik-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi/bildirge.html>]

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (2016) ‘Kadın ve Medya, Toplumsal Cinsiyet Eşitlikçi Haber Kılavuzu’. [https://www.tgc.org.tr/images/kadin_ve_medya_kilavuz.pdf]

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (15-16 Kasım 2019). Şiddetin Önlenmesi Çalıştayı Sonuç Bildirisi, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu (23 Mart 2022) “İşgücü İstatistikleri, 2021”. Erişim tarihi: 12 Ekim

2022. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2021-45645>]
- Türkiye İstatistik Kurumu (01 Nisan 2022) ‘Türkiye Aile Yapısı Araştırması, 2021’ Erişim Tarihi: 20.11.2022. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813#:~:text=Bu%20bo%C5%9Fanma%20nedenini%20%14%2C1,sorumsuz%20ve%20ilgisiz%20davranmas%C4%B1%20oldu.>]
- Türkiye İstatistik Kurumu (06 Ağustos 2020) ‘İstatistik Veri Portalı’, “Ölüm Nedeni ve Cinsiyete Göre Ölümler”. Erişim tarihi: 10 Kasım 2022. [<https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1>]
- Tütüncüler, A., Özer, E., Karagöz, Y. M. ve Beyaztaş, F. Y. (2015), ‘Evaluation of Femicide Cases Committed Between the Years 1996-2005 in Antalya’, Omega, 71(2), 198–210.
- UN Women (2000) ‘The Four Global Womens' Conferences 1975-1995: Historical Perspective’. Erişim Tarihi: 01 Kasım 2022. [<https://www.un.org/womenwatch/daw/followup/session/presskit/hist.htm>]
- UN Women (2022) ‘Facts and Figures: Ending Violence Against Women’. Erişim tarihi: 06 Mart 2022. [<https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes>]
- UN Women (b.t.) ‘World Conferences on Women’ Erişim Tarihi: 01 Kasım 2022. [<https://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/world-conferences-on-women>]
- United Nations General Assembly (1979) ‘Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women’. [<https://www.ohchr.org/sites/default/files/cedaw.pdf>]
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2018) ‘Global Study on Homicide, Gender-related Killing of Women and Girls’ Erişim Tarihi: 20 Kasım 2022. [https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/GSH2018/GSH18_Gender-

related_killing_of_women_and_girls.pdf]

United Nations Treaty Collection (2022) ‘Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women’. Erişim Tarihi: 19 Aralık 2022.

[https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&clang=_en]

Usta, K. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından ‘Aile’ ve Günümüz Sanatındaki Yansımaları. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı Yüksek Lisans Sanat alışması Raporu, Ankara.

ndc, C. A. (2016) ‘Kadına Yönelik şiddetin Tarihi’, Alternatif Politika, 8(Special), 1-21.

Ünübol, M., zbek, G., zgn, S., Glce, D. ve Demir, B. (2007) ‘Namus Adına Cinayet: Türkiye’de Namus Cinayetlerinin ncelenmesi’, Türk Psikoloji Bülteni, 13(41), 69-83.

Üstün, E.B. (2020). Erken Cumhuriyet Dönemi Kadın Cinayetlerinin stanbul Gazetelerine Yansıma Biçimleri (1923-1945). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü nsan ve Toplum Bilimleri Ana Bilim Dalı Sosyoloji Programı Yüksek Lisans Tezi, stanbul.

Venis, S. & Horton, R. (2002) ‘Violence Against Women: A Global Burden’, The Lancet, 359(9313), 1172.

Vikipedi (b.t.) ‘Avrupa nsan Hakları Sözleşmesi’. Erişim tarihi: 06 Mart 2022. [https://tr.wikipedia.org/wiki/Avrupa_nsan_Hakları_Szleşmesi]

Vu, H. S., Schuler, S., Hoang, T. A., & Quach, T. (2014) ‘Divorce in the Context of Domestic Violence Against Women in Vietnam’, Culture, Health & Sexuality, 16(6), 634–647.

Wadsworth, P., & Records, K. (2013) ‘A Review of the Health Effects of Sexual Assault on African American Women and Adolescents’, Journal of Obstetric, Gynecologic, and Neonatal Nursing: JOGNN, 42(3), 249–273.

Walker, R., Logan, T. K., Jordan, C. E., & Campbell, J. C. (2004) ‘An Integrative Review of

- Separation in the Context of Victimization: Consequences and Implications for Women', *Trauma, Violence & Abuse*, 5(2), 143–193.
- Wall, R. (1981) 'Inferring Differential Neglect of Females from Mortality Data', *Annales de Démographie Historique*, 119–140.
- Wells, C. (1994) 'İnsan ve Dünyası', Çeviri: B.Güvenç, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Widyo, M. (2008) 'Conceptualizing femicide'. In 'Strengthening Understanding of Femicide, Using Research to Galvanize Action and Accountability' (p.7-25) [https://media.path.org/documents/GVR_femicide_rpt.pdf]
- World Health Organization (2002) 'World Report on Violence and Health: Summary'. [https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42512/9241545623_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y]
- World Health Organization (2021) 'Global Database on the Prevalence of Violence Against Women', 'National estimates 2000-2018', Erişim Tarihi: 20 Kasım 2022. [https://srhr.org/vaw-data/data?region=Europe®ion_class=WHO&violence_type=ipv&violence_time=lifetime&age_group=15_99]
- Wuest, J., Ford-Gilboe, M., Merritt-Gray, M., & Berman, H. (2003) 'Intrusion: The central problem for family health promotion among children and single mothers after leaving an abusive partner', *Qualitative Health Research*, 13(5), 597-622.
- Yarar, B. (2015). "Yakın İlişki İçinde Şiddet"i Feminist Bakışla Yeniden Düşünmek'. B. Yarar (Der.) İçinde, Şiddetin Cinsiyetli Yüzleri (S.13-51). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Yıldırım, S. (2017) 'Kadına yönelik şiddet ve ataerkillik', *Bildiriler Kitabı-II*, 193- 213.
- Yıldırım, S. (2018) 'Türkiye'de Son On Yılda İşlenen Kadın Cinayetleri Üzerine: Sebep, Sonuç ve Öneriler', *Mecmua*, (6), 1-21.

- Yıldız, E., Bal, Ö. ve Binbir, S. (2015) ‘Kadına Şiddetin Adı: Mor Halkalar’, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1), 139-162.
- Yılmaz, E., Kumral, B., Cantürk, N., Erkol, Z. ve Okumuş, A. M. (2015) ‘Analysis and Comparison of Domestic Femicide Cases in the Cities of Diyarbakir & Tekirdag, Turkey: A Preliminary Study’, Journal of Forensic and Legal Medicine, 34, 17–23.

